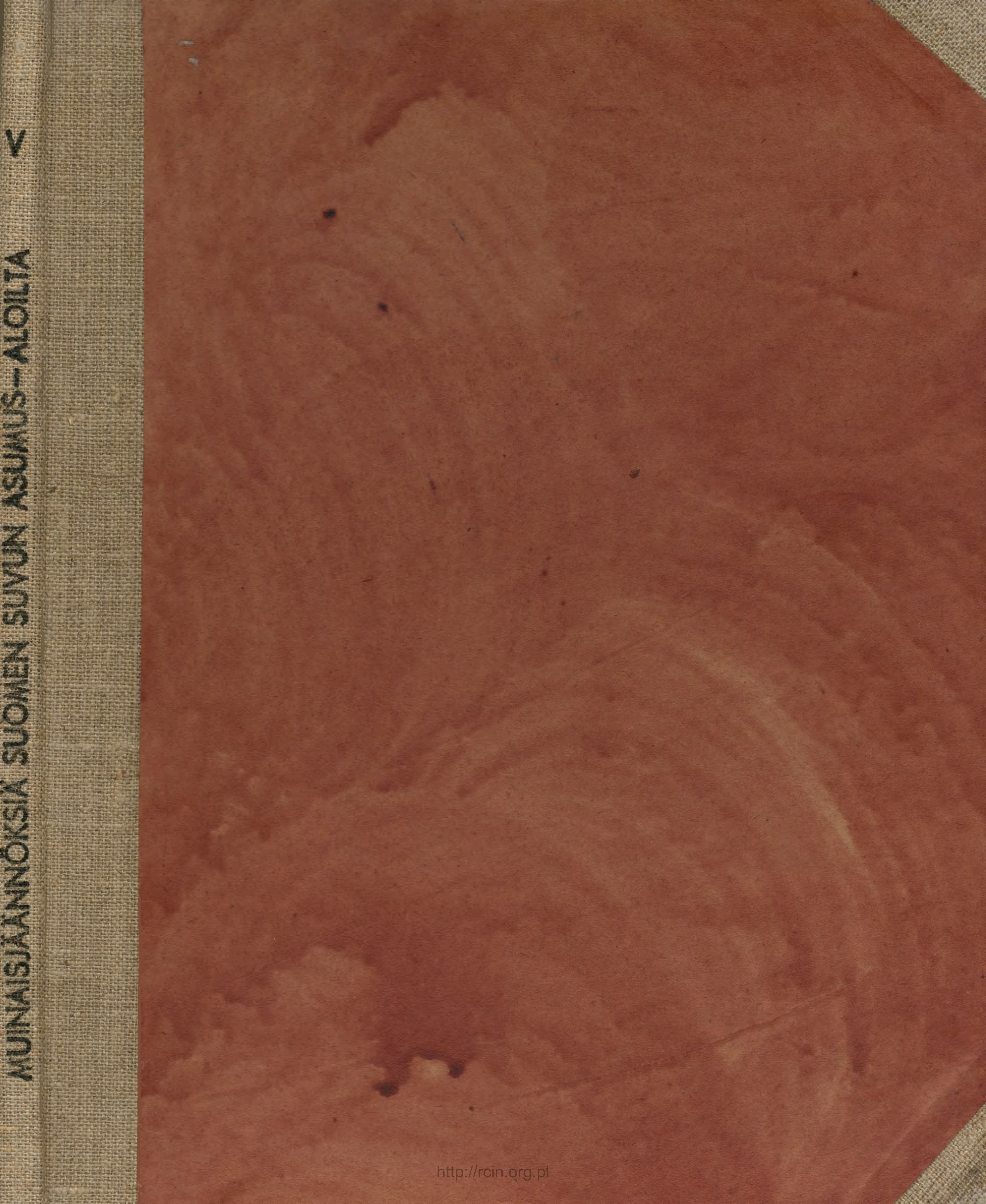
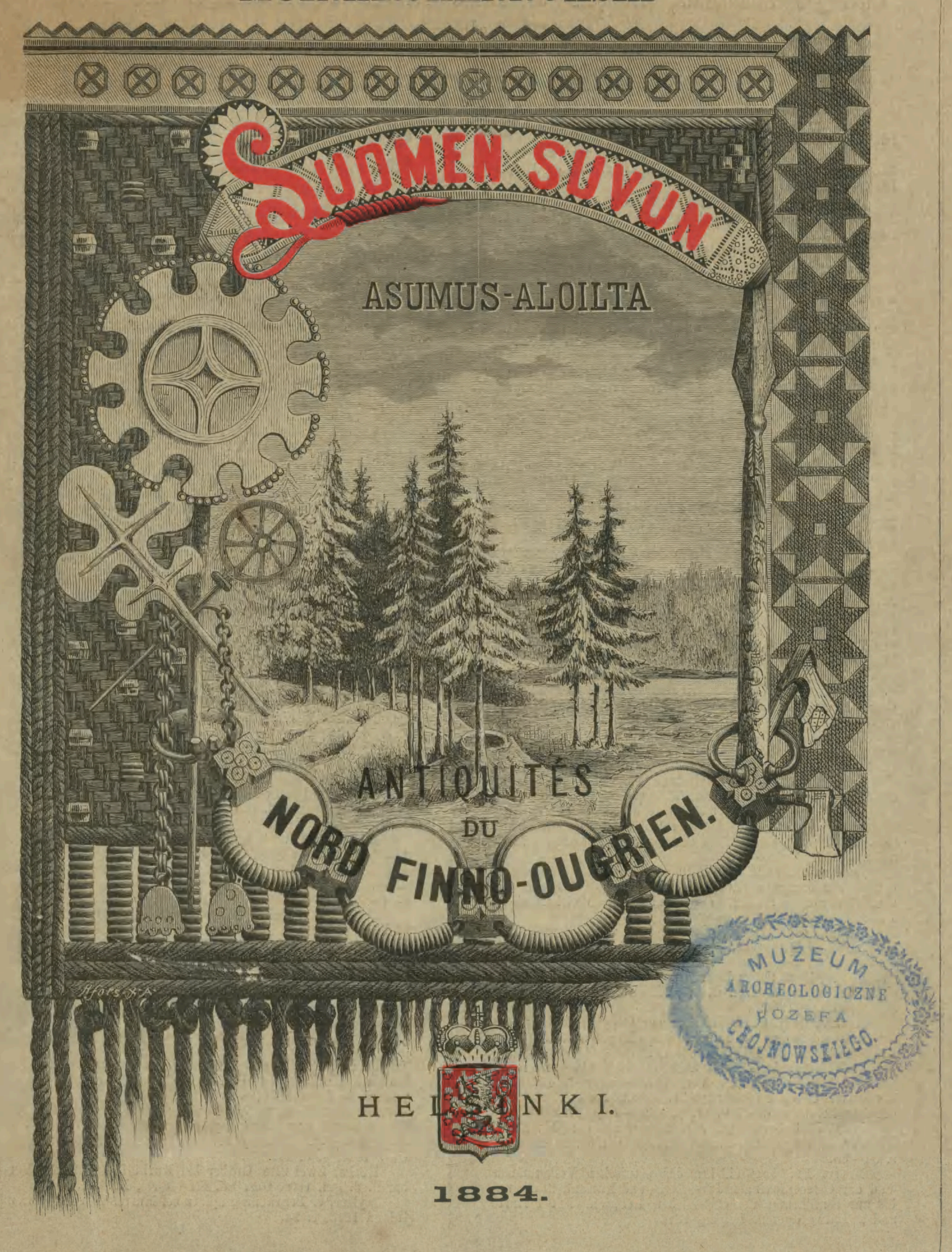

MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ SUOMEN SUVUN ASUMUS-ALOILTA
V

V Vihko. V Livraison.

MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ

1884.

Prix 15 Francs.

Ouvrages allemands, français et latins relatifs à l'archéologie des Provinces Baltiques.

Grewingk, C. Zur Archæologie des Balticum und Russlands. Braunschweig 1874.

Hartmann, H. E. Das vaterländische Museum zu Dorpat. Mit 20 lith. Tafeln, 1 Karte und vielen Holzschnitten. Dorpat 1871, 336 s. 8:o.

Hansen, G. v. Die Sammlungen inländischer Alterthümer des Estländischen Provinzial-Museums. Mit 11 lith. Tafeln. Reval 1875.

Grewingk, C. Ueber heidnische Gräber Russisch-Lithauens und einiger benachbarter Gegenden, insbesondere Lettlands und Weissrusslands. Mit zwei Tafeln und neun Holzschnitten. Dorpat 1870. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. VI, H. 1 u. 2.

Dubois de Montpéreux. Des tumulus, des forts et des remparts de la Russie occidentale. Annuaire des voyages et de la géographie, pour l'année 1846, p. 48—55 et 1847, p. 128—38.

Kruse, Fr. v. Necrolivonica oder Alterthümer Liv-, Est- und Curlands. Dorpat u. Leipzig 1842. Nachtrag. Leipzig 1859.

Minutoli, H. C. v. Topographische Uebersicht der Ausgrabungen griechischer, römischer, arabischer und anderer Münzen und Kunstgegenstände, wie solche zu verschiedenen Zeiten in den Küstenländern des baltischen Meeres statt gehabt, zugleich als Andeutung über den Handelsverkehr der nordischen und morgenländischen Volker. Berlin 1843.

Köhne, B. Münzfunde in den russischen Ostseeprovinzen. Köhnes Zeitschrift fur Münz-, Siegel- und Wappenkunde I, s. 173—6 (Berlin 1841).

Brackel, H. v. Zur Kenntniss der Alterthümer besonders aus Bronze, die in den Ostseeprovinzen Russlands aus der Erde gegraben werden. Mittheil. der Ges. für Gesch. und Alterth. der Ostseeprov. Bd. I & II.

Kruse, Heinr. Chemische Analyse einiger in Livland und anderen Gegenden gefundener Altherthumer, verglichen mit den Resultaten der chemischen Untersuchungen von Göbel in den Necrolivonicis. Inland 1852, n. 46.

Tielemann, G. T. Einiges zur Alterthumskunde der deutsch-russischen Ostsee-Provinzen. Mittheil. der Ges. für Gesch. u. Alterth. der Ostseeprovinzen Bd. III, H. 1 (1843). s. 139—46.

Hueck, A. v. Notizen über einige Burgwälle der Ureinwohner Liv- und Estlands. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. I, H. 1 (1840), s. 48—67.

Grewingk, C. Ueber Steinringe baltischer Heidenzeit. Sitzungsber. d. gel. estn. Ges. 1874, s. 60—77.

Frähn, Chr. M. v. Topographische Uebersicht der Ausgrabungen von altem arabischem Gelde in Russland. Bull. historico-philol. de l'Acad. Imp. des Sc. de St. Péterbourg 1841, p. 326—340.

Ledebur, L. v. Ueber die in den Baltischen Ländern in der Erde gefundenen Zeugnisse eines Handels-Verkehrs mit dem Oriente zur Zeit der Arabischen Weltherrschaft. Berlin 1840.

Frähn, Chr. M. v. Bestimmung von orientalischen Münzen des Mitauschen Museums. Arb. d. Kurl. Ges. I, s. 56—9.

Köhne, B. v. Ueber die im Russischen Reiche gefundenen abendländischen Münzen des X, XI und XII Jahrhunderts. St. Petersburg 1850.

Sievers, C. G. Graf. Beiträge zur Geographie Heinrichs von Lettland (Pläne von Bauerburgen). Magazin der Lettisch-Literärischen Ges., Bd. XV, St. IV.

Bielenstein, A. Bericht über die Heidenburgen an der livländischen Aa. Anhang: Verzeichniss aller in Heinrichs des Letten Chronik erwähnten Heidenburgen etc. Magazin der lett.-lit. Ges. Bd. XV, St. 2, s. 26—53 (1873).

Jung, J. Ueber einige Alterthümer aus dem Kirchspiel Hallist und Umgegend. Sitzungsber. der gel. estn. Ges. 1882, s. 54—66.

Kruse, Fr. Urgeschichte des estnischen Volkstammes und der Ostseeprovinzen Liv-, Esth- und Kurland überhaupt bis zur Einführung der christlichen Religion. Mit 1 Karte und 2 Lithographien. Leipzig 1846.

Thomsen, Wilh. Ueber den Einfluss der germanischen Sprachen auf die finnisch-lappische. Halle 1870.

Aspelin, J. R. La Rosomonorum Gens et le Ruotsi. Etude d'histoire et d'archéologie. Helsingfors 1884.

Kruse, Fr. Vortrag über die in den russ. Ostseegouvernements gefundenen griechischen und römischen Münzen. Kruse, Russ. Alterth. I Bericht, s. 20—39.

Sievers, Carl. Graf. Bericht über die im J. 1875 am Strante-See ausgeführten archæologischen Untersuchungen. Mit 3 Tafeln. Verh. der gel. estn. Ges. Bd. VIII (1876), s. 1—29.

Virchow, R. Ueber die Funde am Strantesee und in den Launekaln Gräbern. Verhandl. der Berl. Ges. für Anthropol. 1877, s. 277—86.

Sievers, C. Graf. Ein normännisches Schiffsgrab bei Ronneburg und die Ausgrabungen des Rinnehügels am Burtnecksee. 2 Taf. Verhandl. der Berliner Gesellschaft für Anthr. 1875, s. 214—23.

Sievers, C. Graf. Bericht über ein aufgedecktes Schiffsgrab. etc. Sitzungsber. d. Ges. für Gesch. 1875, s. 44—7.

Grewingk. C. Ueber das Slawehk-Steinschiff in Mittel-Livland. Sitzungsber. der Ges. für Gesch. 1876, s. 85—118.

Döring, J. Bericht über die neu aufgefundenen heidnischen Grabstätten in Kurland, von den Eingebornen Wellalaiwe (Teufelsböte) genannt. Mit 2 lith. Tafeln. Sitzungsber. der Kurl. Ges. Neue Folge (1864), s. 154 ff.

Buchardt, Th. Teufelsböte (Wellalaiwas) in Kurland. Sitzungsber. d. Ges. für Gesch. 1875, s. 53 ff.

Worsaae, J. A. Ueber die ältere Eisenzeit der Ostseeprovinzen. Sitzungsber. der Kurl. Ges. 1879, s. 20—22.

Montelius, O. Sur le premier âge du fer dans les provinces baltiques de la Russie et en Pologne. Compte rendu du Congrès d'Anthrop. et d'Archéol. à Budapest 1876, p. 481 etc.

Undset, J. Die baltischen Alterthümer der Eisenzeit. Sitzungsber. der Kurl. Ges. 1881, s. 24—32.

Döring, J. Eine altrömische Fibula im Mitauschen Museum. Nebst Abbildung. Sitzungsber. der Kurl. Ges. 1882, s. 35.

Grewingk, C. Die Steinschiffe von Musching und die Wella-Laiwe oder Teufelsböte Kurlands überhaupt. Mit 4 Tafeln. Verhandl. der gel. estn. Ges. IX.

Jung, J. Die Steinsetzungen im Fellin'schen Kreise. Sitzungsber. der gel. estn. Ges. 1878, s. 186—97; 1879, s. 48—51.

Bielenstein, A. Ueber den grossen Alterthumerfund bei Dobelsberg. Sitzungsber. der Kurland. Ges. 1869, s. 20—1.

Döring, J. Bemerkungen über die Dobelsberger Fund. Sitzungsber. der Kurländ. Ges. 1869, s. 26—9; 1870, s. 4—6.

Sivers, C. Graf. Die Untersuchungen am Rinnehügel und am Opferhügel von Strante. Verhandl. d. Berlin. Ges. für Anthropol. 1875, s. 223—5 mit Taf. XIII, fig. *a*, *b*.

Grewingk, C. Ueber die Steinhaufen-Grabstätten von Unnipicht. Sitzungsber. d. gel. estn. Ges. 1883, s. 153—60.

Grewingk, C. Ueber zwei Fibeln der Steinhaufengräber in Langensee. Sitzungsber. d. gel. estn. Ges. 1877, s. 129—34.

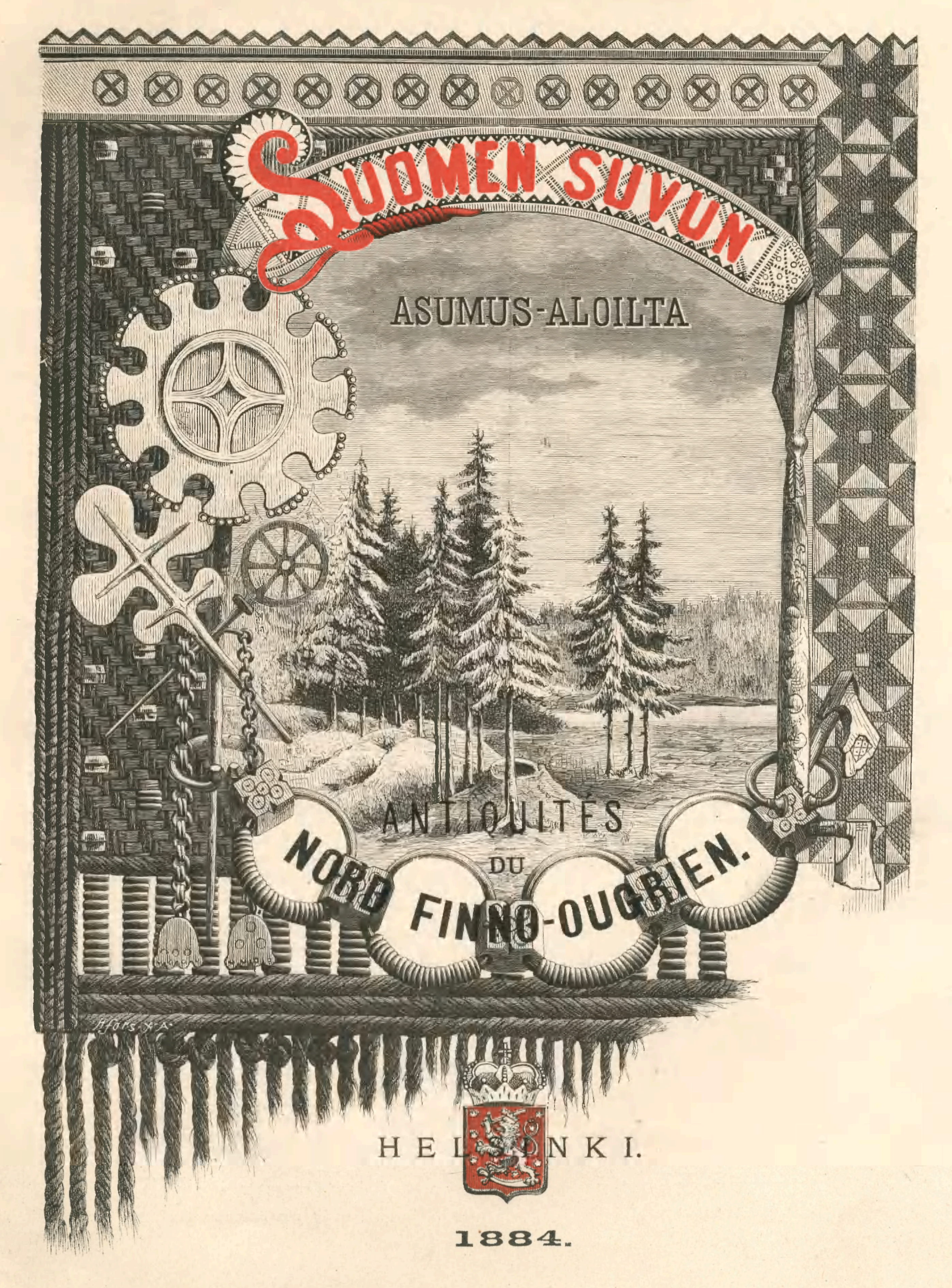
Jordan, P. Ueber Bauerburgen, alte Schanzen und Gräber in Estland. Beil. z. Protoc. d. 20. Sitz. der estl. statist. Comité 16 März 1874, s. 3.

Seegebarth, G. v. Beschreibung einer Begräbnissstätte, die sich auf dem Gute Ampfer im Waiwaraschen Kirchspiele befindet. (Zweite) Sitzung der Narvaschen Alterth. Ges. 1864, s. 3, 11.

Nocks. Zwei alte Gräber bei Kurküll in Estland. Verhandl. d. gel. estn. Ges. Bd. III (1854), H. 1, s. 44—6.

Myller, v. Begräbnissplatz bei Murras in Westharrien. Inland 1843, s. 24.

MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ

1884.

MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ

SUOMEN SUVUN ASUMUS-ALOILTA

JÄRJESTÄNYT JA VALTIOAVULLA JULKAISSUT

J. R. ASPELIN

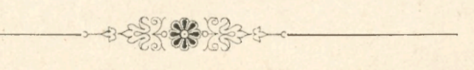
ORIGINALEISTA KUVANNUT HJALMAR APPELGREN PUULLE PIIRRETTY HELSINGIN PUUPIIRUSTOSSA

RANSKAKSI KÄÄNTÄNYT G. BIAUDET

V

RAUTA-AIKA

ITÄMEREN MAAKUNTIEN MUINAISKALUJA

HELSINKI

G. W. EDLUND

PIETARI

EGGERS ET Cie

11, NEVSKY PROSPECT, 11

PARIISI

C. KLINCKSIECK

11, RUE DE LILLE, 11

Antiquités

du

Nord Finno-Ougrien

publiées à l'aide d'une subvention de l'Etat

par

J. R. Aspelin

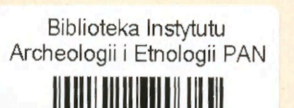
Dessins de Hjalmar Appelgren d'après les originaux gravés par l'Atelier Xylographique d'Helsingfors

Traduction française par G. Biaudet

V.

L'AGE DU FER

Antiquités des Provinces Baltiques

Helsingfors
G. W. EDLUND

St. Pétersbourg
EGGERS ET CIE
11, Nevsky Prospect, 11

Paris
C. KLINCKSIECK
11, Rue de Lille, 11

Pietari 1884.
Edvard Hoppe'n kirjapainossa.

St.-Pétersbourg 1884.
Imprimerie de Edòuard Hoppe.

RAUTA-AIKA.

VIII. ITÄMEREN MAAKUNTIEN VARHEMPI RAUTA-AIKA.

L'âge du fer.

VIII. Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Strante, Massuli.

Itämeren maakunnista sieltä täältä löydetyt vaikka kohtakin ylen harvalukuiset pronssi-ajan esineet näyttävät todistavan että koillisen Germanian asukkaat jo pronssikautensa aikoina pitivät keskuutta noiden maakuntien asukkaiden kanssa, jotka silloin vielä elivät kivi-ajan oloissa. Mutta vasta myöhemmin kun raudan käytäntö levisi Itämeren eteläisille partaille ja entistä vilkkaampi liike Pohjois- ja Etelä-Europan välillä syntyi, näkyy eräs germanilainen sukuhaara tunkeutuneen pohjoseen päin ja valloittaneen Itämeren maakunnat, joiden varhemmat kivikautiset asukkaat silloin ehkä karkoitettiin sisämaihin. Tuo liike on mahtanut tapahtua ensimmäisen vuosisadan kestäessä Kr. s:n jälkeen.

Melkoinen paljous muinaislöytöjä, jotka lähinnä liittyvät samanaikuisiin itäpreussiläisiin, sekä viime aikoina keksittyjä hautoja on todistuksena tuosta asutuksesta, joka ajanlukumme ensimmäisinä vuosisatoina tavataan levinneenä Kuurinmaan eterajalta aina Suomenlahdelle, Itämereltä Peipsijärvelle asti ja pitkin Väinajokea vähän tuolle puolen Liivinmaan itärajaa. Peipsijärven itäpuolelta, jossa muinaistieteelliset olot kuitenkinvasta

Des objets de l'âge du bronze épars, trouvés en très-petit nombre dans les provinces Baltiques, paraissent prouver que dès l'âge du bronze les populations du nord-est de la Germanie ont eu quelques relations avec les habitants de ces provinces, qui en étaient encore à l'âge de la pierre. Mais plus tard seulement, alors que l'usage du fer se répandit sur la côte méridionale de la mer Baltique et que les relations devinrent plus fréquentes entre le nord et le sud de l'Europe, un peuple d'origine germanique doit avoir pénétré dans les provinces Baltiques, les avoir occupées et en avoir peut-être refoulé les anciens habitants dans l'intérieur des terres. Cela a dû se passer dans le courant du premier siècle après J.-C.

Un nombre considérable d'antiquités se rattachant aux trouvailles de la Prusse orientale, et des sépultures découvertes dans ces derniers temps, tels sont les témoins laissés par ce peuple, qui, dans les premiers siècles de notre ère, occupait un territoire compris entre la frontière sud de la Courlande et le golfe de Finlande, la mer Baltique et le lac Peïpous, puis le long de la Duna jusqu' un peu au-delà des frontières est de la Livonie.

ovat vaillinaisesti tutkitut, ei vielä tunneta yhtäkään tähän ryhmään liittyvää löytöä.

Maakuntien eteläisimmältä osalta tunnetaan muutamia harvoja mataloilla multakummuilla peitettyjä hautoja, jotka ovat sisältäneet polttamattomia luurankoja ja aikakauden vanhimpia muotoja edustavia muinaiskaluja. Kaikki muut tähän saakka tunnetut haudat ovat merkityt kivillä, jotka joskus ovat läjätyt raunion muotoon, joskus yhdessä kerroksessa nähtävättä järjestyksettä peittävät hautauspaikan, joskus vihdoin ovat järjestetyt siten että muodostavat soutolaivan piirteet. Nuo hautapaikat ovat sisältäneet poltettujen ruumiiden jätteitä, hajalla joko maanpinnassa tai hiukan syvemmällä, koristuksia ja muita vaskisia puvun liittimiä, sekä rautaisia työkaluja ja aseita, joiden joukossa miekka on ylen harvinainen. Paitsi hauta-y. m. löytöjä on keksitty pari melkoista varastoa, jotka ovat sisältäneet paraasta päästä työkaluja ja aseita aikakauden loppupuolelta. Muutamat löydöt ovat ajaltaan määrätyt roomalaisilla rahoilla, joita Itämeren maakunnista tunnetaan Augustus keisarin ajoilta vuoteen 364 jälkeen Kr. s. yhteensä 62, löyttyjä parista kymmenestä eri paikasta. Seuraavalta kansain vaelluksen aikakaudelta tunnetaan ainoastaan kaksi keisarien Theodosion (408—50) ja Valentinianus III:nen (423 — 55) kultarahaa, jotka molemmat ovat löyttyjä Saarenmaan ulkosaaristosta.

Itämeren maakuntien muinois-germanilaisesta asutuksesta on kielitiedekin keksinyt huomattavia jälkiä lukuisissa gotilaisissa lainasanoissa, jotka länsisuomalaiset heimokunnat yhteisesti ovat kieliinsä omistaneet ennen haaraantumistansa. Nämät ainasanat osoittavat että mainittu asutus on puhunut gotilaista kieltä, joka oli hiukan vanhemmalla edistysasteella kuin se, joka on tunnettu Vulfilan raamatunkäännöksestä IV:neltä vuosisadalta; niin ikään ne todistavat tuon kansan mahtavaa ja monipuolista vaikutusta suomalaisiin heimokuntiin.

Vertaillessa Skandinavian vanhimpien satujen ja Eddalaulujen kertomuksia tapauksista Ermanarikin aikana Jordaniksen tietoihin, käy otaksuttavaksi että Itämeren maakuntien silloisena väestönä oli tuon historioitsijan mainitsema **Rosomonorum gens**, jota Saxon Rutenitkin aikoina ennen Venäjän vallan perustamista tarkoittanevat. Siihen nimeen näyttävät myöskin luonnokkaasti liittyvän nuo arvelun alaiset **Ruotsi** ja **Ruotsalaiset**, joilla

On ne connaît jusqu'ici aucune trouvaille d'antiquités semblables faite à l'est du lac Peipous.

Un petit nombre de tombeaux recouverts de monticules de terre peu élevés, trouvés dans la partie la plus méridionale de ces provinces, contenaient des squelettes non incinérés et des objets se rattachant aux formes les plus anciennes de la période. A part cela, les sépultures connues jusqu'ici sont marquées par des pierres tantôt amoncelées, tantôt recouvrant le cimetière sur une seule couche et sans ordre apparent, tantôt encore rangées de manière à reproduire les contours d'un navire à rames. Ces sépultures contiennent des restes de corps brûlés répandus à la surface du sol ou à très peu de profondeur, des ornements et d'autres accessoires du vêtement en bronze, des outils et des armes en fer; parmi ces dernières, les épées sont très-rares. On a trouvé en outre deux dépôts contenant surtout des armes et des outils de fer se rattachant aux derniers temps de la période. La date de quelques-unes des trouvailles a pu être précisée par des monnaies romaines trouvées au nombre de 62 dans une vingtaine d'endroits des provinces Baltiques; leurs dates vont du temps d'Auguste à l'an 364 après J.-C. De la période des grandes migrations de peuples on ne connait que deux monnaies d'or, l'une de Théodose (408 — 450), l'autre de Valentinien III (423—455), toutes deux tronvées dans l'île d'Oesel.

La linguistique a trouvé des traces remarquables de l'ancienne population germanique des provinces Baltiques dans un grand nombre de mots communs aux tribus finnoises de l'ouest et que celles-ci lui avaient empruntés avant leur dispersion. Ces mots témoignent que cette population parlait un idiôme gothique d'une forme un peu plus ancienne que celui qu'on connait par la bible de Vulfila au IV:e siècle; ils prouvent en outre une influence profonde et variée de ce peuple sur les tribus finnoises.

En considérant les récits des plus anciennes légendes scandinaves et de «l'Edda» sur les événements du temps d'Ermanarik et en les rapprochant de ce que dit Jordanis, on est amené à admettre que l'ancienne population des provinces Baltiques n'était autre que la **Rosomonorum gens** de cet auteur laquelle souvent paroissent designer les Ruthènes de Saxo. Ce nom doit s'appliquer au même peuple que ceux de **Ruotsi** et de **Ruotsa-**

länsisuomalaiset heimokunnat vielä nimittävät likeisintä germanilaista naapurimaatansa ja sen asukkaita.

Rahalöytöjen äkkinäinen keskeytyminen IV:nen vuosisadan loppupuolella osoittanevat että jo kansainvaellusten ensimmäiset puuskat tuottivat hämmennystä Itämeren maakuntien oloissa. Muinaiskalustosta päättäen kesti siellä kuitenkin gotilainen sivistys vielä V:nelle vuosisadalle, jolloin se vihdoin väistyi uuden viljelyksen alta. Kuurinmaan muinaislöydöistä, joissa aikakauden loppupuolella näyttää ilmestyvän joku viljelyksen hämmennys, voisi otaksua että jo varhemmin joku muutos asutussuhteissa oli tapahtunut Väinäjoen eteläpuolella ja ehkä katkaissut joen pohjoispuolella asuvan gotilaisen väestön yhdistykset eteläisten heimolaistensa kanssa, kuten historiallisistakin tiedoista kay luultavaksi. Nykyjään tunnettu muinaistieteellinen ainehisto niiltä seuduin ei kuitenkaan ole sitä laatua että se riittäisi tyydyttävästi ratkaisemaan sitä kysymystä.

Seuraavilla lehdillä kuvataan maakunnittain pohjosesta etelään päin ja mahdollisuuden mukaan löydöttäin, mutta aikajärjestystä yrittä mättä, näytteitä tämän aikakauden muodoista Itämeren maakunnissa. **Liitteessä** julkaistaan niiden ohella muutamia hajanaisia löytöjä Liettuasta ja Puolasta lisinä sikäläisen germanilaisen rautakauden tuntemiseksi.

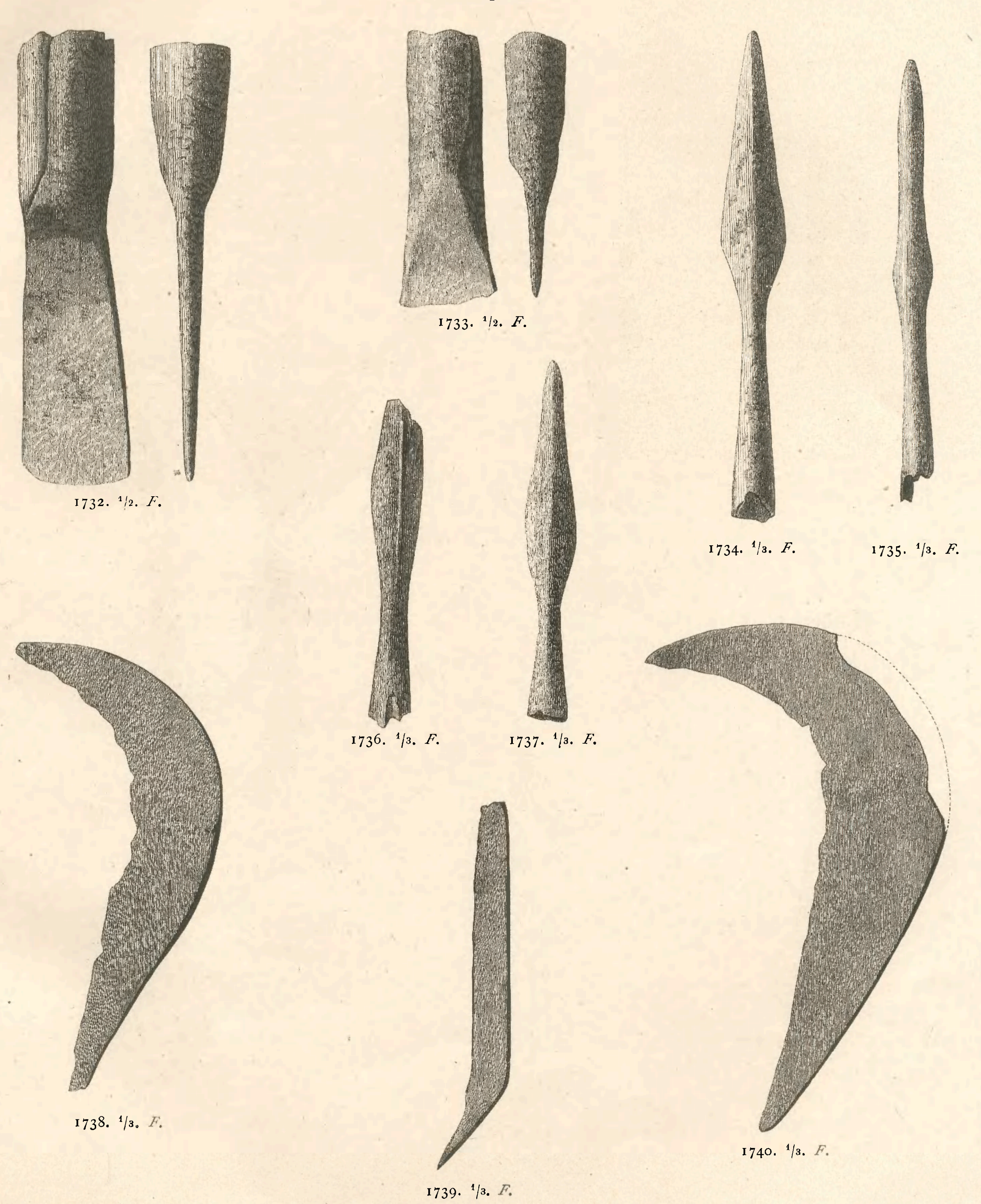
laiset, par lesquels les populations finnoises de l'ouest désignent encore aujourd'hui leurs plus proches voisins d'origine germanique et leur pays.

La présence de monnaies dans les provinces Baltiques cesse brusquement dans la dernière moitié du IV:e siècle. Ce fait semble indiquer que le contre-coup des grandes invasions s'y serait fait sentir dès l'origine. Cependant, à en juger par les antiquités, la culture gothique y persista jusque dans le V:e siècle, époque où elle fut définitivement remplacée par une autre civilisation. Les matériaux archéologiques rassemblés jusqu'ici ne sont pas de nature à éclairer suffisamment la question de savoir si un nombre de trouvailles de la dernière partie de cette période faites en Courlande et portant les traces d'une culture mixte pourraient établir que plus tôt déjà au sud de la Duna, une invasion étrangère aurait fait irruption dans la civilisation gothique et peut-être coupé les communications de la population avec le midi.

Dans les planches qui suivent on a, autant qu'il a été possible, réuni par trouvailles, sans ordre chronologique, des échantillons des formes caractérisant cette période dans les provinces Baltiques. Nous ajoutons dans un **Supplément** quelques trouvailles isolées faites en Lithuanie et en Pologne et pouvant contribuer à la connaissance de l'âge germanique du fer dans ces contrées.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

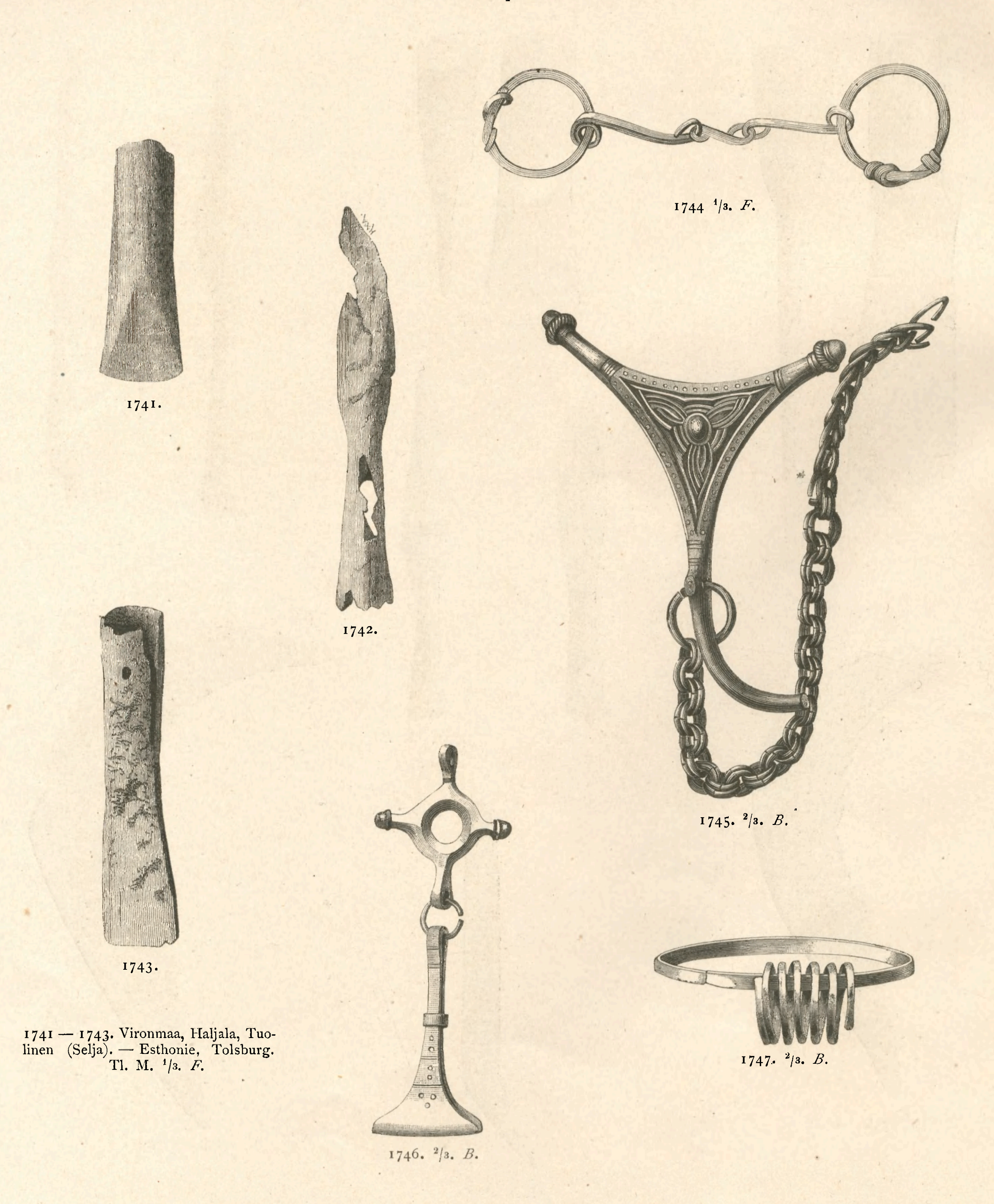

1732. 1/2. *F.* 1733. 1/2. *F.* 1734. 1/3. *F.* 1735. 1/3. *F.* 1736. 1/3. *F.* 1737. 1/3. *F.* 1738. 1/3. *F.* 1739. 1/3. *F.* 1740. 1/3. *F.*

1732—1740. Vironmaa, Lyganus, Aa. — Esthonie, Luggenhusen, Haakhof (Varastolöytö. — Trouvaille de dépôt). Tl. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1744 1/3. *F.*

1741.

1742.

1745. 2/3. *B.*

1743.

1741 — 1743. Vironmaa, Haljala, Tuolinen (Selja). — Esthonie, Tolsburg. Tl. M. 1/3. *F.*

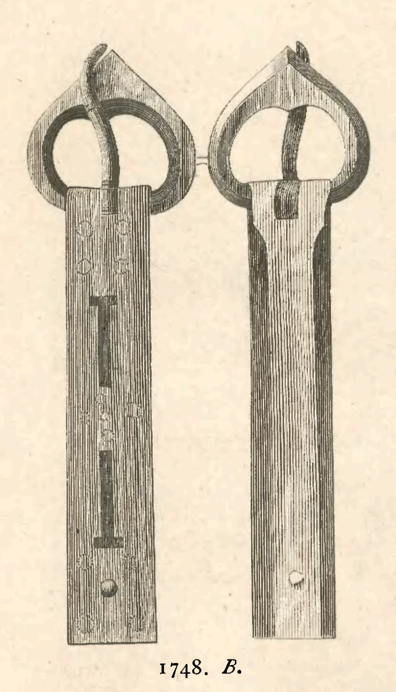
1747. 2/3. *B.*

1746. 2/3. *B.*

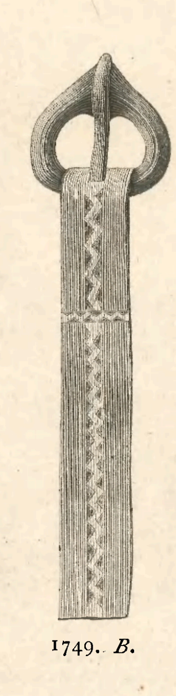
1744—1747. Vironmaa, Keila. — Esthonie, Kegel. Uksnurmi. Tl. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

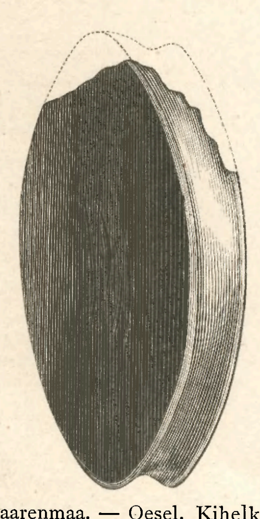
Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

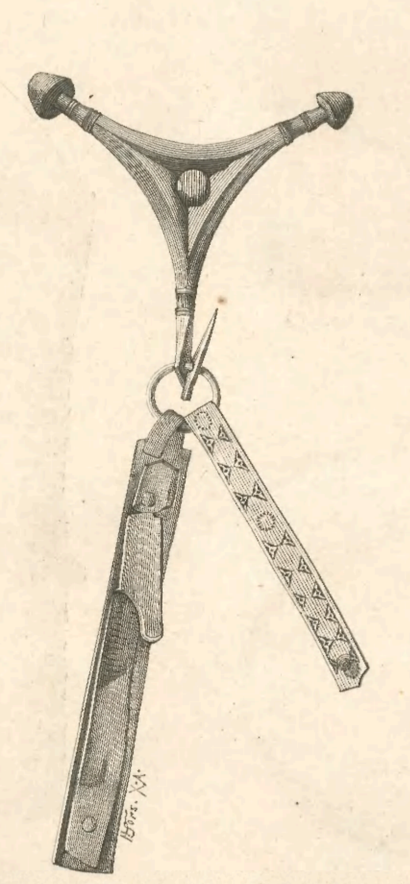
1748. *B.*

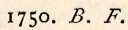

1749. *B.*

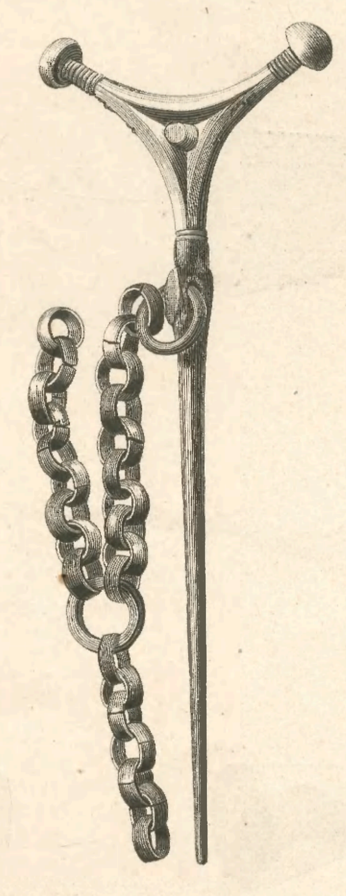

1751. Saarenmaa. — Oesel. Kihelkond, Paju (Hauta. — Tombeau). K. M. 2/3. *P.*

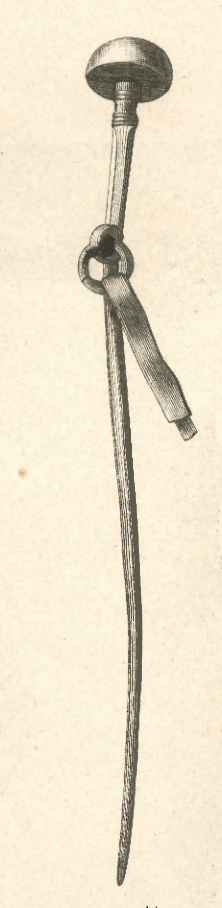

1750. *B. F.*

1752. 2/3.

1753. 1/2.

1748—1750. Vironmaa. — Esthonie. Karunen. Tl. M. 2/3.

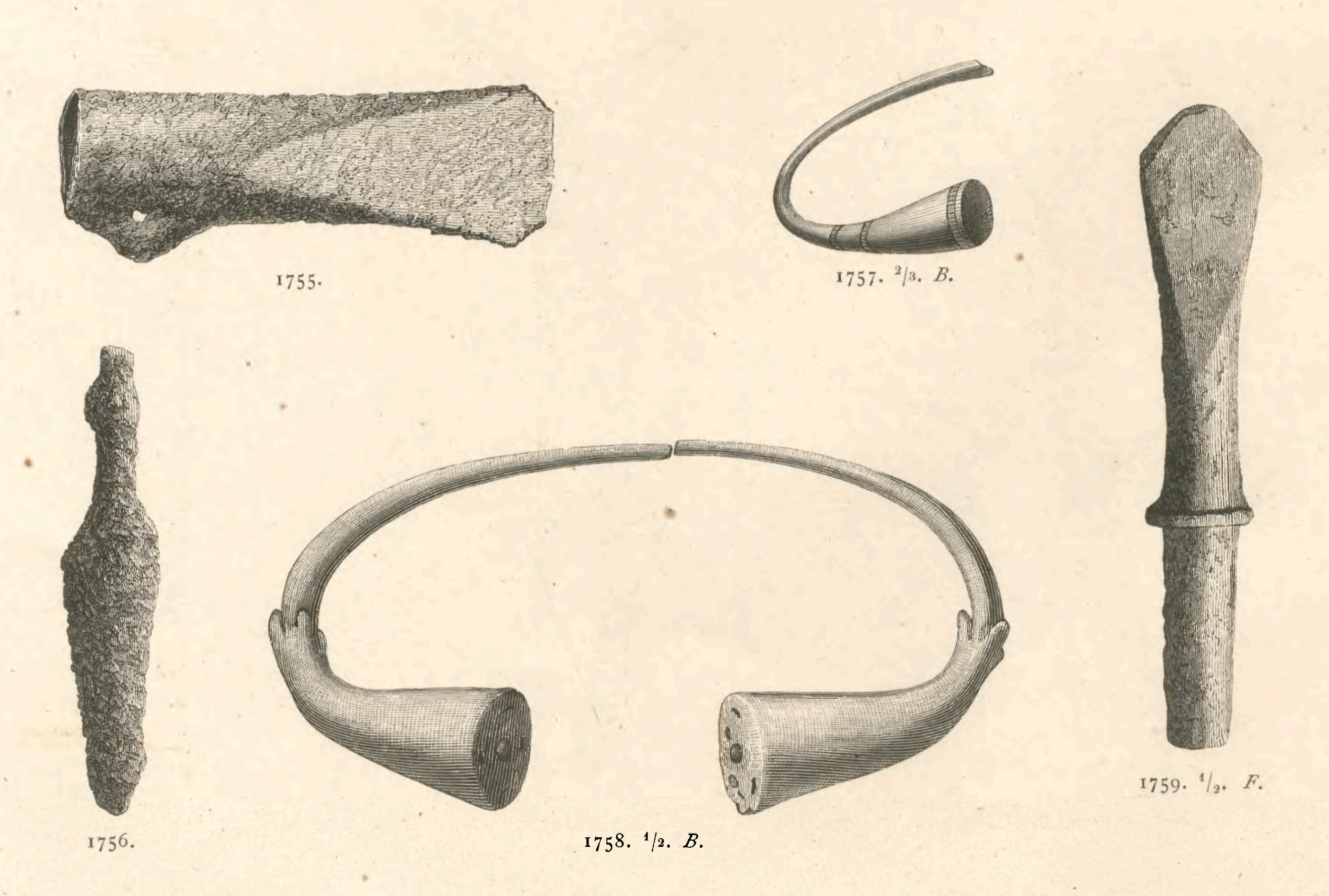
1752, 1753. Liivinmaa, Muhumaa. — Livonie, Mohn. Mella (Hauta.—Tombeau). K. M. *B.*

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

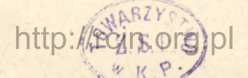

1754. Liivinmaa, Hallinen. — Livonie, Hallist. Taru.

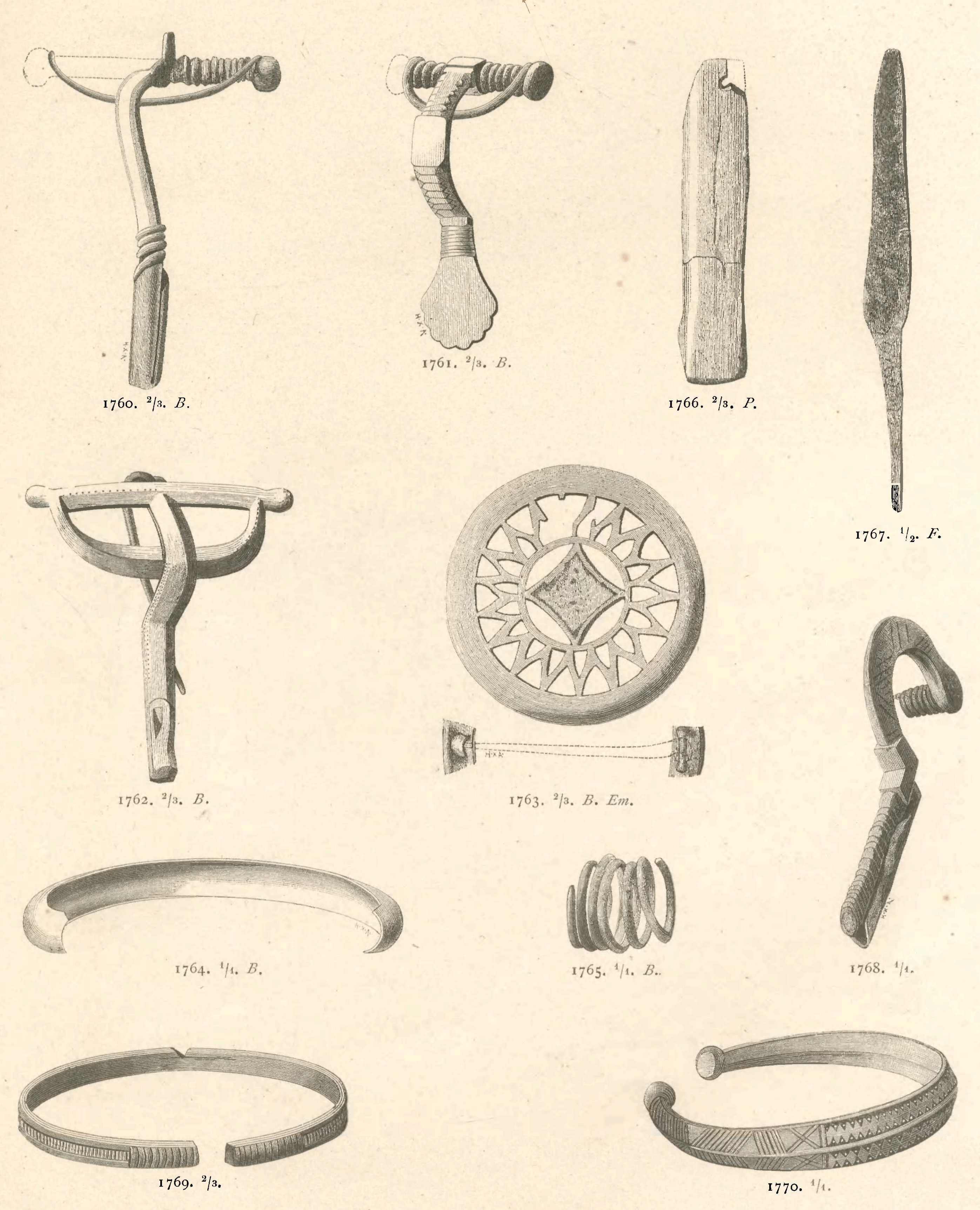
1755. 1757. 2/3. *B.* 1756. 1758. 1/2. *B.* 1759. 1/2. *F.*

1755, 1756. Liivinmaa, Hallinen. — Livonie, Hallist. Taru (Kalmisto. — Cimetière). U. H. 2/3. *F.*
1757—1759. Liivinmaa, Paistu, Holstre. — Livonie, Paistel, Holstfershof. Wisumoisio (Kalmisto. — Cimetière). D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1760. 2/3. *B.*

1761. 2/3. *B.*

1766. 2/3. *P.*

1767. 1/2. *F.*

1762. 2/3. *B.*

1763. 2/3. *B. Em.*

1764. 1/1. *B.*

1765. 1/1. *B.*

1768. 1/1.

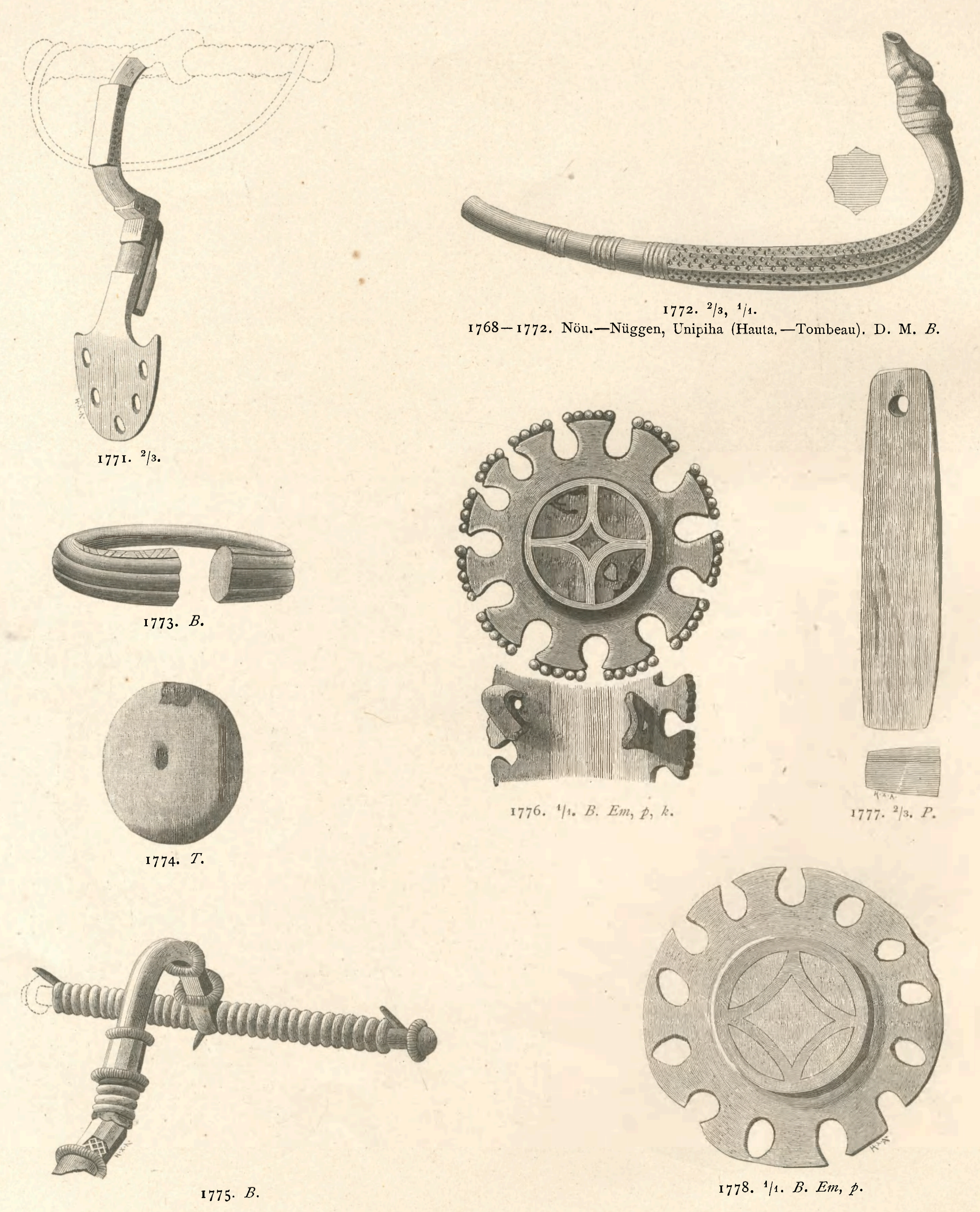
1769. 2/3.

1770. 1/1.

1760—1767. Liivinmaa, Kanapää, Pitkäjärvi. — Livonie, Langensee (Kalmisto. — Cimetière). D. M.
1768—1772. Liivinmaa, Nöu. — Livonie, Nüggen. Unipiha (Hauta. — Tombeau). D. M. *B.*

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1772. 2/3, 1/1.
1768—1772. Nöu.—Nüggen, Unipiha (Hauta.—Tombeau). D. M. *B.*

1771. 2/3.

1773. *B.*

1774. *T.*

1776. 1/1. *B. Em, p, k.*

1777. 2/3. *P.*

1775. *B.*

1778. 1/1. *B. Em, p.*

1773—1775. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Strante (Hauta. — Tombeau). D. M. 1/1.
1776—1785. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Strante. Wellakravant (Hauta. — Tombeau). D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1779. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Strante (Wellakrawant).

1780. 1/1. *B.*

1781. 1/1. *B.*

1782. 1/1. *B. Em, vr, p.*

1783. 1/1. *F.*

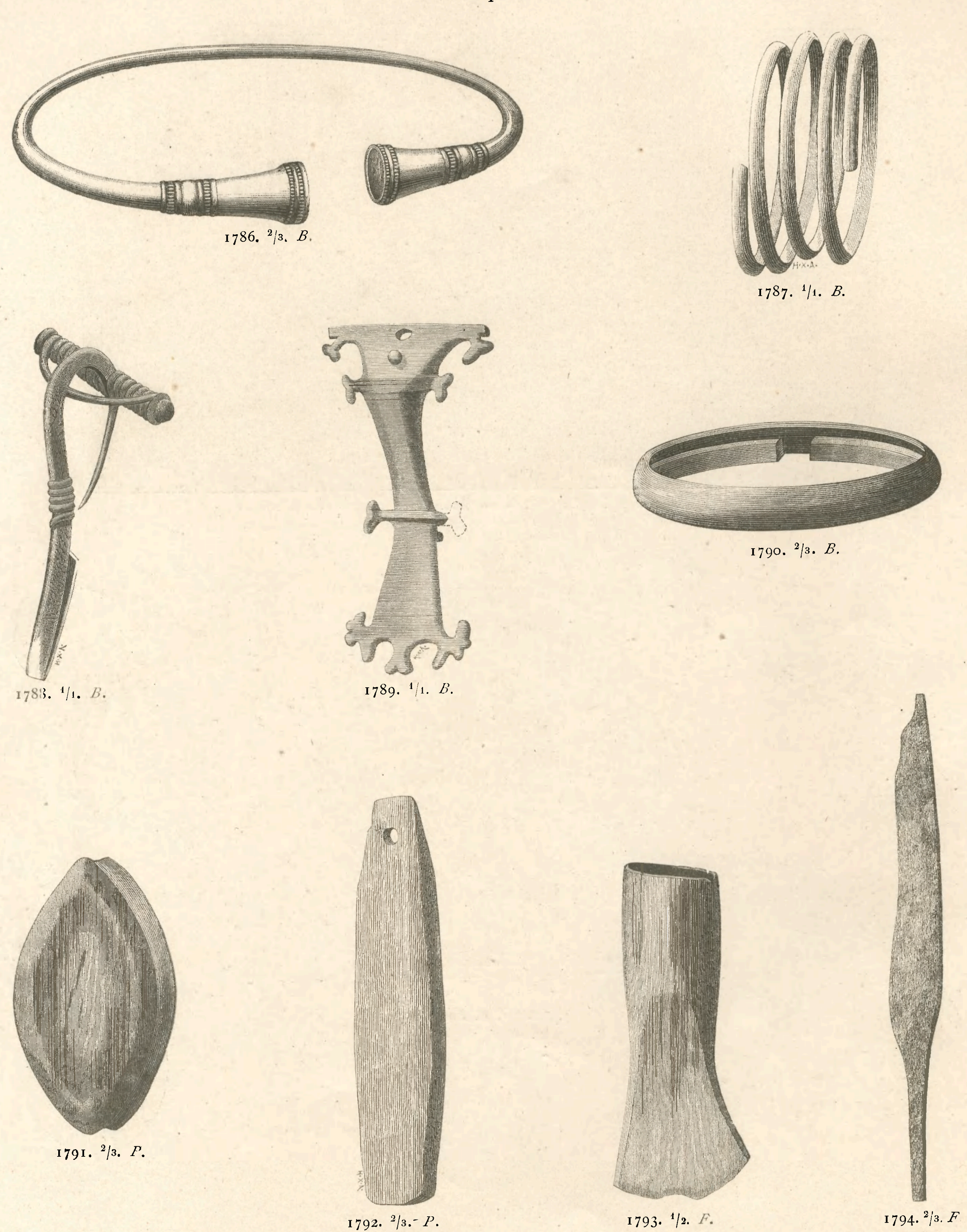
1784. 1/1. *B.*

1785. 1/1. *B. Em.*

1776—1785. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Strante, Wellakravant (Hauta. — Tombeau). D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1786. 2/3. *B.*

1787. 1/1. *B.*

1788. 1/1. *B.*

1789. 1/1. *B.*

1790. 2/3. *B.*

1791. 2/3. *P.*

1792. 2/3. *P.*

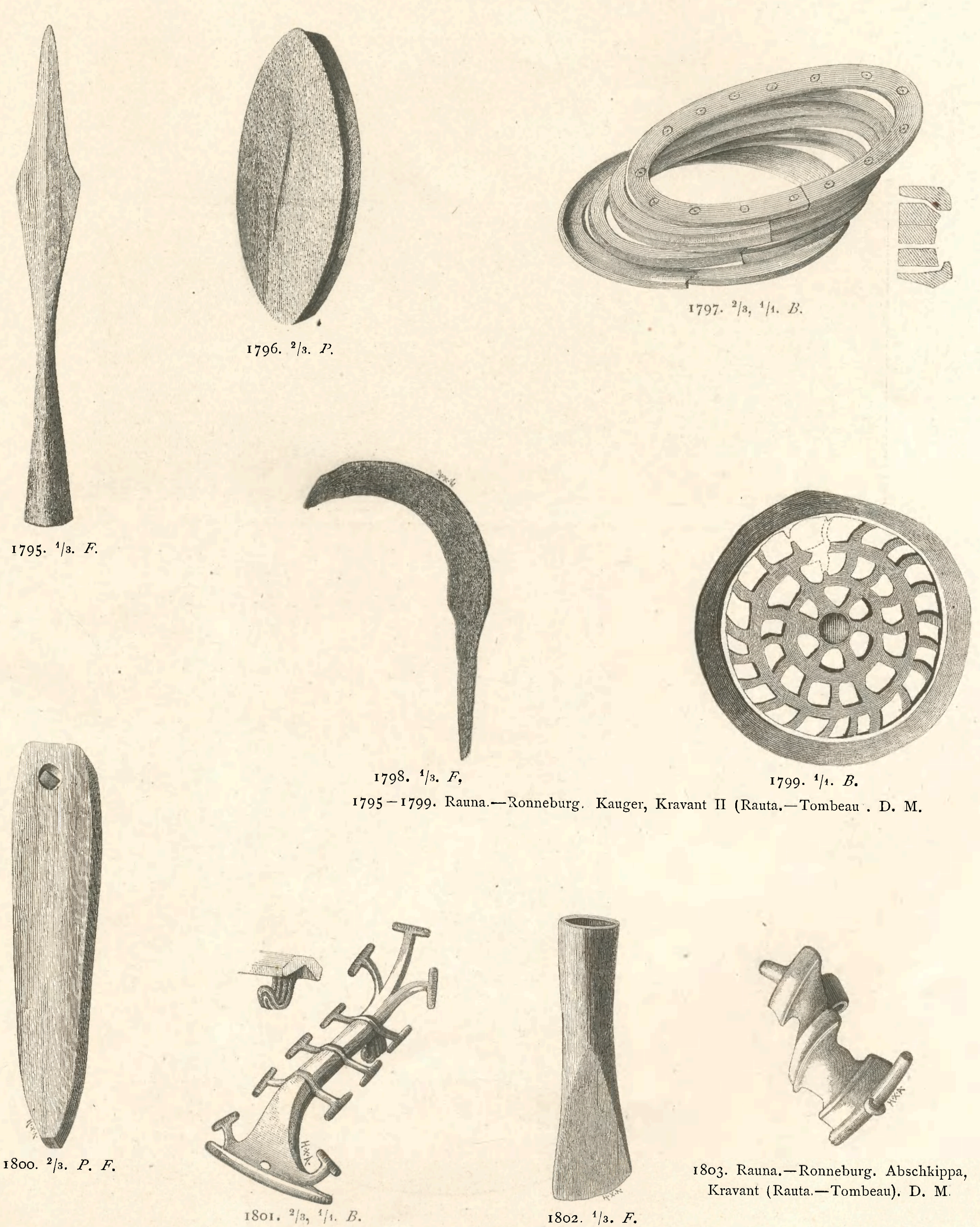
1793. 1/2. *F.*

1794. 2/3. *F*

1786—1794. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Kauger, Kravant I (Hauta. — Tombeau). D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'age du fer dans les provinces Baltiques.

1795. 1/3. *F.*

1796. 2/3. *P.*

1797. 2/3, 1/1. *B.*

1798. 1/3. *F.*

1799. 1/1. *B.*

1795—1799. Rauna.—Ronneburg. Kauger, Kravant II (Rauta.—Tombeau . D. M.

1800. 2/3. *P. F.*

1801. 2/3, 1/1. *B.*

1802. 1/3. *F.*

1803. Rauna.—Ronneburg. Abschkippa, Kravant (Rauta.—Tombeau). D. M.

1880—1882. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg, Leis Klepper, Kravaut (Hauta — Tombeau). D. M.

Rauta-aika — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1804. Rauna. — Ronneburg. Slavehkas (Laivalade. — Enecinte naviforme).

1805. 1/1. *B.*

1806. 1/1. *B.*

1807. 1/1. *B.*

1808. 1/1. *B.*

1809. 1/1. *B.*

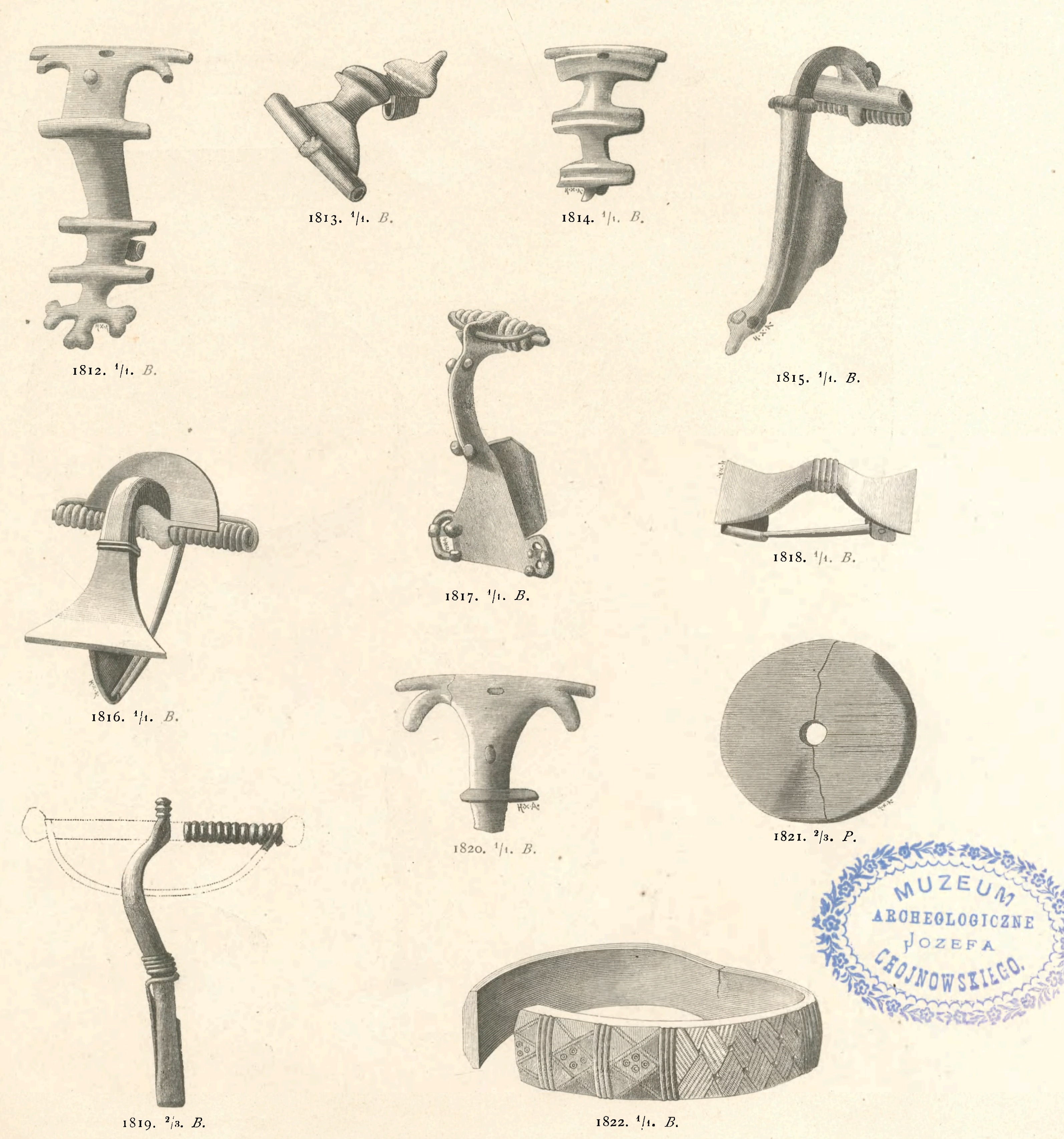
1810. 2/3. *B.*

1811. 1/1. *B.*

1804—1824. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Slavehkas (Laivalade. — Enicinte naviforme). D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1812. 1/1. *B.*

1813. 1/1. *B.*

1814. 1/1. *B.*

1815. 1/1. *B.*

1816. 1/1. *B.*

1817. 1/1. *B.*

1818. 1/1. *B.*

1819. 2/3. *B.*

1820. 1/1. *B.*

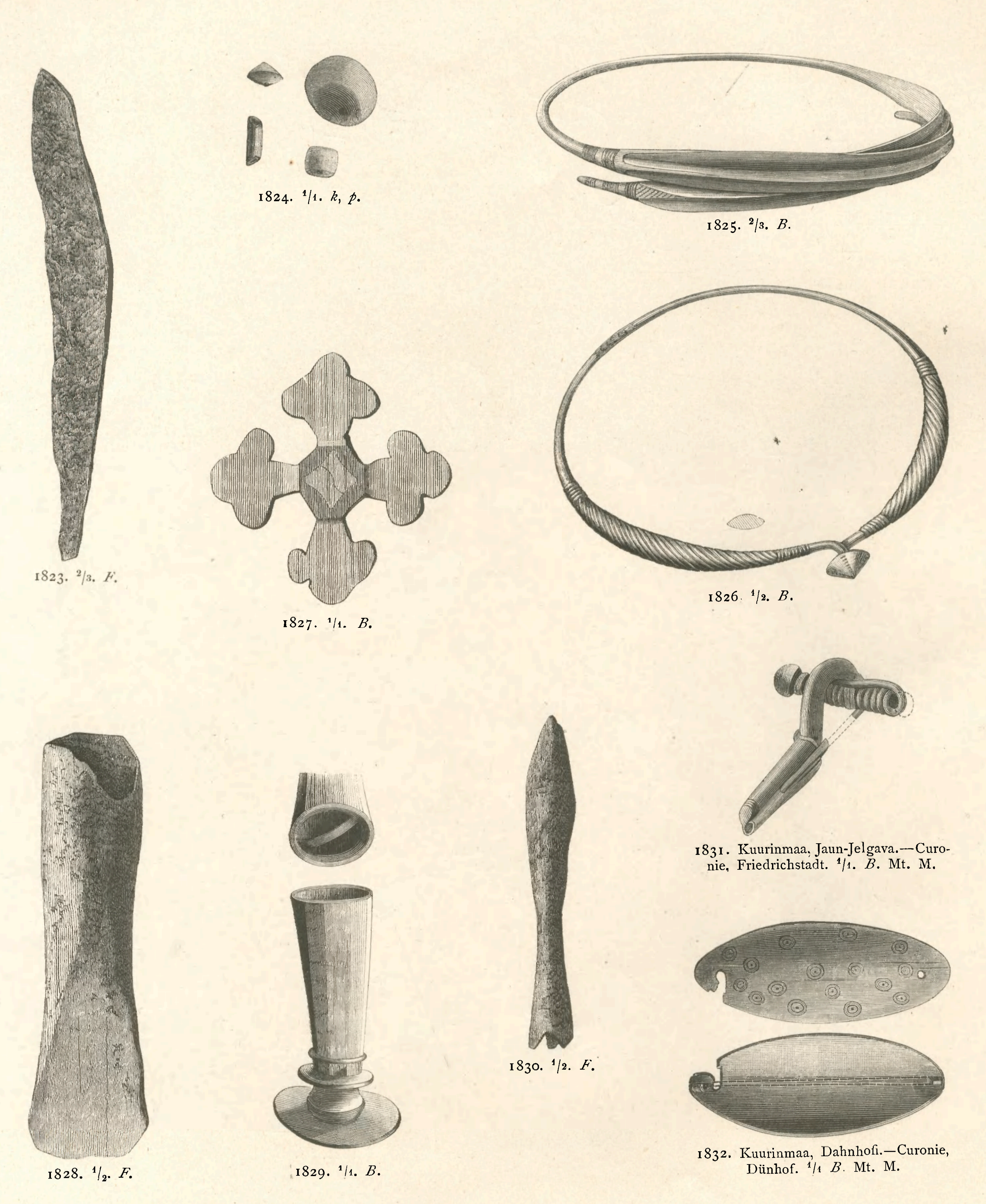
1821. 2/3. *P.*

1822. 1/1. *B.*

1804—1824. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Slavehkas (Laivalade. — Enecinte naviforme). D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1823. 2/3. *F.*

1824. 1/1. *k*, *p*.

1825. 2/3. *B.*

1826. 1/2. *B.*

1827. 1/1. *B.*

1828. 1/2. *F.*

1829. 1/1. *B.*

1830. 1/2. *F.*

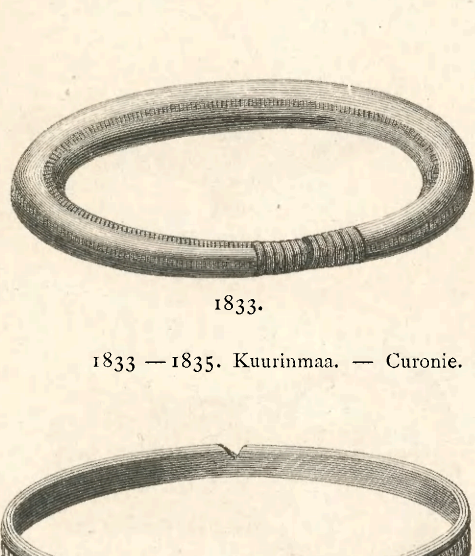
1831. Kuurinmaa, Jaun-Jelgava.—Curonie, Friedrichstadt. 1/1. *B.* Mt. M.

1832. Kuurinmaa, Dahnhofi.—Curonie, Dünhof. 1/1 *B.* Mt. M.

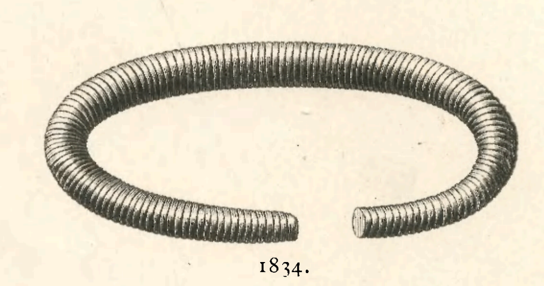
1825—1830. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Jaun Theveneen. D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

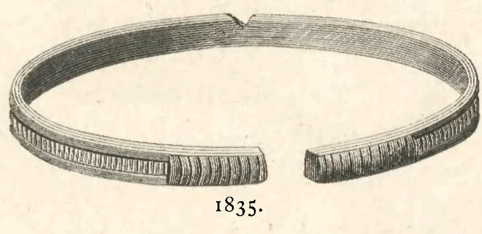

1833.

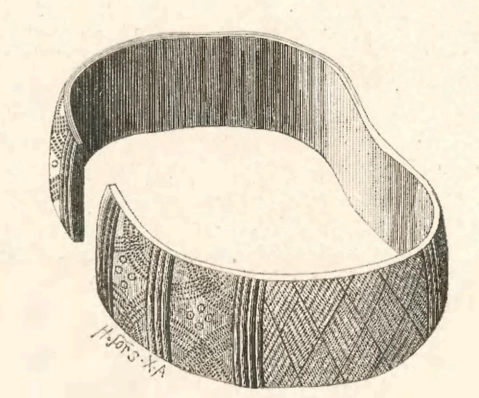

1834.

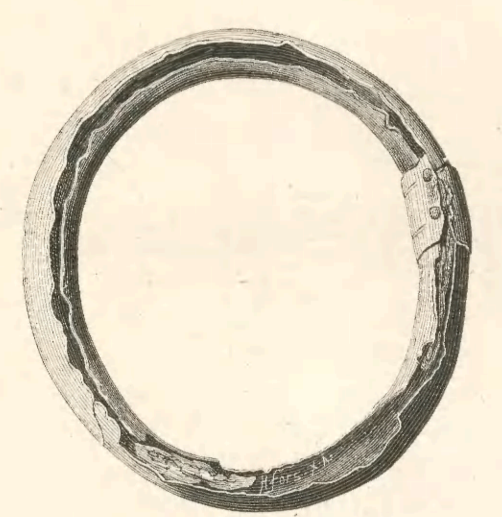
1833—1835. Kuurinmaa. — Curonie. Kandau, Santen (Hauta. — Tombeau). 1/1. *B.* Mt. M.

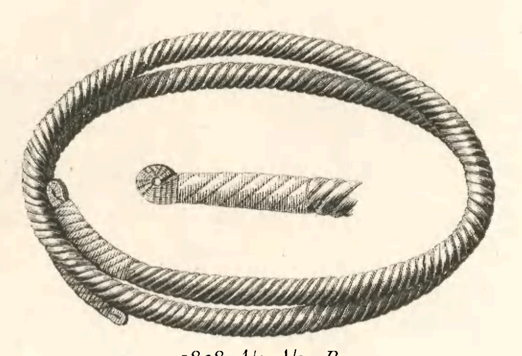
1835.

1837. 1/1 *B.*

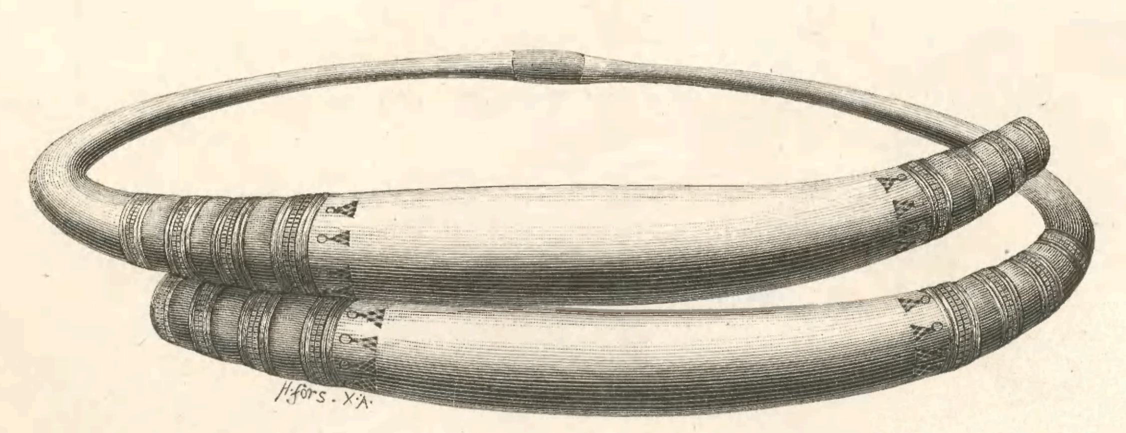

1836. Kuurinmaa, Wente.—Curonie, Windau, Wensau. 3/4. *B.* Mt. M.

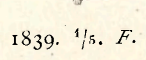

1838. 1/3. 1/2. *B.*

1837—1839. Kuurinmaa, Wente.—Curonie, Windau. Paseekste (Hauta.—Tombeau). Mt. M.

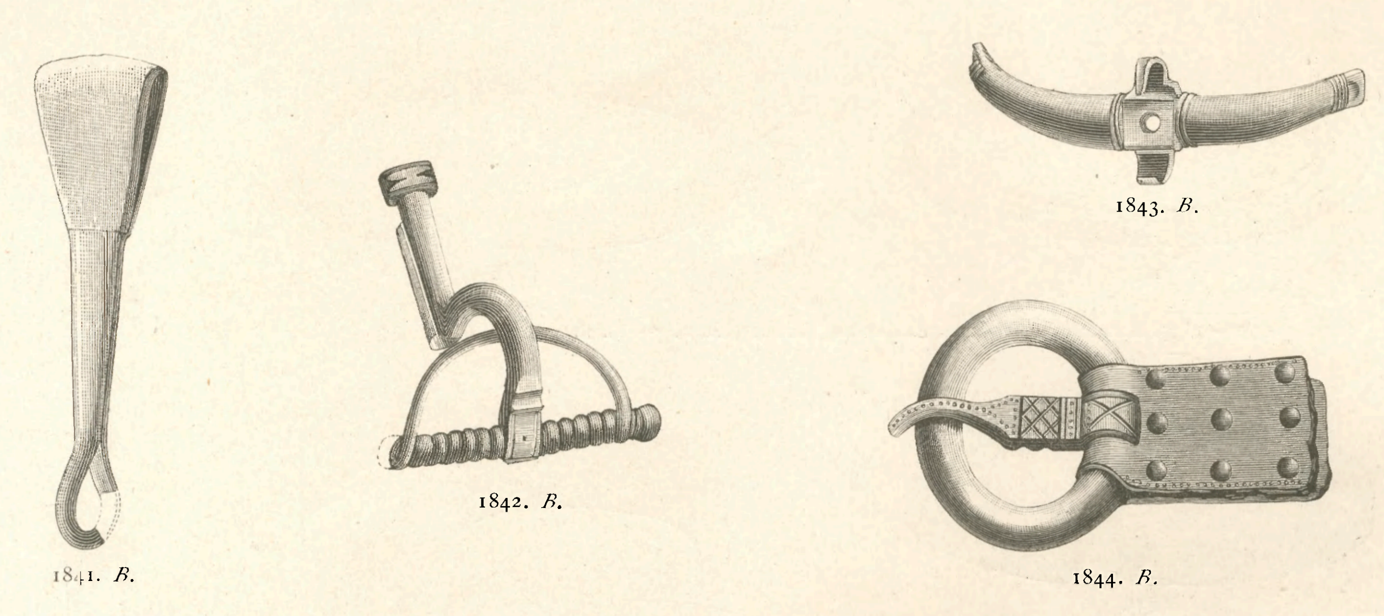
1840. Kuurinmaa. — Curonie. Pilten. 1/1. *A. Or.* R. M.

1839. 1/5. *F.*

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

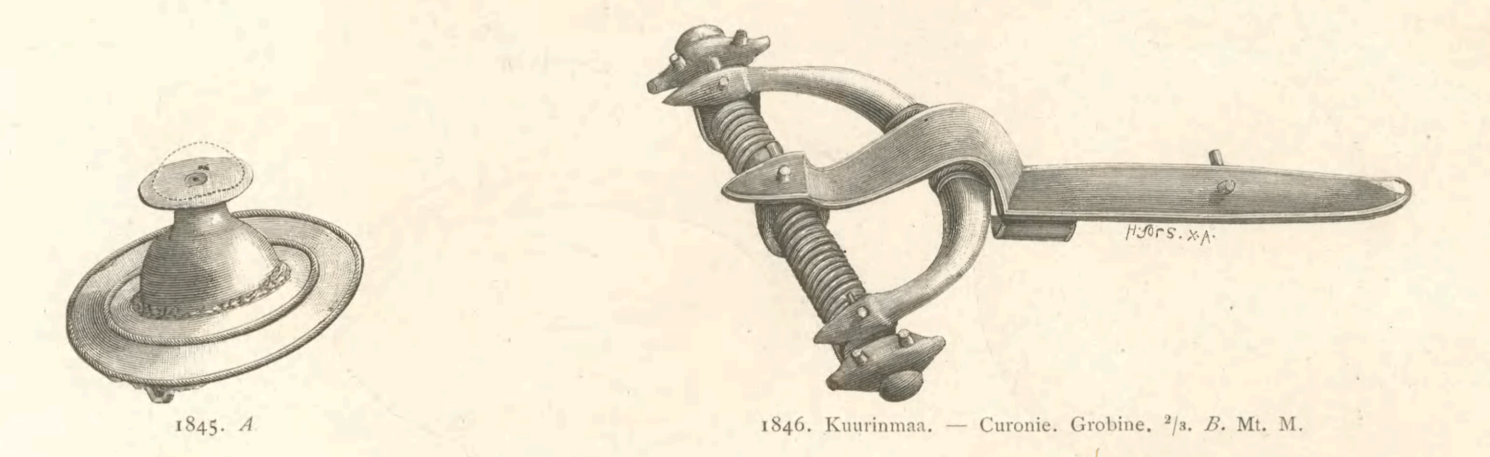
1841. *B.*

1842. *B.*

1843. *B.*

1844. *B.*

1841—1845. Kuurinmaa. — Curonie. Grobine, Kapsehde. 1/1. Mt. M.

1845. *A*

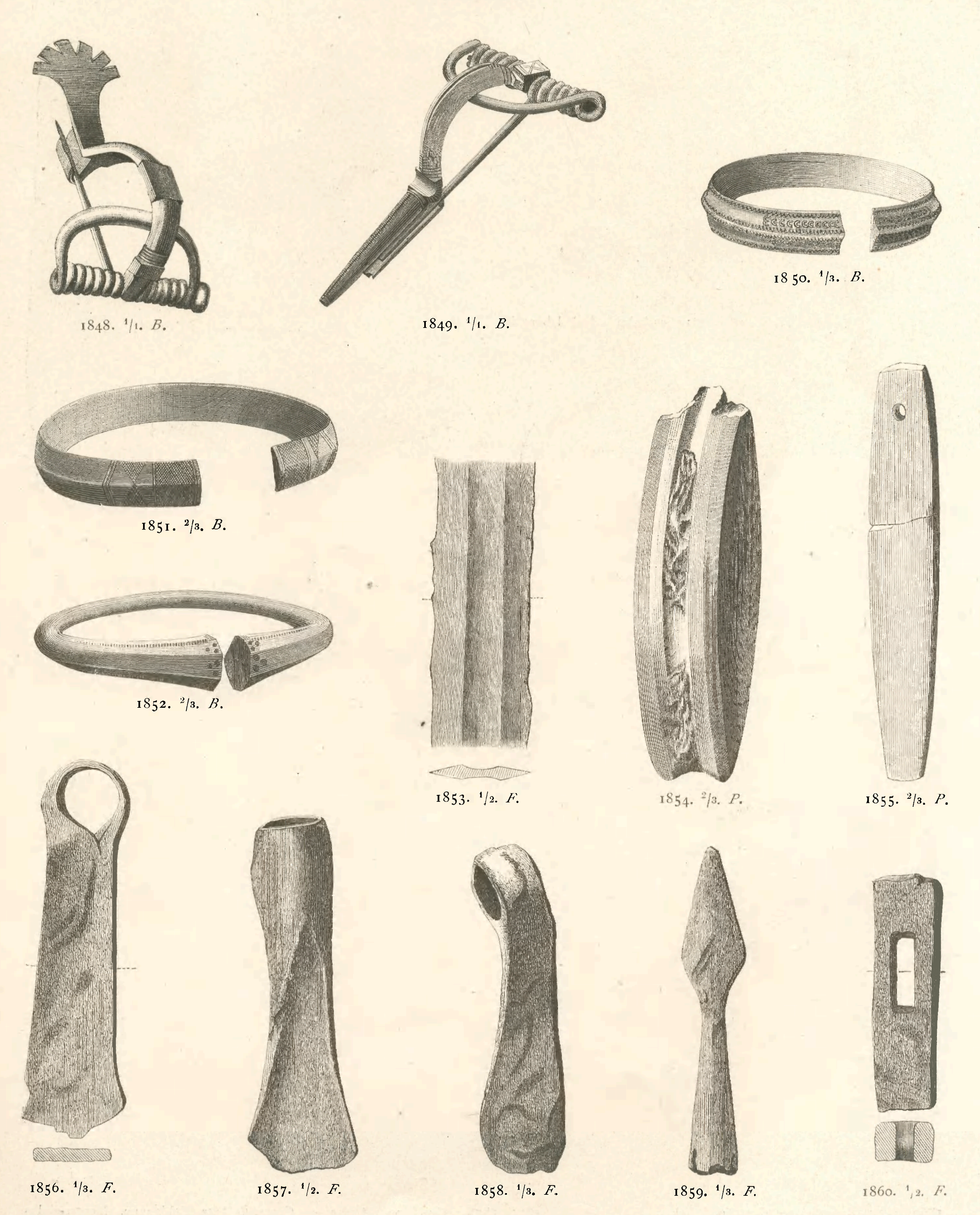
1846. Kuurinmaa. — Curonie. Grobine. 2/3. *B.* Mt. M.

1847. Kuurinmaa. — Curonie. Grobine 1/1. *B. P.* Mt. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

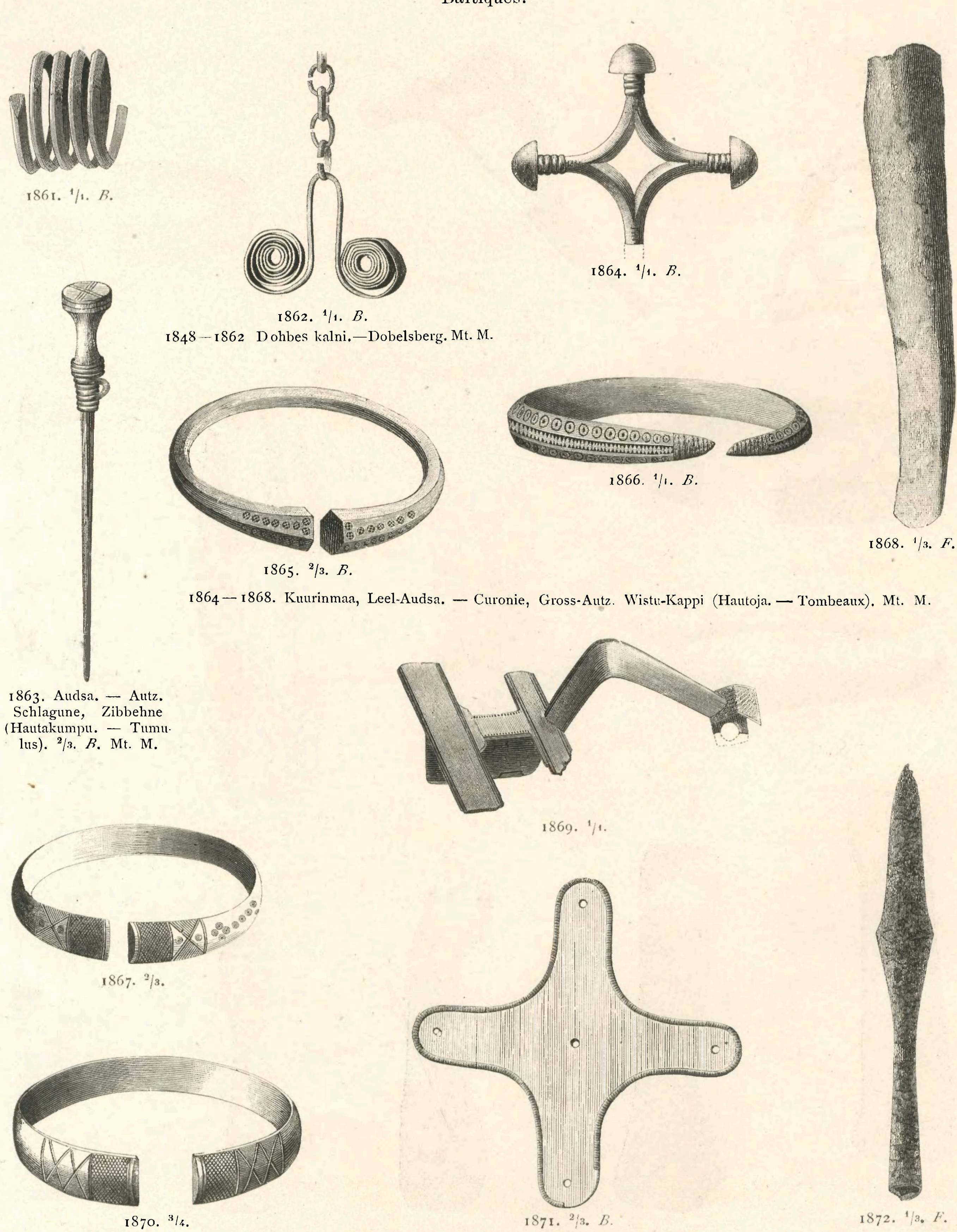

1848. 1/1. *B.* 1849. 1/1. *B.* 1850. 1/3. *B.* 1851. 2/3. *B.* 1852. 2/3. *B.* 1853. 1/2. *F.* 1854. 2/3. *P.* 1855. 2/3. *P.* 1856. 1/3. *F.* 1857. 1/2. *F.* 1858. 1/3. *F.* 1859. 1/3. *F.* 1860. 1/2. *F.*

1848—1862. Kuurinmaa, Wez-Audsa, Dohbes kalni. — Curonie, Alt-Autz, Dobelsberg (Varastolöytö. — Trouvaille de dépôt). Mt. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1861. 1/1. *B.*

1862. 1/1. *B.*

1848—1862 Dohbes kalni.—Dobelsberg. Mt. M.

1864. 1/1. *B.*

1863. Audsa. — Autz. Schlagune, Zibbehne (Hautakumpu. — Tumulus). 2/3. *B.* Mt. M.

1865. 2/3. *B.*

1866. 1/1. *B.*

1868. 1/3. *F.*

1864—1868. Kuurinmaa, Leel-Audsa. — Curonie, Gross-Autz. Wistu-Kappi (Hautoja. — Tombeaux). Mt. M.

1869. 1/1.

1867. 2/3.

1870. 3/4.

1871. 2/3. *B.*

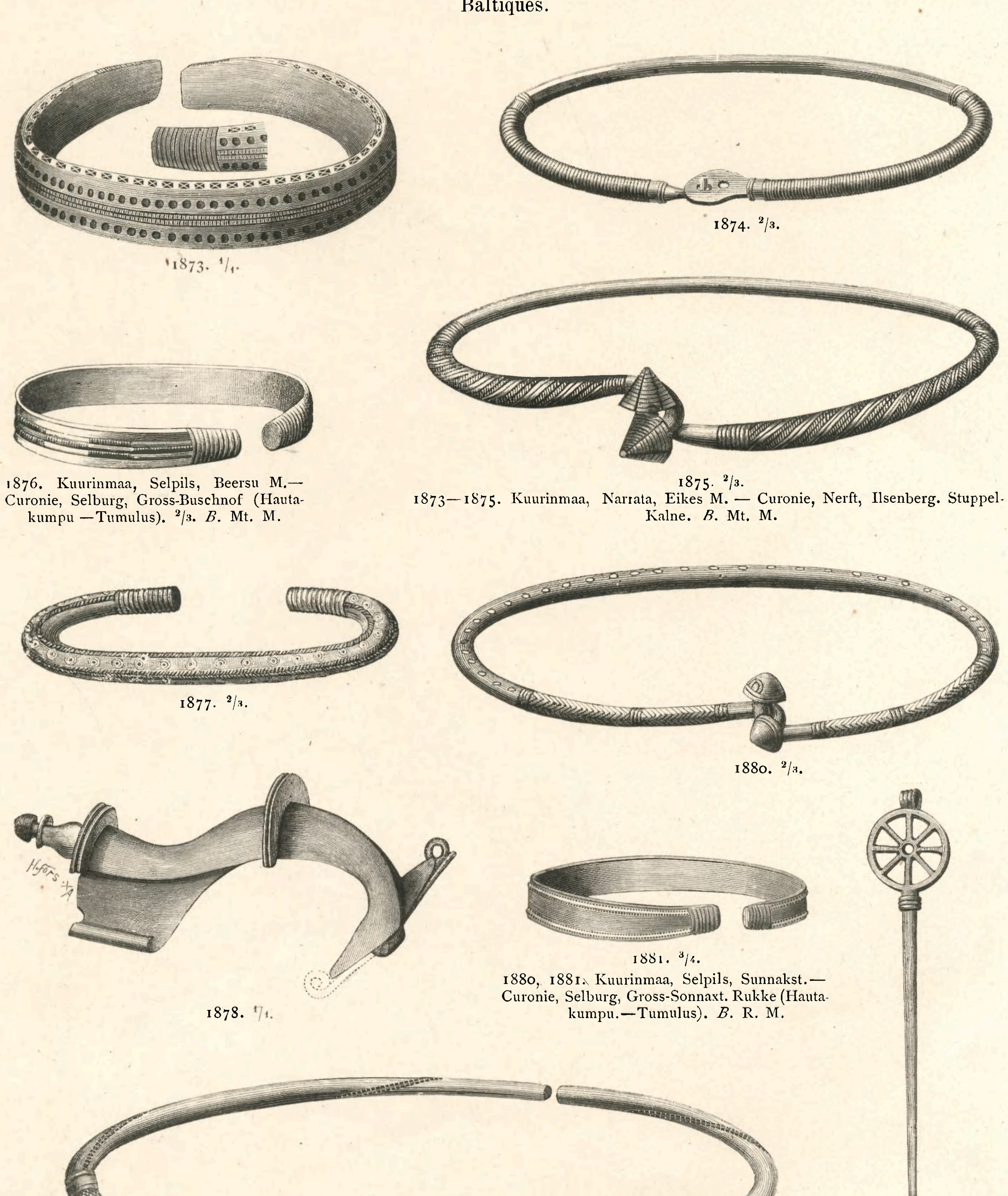
1872. 1/3. *F.*

1869, 1870. Kuurinmaa.—Curonie. Pilten, Slehk. *B.* Mt. M.

1871, 1872. Kuurinma, Audsa. — Curonie, Autz. Schlagune, Mantas-Kalns (Hauta. — Tombeau). Mt. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Itämeren maakuntien varhempi rauta-aika. — Période ancienne de l'âge du fer dans les provinces Baltiques.

1873. $^{1}/_{1}$.

1874. $^{2}/_{3}$.

1876. Kuurinmaa, Selpils, Beersu M.— Curonie, Selburg, Gross-Buschnof (Hautakumpu —Tumulus). $^{2}/_{3}$. *B*. Mt. M.

1875. $^{2}/_{3}$.

1873—1875. Kuurinmaa, Narrata, Eikes M. — Curonie, Nerft, Ilsenberg. Stuppel-Kalne. *B*. Mt. M.

1877. $^{2}/_{3}$.

1880. $^{2}/_{3}$.

1878. $^{1}/_{1}$.

1881. $^{3}/_{4}$.

1880, 1881. Kuurinmaa, Selpils, Sunnakst.— Curonie, Selburg, Gross-Sonnaxt. Rukke (Hautakumpu.—Tumulus). *B*. R. M.

1879 $^{2}/_{3}$.

1877—1879. Kuurinmaa, Aiskraukles, Taubes M. Curonie, Herbergen. Swarreneck (Hautakumpu.—Tumulus). *B*. Mt. M.

1882. Witebsk, Dynaburg, Prelku. $^{3}/_{4}$. *B*. R. M.

LIITE.

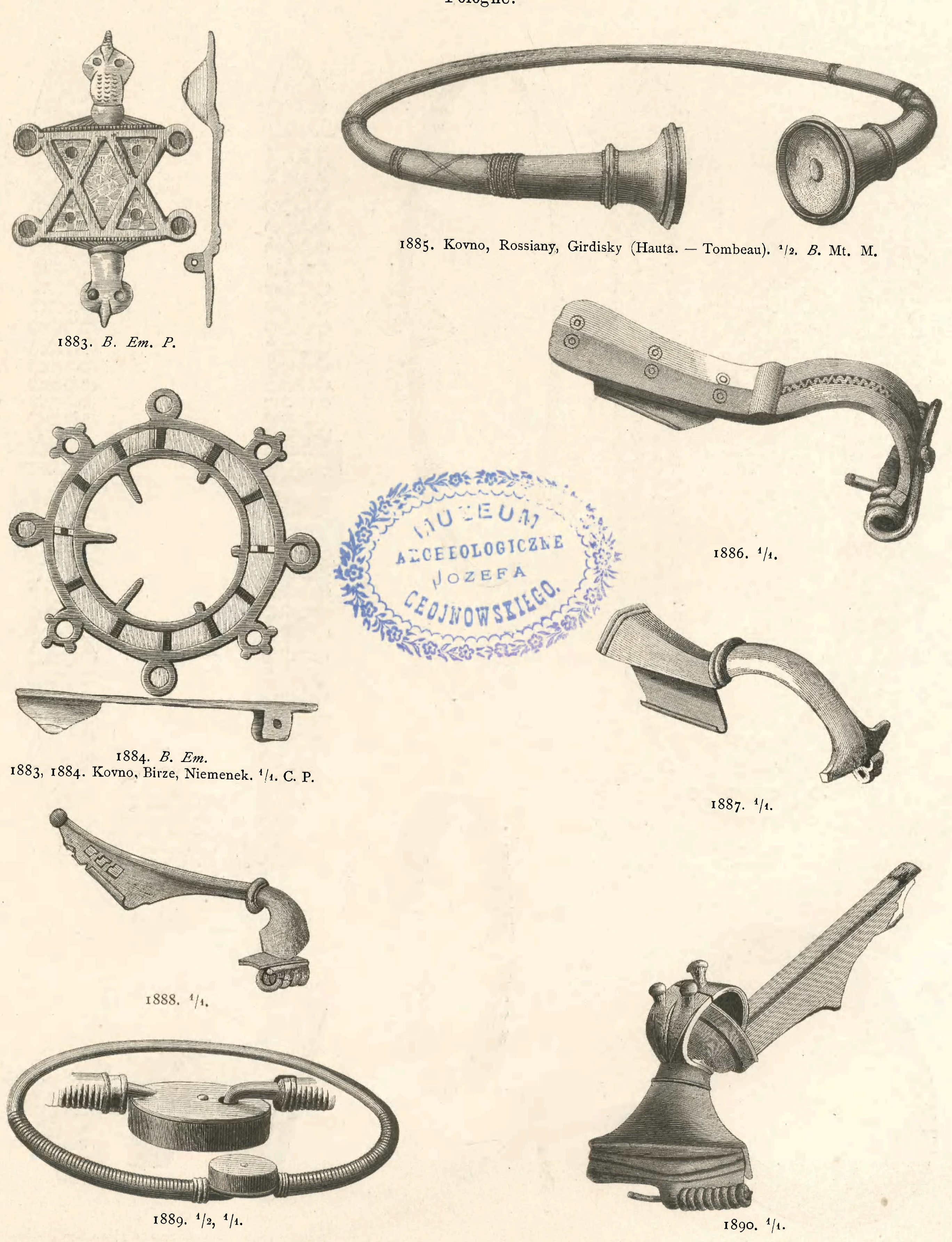
VARHEMPI RAUTA-AIKA LIETTUASSA JA PUOLASSA.

Supplément.

Période ancienne de l'âge du fer en Lithuanie et en Pologne.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Varhempi rauta-aika Liettuassa ja Puolassa. — Période ancienne de l'âge du fer en Lithuanie et en Pologne.

1883. *B. Em. P.*

1885. Kovno, Rossiany, Girdisky (Hauta. — Tombeau). 1/2. *B.* Mt. M.

1886. 1/1.

1884. *B. Em.*
1883, 1884. Kovno, Birze, Niemenek. 1/1. C. P.

1887. 1/1.

1888. 1/1.

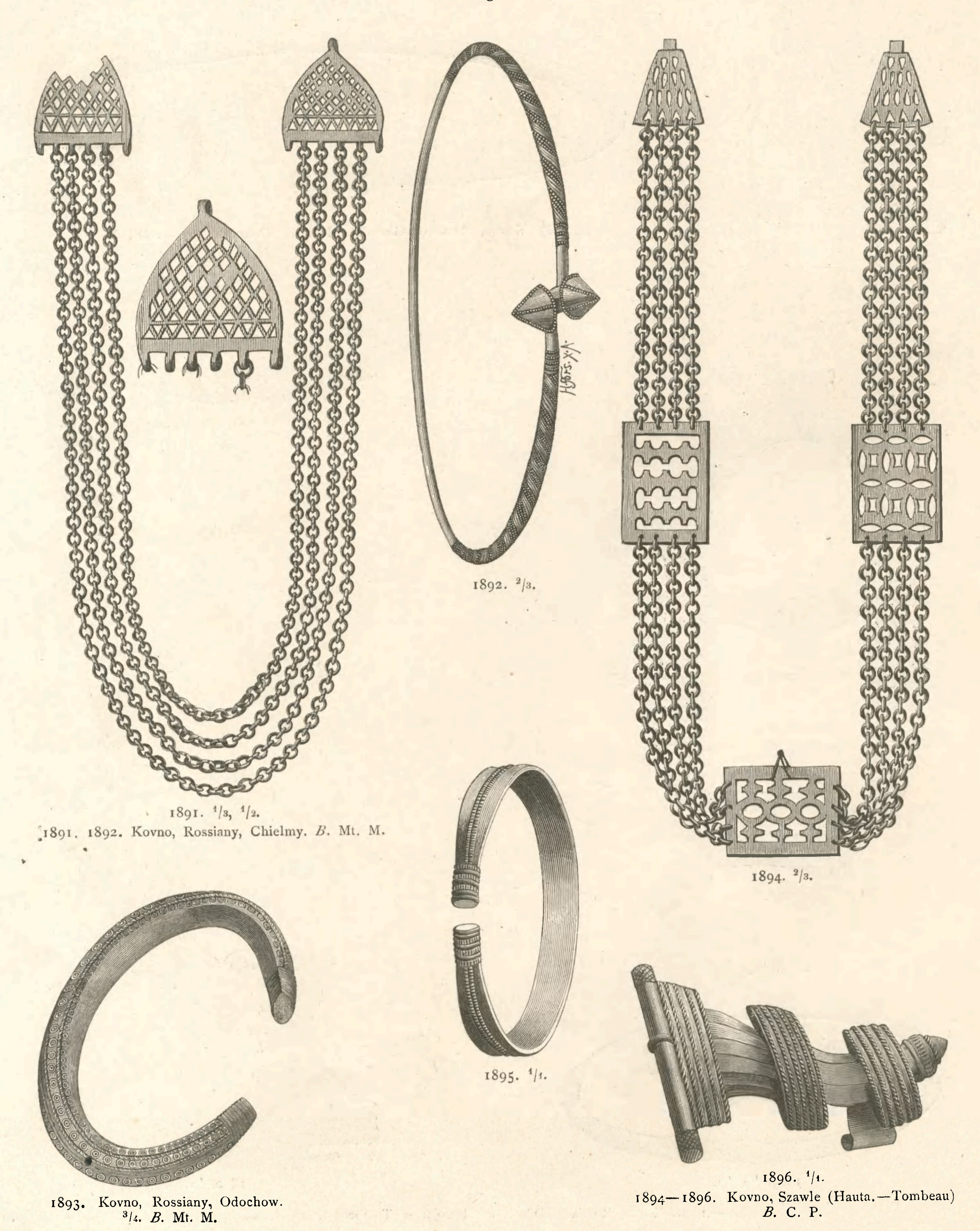
1889. 1/2, 1/1.

1890. 1/1.

1886—1890. Kovno, Rossiany, Odochow (Hautoja. — Tombeaux). *B.* Mt. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Varhempi rauta-aika Liettuassa ja Puolassa. — Période ancienne de l'âge du fer en Lithuanie et en Pologne.

1891. $^1/_3$, $^1/_2$.
1891. 1892. Kovno, Rossiany, Chielmy. *B.* Mt. M.

1892. $^2/_3$.

1894. $^2/_3$.

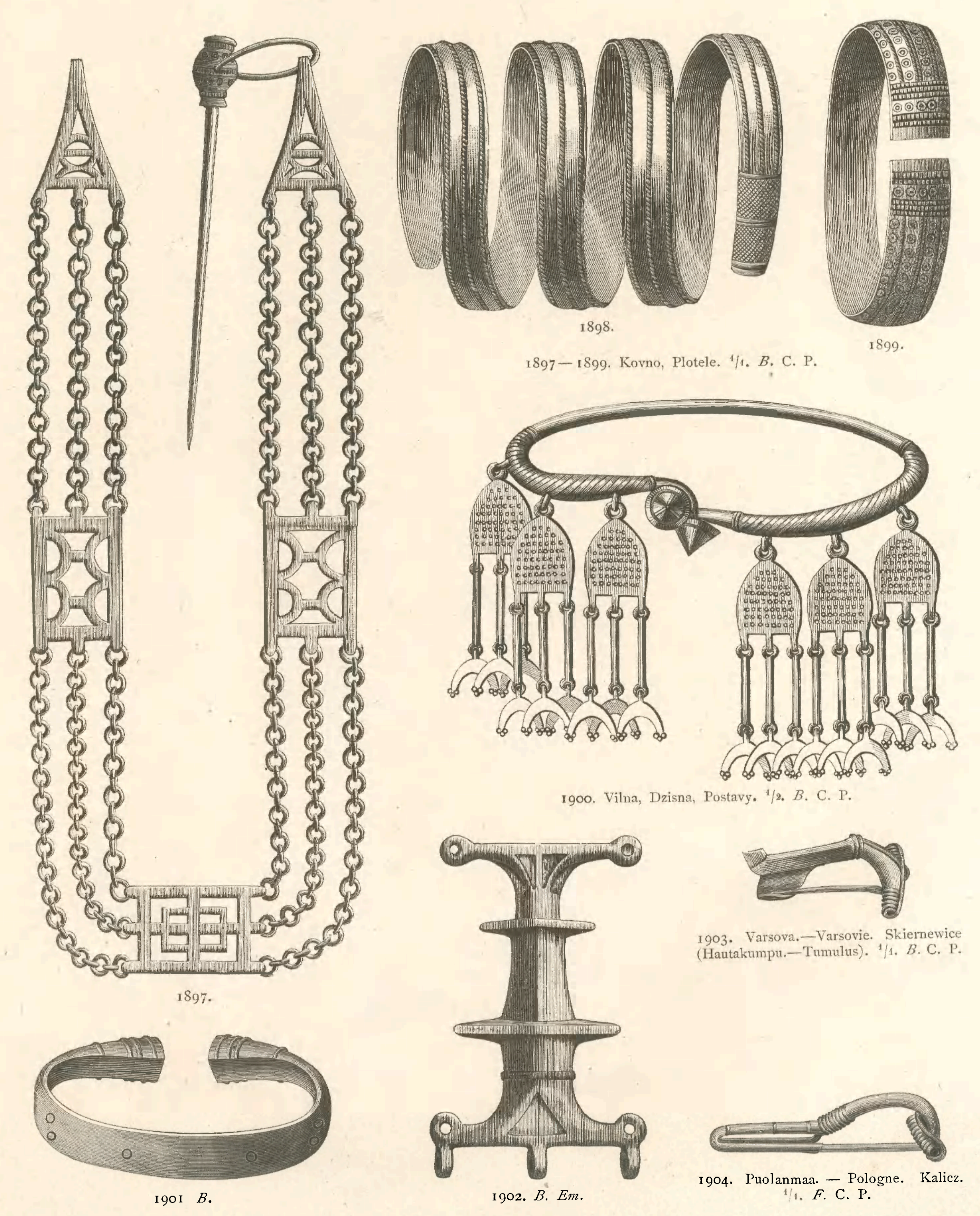
1895. $^1/_1$.

1893. Kovno, Rossiany, Odochow. $^3/_4$. *B.* Mt. M.

1896. $^1/_1$.
1894—1896. Kovno, Szawle (Hauta.—Tombeau) *B.* C. P.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Varhempi rauta-aika Liettuassa ja Puolassa. — Période ancienne de l'âge du fer en Lithuanie et en Pologne.

1898.

1899.

1897—1899. Kovno, Plotele. $^1/_1$. *B.* C. P.

1900. Vilna, Dzisna, Postavy. $^1/_2$. *B.* C. P.

1903. Varsova.—Varsovie. Skiernewice (Hautakumpu.—Tumulus). $^1/_1$. *B.* C. P.

1897.

1901 *B.*

1902. *B. Em.*

1904. Puolanmaa. — Pologne. Kalicz. $^1/_1$. *F.* C. P.

1901. 1902. Augustovo, Lomza, Dvoraki Pikoty (Hautakumpu. — Tumulus). $^2/_3$. C. P.

RAUTA-AIKA.

VIROLAISIA MUINAISKALUJA.

L'âge du fer.

ANTIQUITÉS ESTHONIENNES.

Liivinmaa. — Livonie. Karksi, Hohenlinden (Kalmisto. — Cimetière).

Kun tunnemme gotilaisen kulturikerroksen Itämeren maakunnissa ja lukuisat jäljet yhdenaikuisesta gotilaisesta ja liettualaisesta vaikutuksesta länsisuomalaisissa kielissä, niin täytyy meidän otaksua että länsisuomalaisten heimokuntien esiisät ensimmäisillä vuosisadoilla jälkeen Kr. s asuivat alalla, joka ulettui Gotilaisiin lännessä sekä Liettualaisiin etelässä ja siten arvattavasti kosketteli Peipsi-, Ilma- ja Laatukan järviä ynnä Suomenlahden sisimpää perukkaa. Mutta koska samat kielet puuttuvat jälkiä slaavilaisesta vaikutuksesta siltä etäiseltä aikakaudelta, niin on edelleen otaksuttava että Liettualaiset olivat eroittaneet Suomalaiset Slaavilaisista kunnes pohjoinen haaraus siitä slaavilaisesta kansainvaelluksesta, joka nähtävästi hunnilaisvallan aikana karkoitti germanilaisen sivistyksen Puolasta ja Pohjois-Saksasta, syösten Liettualaiset lännemmäksi tunkeusi Ilmajärven seuduille ja, hajoittamalla länsisuomalaisen heimoryhmän, siellä herätti sen kansainliikkeen, jossa Gotilaiset karkoitettiin Itämeren maakunnista ja suomalaiset sekä lättiläiset heimokunnat asettuivat heidän sijallensa.

Noiden heimojen edustama kulturikerros, jossa edellinen gotilainen vaikutus on huomattava, muodostaa maakuntien myöhemmän rautakauden ja jakaantuu kolmeen ryhmään: **Virolaiseen, liiviläiseen** ja **lättiläiseen.** Niistä pohjoisin eli ensin mainittu ryhmä käsittää Suomenlahden ja Salatsenjoen sekä Peipsijärven ja Itämeren välisen alan ynna sen alan ulkopuolella olevan saariston.

Quand on connait la couche que la civilisation gothique a laissée dans le sol des provinces baltiques et qu'on constate les traces d'influences simultanement gothiques et lithuaniennes que les dialectes ouest-finnois ont conservées, on est amené à admettre que pendant les premiers siècles après J.-C. les ancêtres des tribus ouest-finnoises ont habité un territoire limitrophe des Goths à l'ouest et des Lithuaniens au sud et qui touchait par conséquent aux lacs Péïpous, Ilmen et Ladoga, ainsi que les baies intérieures du golfe de Finlande. Mais ces langues ne portent aucune trace d'une influence slave remontant à cette époque éloignée; on en peut conclure avec probabilité que l'invasion slave qui, probablement au temps de la domination des Huns, chassa de la Pologne et du nord de l'Allemagne la civilisation germanique, jeta une de ses branches dans la direction du nord, vers le lac Ilmen, et que celle-ci, refoulant les groupes ouest-finnois, provoqua la migration pendant laquelle les Goths quittèrent les provinces baltiques, et y furent remplacés par des populations finnoises et lettonnes.

La couche formée par des antiquités de ces tribus, où est sensible l'influence gothique antérieure, constitue l'âge récent du fer dans ces provinces et se divise en trois groupes: le groupe **esthonien**, le **livonien** et le **letton.** Le premier de ces groupes comprend l'espace qui s'étend entre le golfe de Finlande, la rivière de Salis, la mer Baltique et le lac Péïpous, ainsi que l'archipel attenant à ce territoire.

Virolaiset kalmistot, joista vaan harvat vielä ovat tieteellisesti tutkitut, näyttävät joskus muodoltaan samankaltaisilta kuin edellisen aikakauden gotilaiset. Useat näet ovat kivillä peitetyt ilman huomattavaa järjestystä. Toisissa ovat yksityiset haudat merkityt kehän taikka neliönmuotoisilla kivilateilla. Ainoastaan yhdessä kivillä merkityssä kalmistossa on tämänaikuisten muinaiskalujen ohella löytty polttamattomia ruumiiden luita, kaikissa muissa on ihan maakamaran alla tavattu jätteitä poltetuista ruumiista, aseita ja vaskikoristuksia, jotka nekin usein ovat valkean haittaamia. Satunnaisissa maatöissä on joskus keksitty myöskin hautoja, jotka eivät ole olleet merkityt kivilateilla ja joissa ruumiiden jätteet ovat olleet polttamattomia.

Virolaisia löytöjä on vasta vaan harvakselta sieltä täältä talteen saatu. Kuitenkin ovat niidenkin muodoissa ja koristuskaavoissa ne yhteiset piirteet huomattavissa, jotka ovat omituisia länsisuomalaisten heimokuntien muinaiskalustolle: hevosenkengän muotoinen solki, kaksittaisista renkaista liitetyt vitjat, spiralikierteinen rannerengas, vaskihelmillä ja kierroksilla koristetut kankaat y. m. Omituisin kalu virolaisissa löydöissä lienee suuri vaskineula, jolla luultavasti vitjakoristus oli pukuun kiinnitetty.

Virolaisten muinaista keskuutta naapurikansojen kanssa todistavat sekä lukuisat arapialaiset, bysantinolaiset, saksalaiset ja anglosaksilaiset rahalöydöt, että monet muinaiskalut, joiden muukalaista syntyperää muodot ja koristuskaavat ilmaisevat. Kuten Venäjän vanhimmista aikakirjoista selviää oli Tschudilaisilla, jolla nimellä siihen aikaan tarkoitettiin paraasta päästä Virolaisia, etusija siinä suomalais-slaavilaisessa kansainliitossa, josta Venäjän valta sai alkunsa, kunnes muukalaiseksi kehittyvä valta kävi vaaralliseksi heidän itsenäisyydellensä ja he tätä puolustaaksensa tarttuivat aseihin entisiä liittolaisiansa vastaan. Itämerellä ja sen rantamailla olivat Virolaiset peljätyitä merisissejä ja turhiin raukesivat monet Skandinavian ruhtinojen yritykset tuon rohkean ja tarmokkaan kansan kukistamiseksi. Mutta heikontuneina pitkällisestä taistelusta Venäjän paisuvaa valtaa vastaan Virolaiset vihdoin kadottivat itsenäisyytensä, kukistuen tanskalaisen ja saksalaisen aseliiton ponnistusten alle.

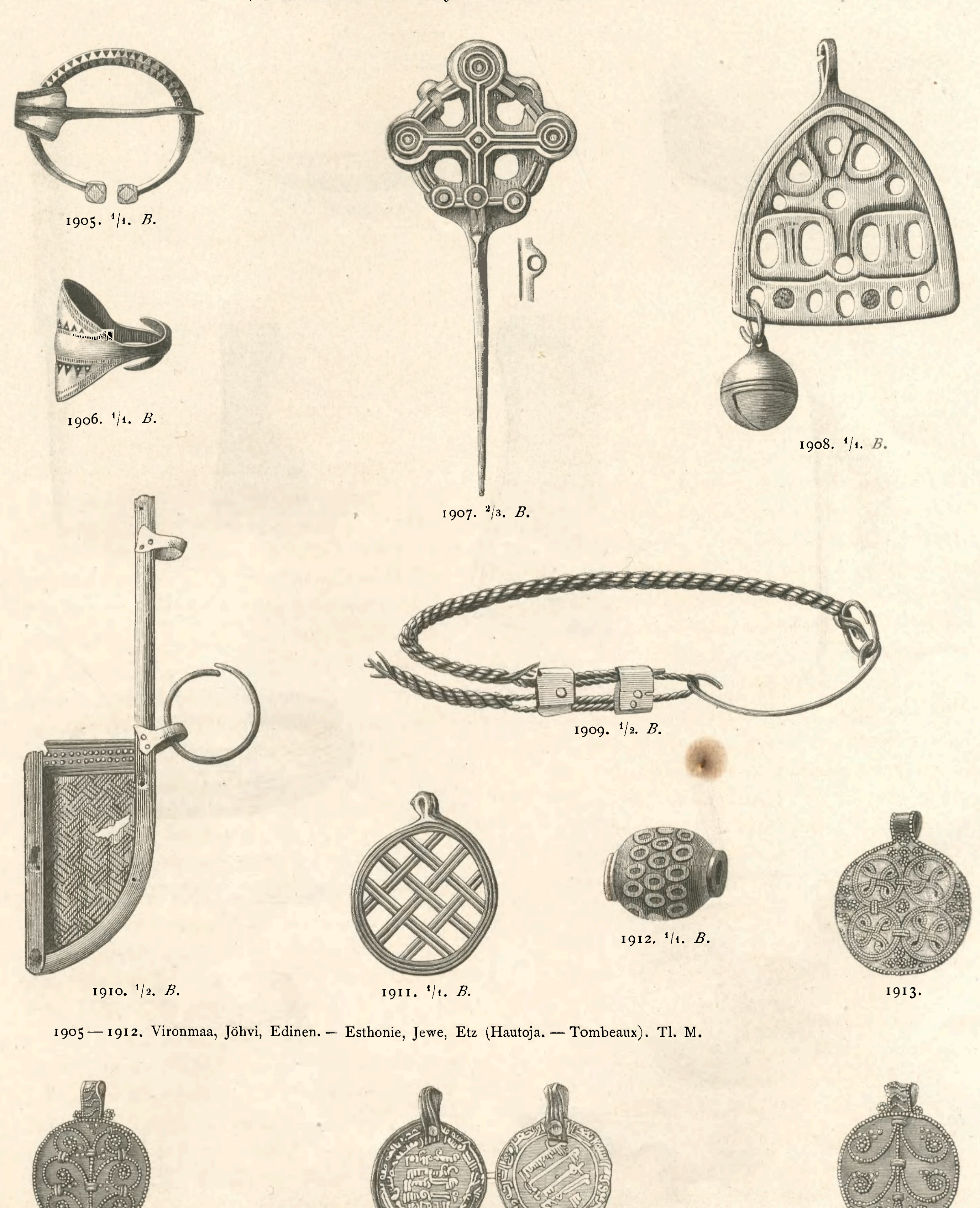
Un petit nombre seulement de lieux de sépulture esthoniens ont été l'objet de fouilles scientifiques. Ils présentent quelquefois une similitude considérable avec les cimetières gothiques de la période précédente. En effet, plusieurs sont couverts de pierres jetées sans ordre apparent. Dans d'autres les pierres entourent chaque tombe d'un cercle on d'un rectangle. Dans un seul on a trouvé, outre des antiquités du temps, des ossements humains ne portant pas de traces de feu; tous les autres contenaient des restes de corps incinérés, des armes et des ornements de bronze assez souvent endommagés par le feu. Cependant des creusages accidentels ont fait découvrir des sépultures non recouvertes de pierres et contenant des corps qui n'avaient pas passé par le feu.

Les trouvailles esthoniennes recueillies jusqu'ici sont en petit nombre et disséminées. Cependant on y retrouve les traits communs de forme et d'ornementation qui caractérisent tous les groupes ouest finnois: la boucle en fer à cheval, la chaîne formée d'anneaux doubles, le bracelet en spirale, les étoffes brodées de perles de bronze et d'ornements en spirale, etc. La plus caractéristique des antiquités esthoniennes est sans doute la grande épingle qui paraît avoir servi à fixer la chaîne au vêtement.

Bien des choses témoignent de relations entretenues par les Esthoniens avec les populations voisines: ce sont un nombre considérable de monnaies arabes, byzantines, allemandes et anglo-saxonnes et une foule d'objets dont la forme et l'ornementation révèlent une origine étrangère. On sait du reste que les Tchoudes (nom que les plus anciennes chroniques russes donnent de préférence aux Esthoniens) occupèrent dans la confédération de peuplades qui fut le fondement de l'empire russe une place importante jusqu'à ce qu'ils furent obligés de prendre les armes pour défendre leur indépendance contre cette même confédération. Sur la mer Baltique et sur ses rivages les Esthoniens étaient des pirates redoutés, et les princes scandinaves ont fait en vain bien des tentatives de dompter ce peuple énergique. Mais, affaiblis par une longue lutte contre la puissance croissante de la Russie, les Esthoniens succombèrent sous les efforts réunis des armes danoises et allemandes.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1905. 1/1. *B.* — 1906. 1/1. *B.* — 1907. 2/3. *B.* — 1908. 1/1. *B.* — 1909. 1/2. *B.* — 1910. 1/2. *B.* — 1911. 1/1. *B.* — 1912. 1/1. *B.* — 1913.

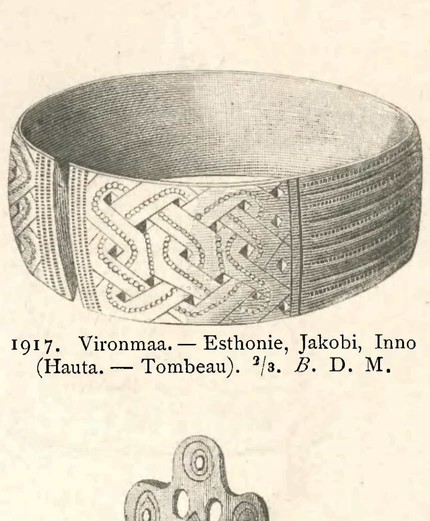
1905—1912. Vironmaa, Jõhvi, Edinen. — Esthonie, Jewe, Etz (Hautoja. — Tombeaux). Tl. M.

1914. — 1915. — 1916.

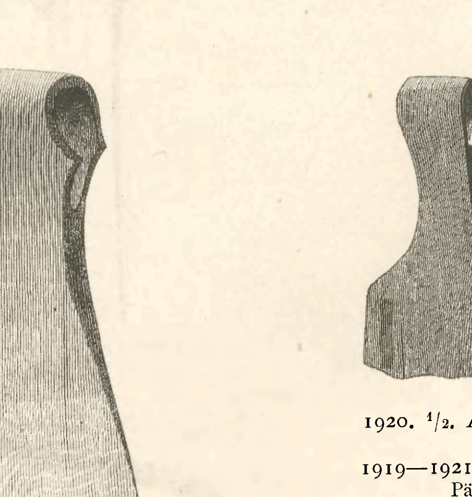
1913—1916. Vironmaa, Haljala, Esso. — Esthonie, Haljal, Jess. 1/1. *Or.* Tl. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

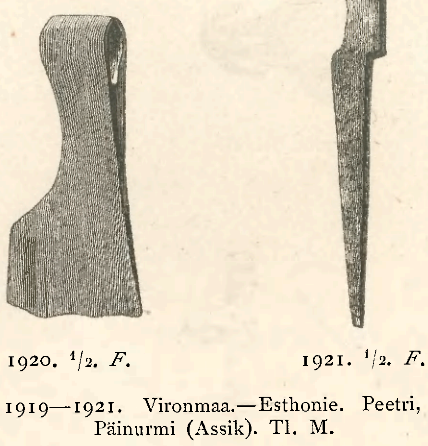
Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1917. Vironmaa. — Esthonie, Jakobi, Inno (Hauta. — Tombeau). 2/3. *B.* D. M.

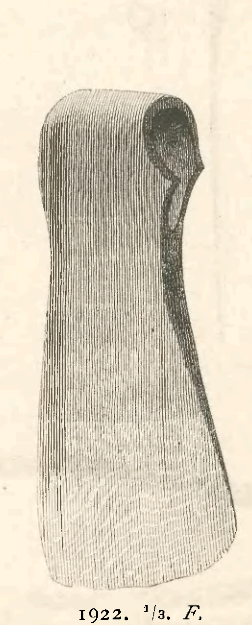

1919. 1/1. *B.*

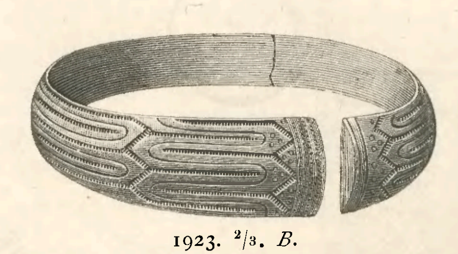
1920. 1/2. *F.* 1921. 1/2. *F.*

1919—1921. Vironmaa.—Esthonie. Peetri, Päinurmi (Assik). Tl. M.

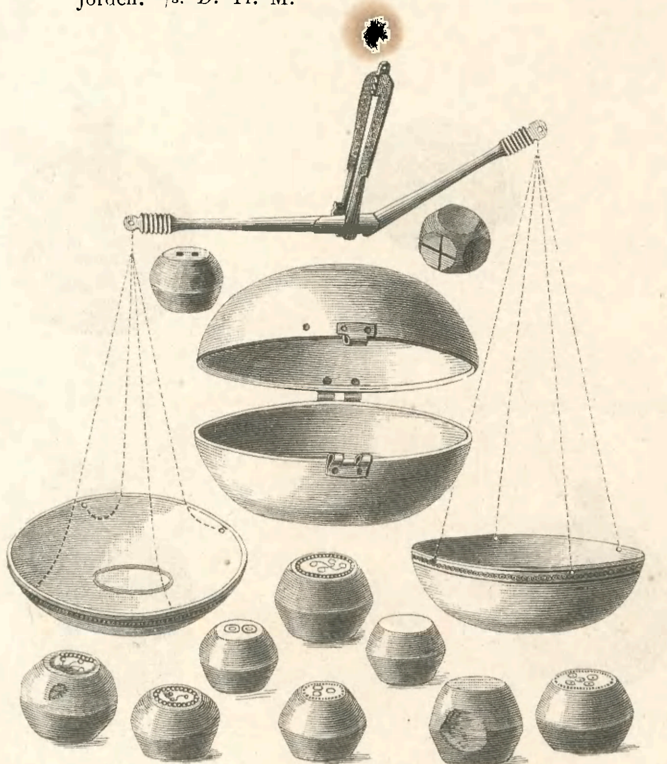
1922. 1/3. *F.*

1918. Vironmaa, Juuru. — Esthonie, Jorden. 2/3. *B.* Tl. M.

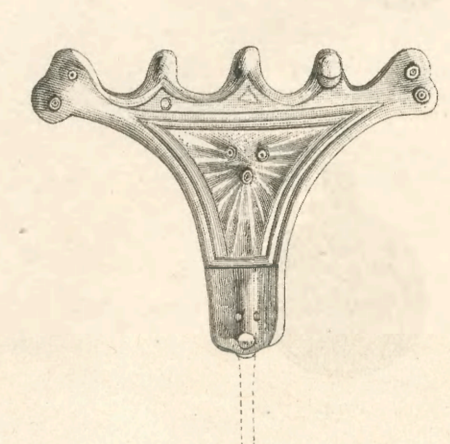

1923. 2/3. *B.*

1922, 1923. Vironmaa. — Esthonie. Peetri, Orisaari (Hauta. — Tombeau). Tl. M.

1924. Vironmaa. — Esthonie. Kose, Palvere. 1/3. *B.* D. M.

1925. Vironmaa. — Esthonie. Kose, Paunkyla. 2/3. *B.* Tl. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1926. 2/3. *A.*

1927. 1/3. *B.*

1928. 1/2. *B.*

1929. 2/3. *A.*

1930. 1/1. *A.*

1931. 1/2. *A.*

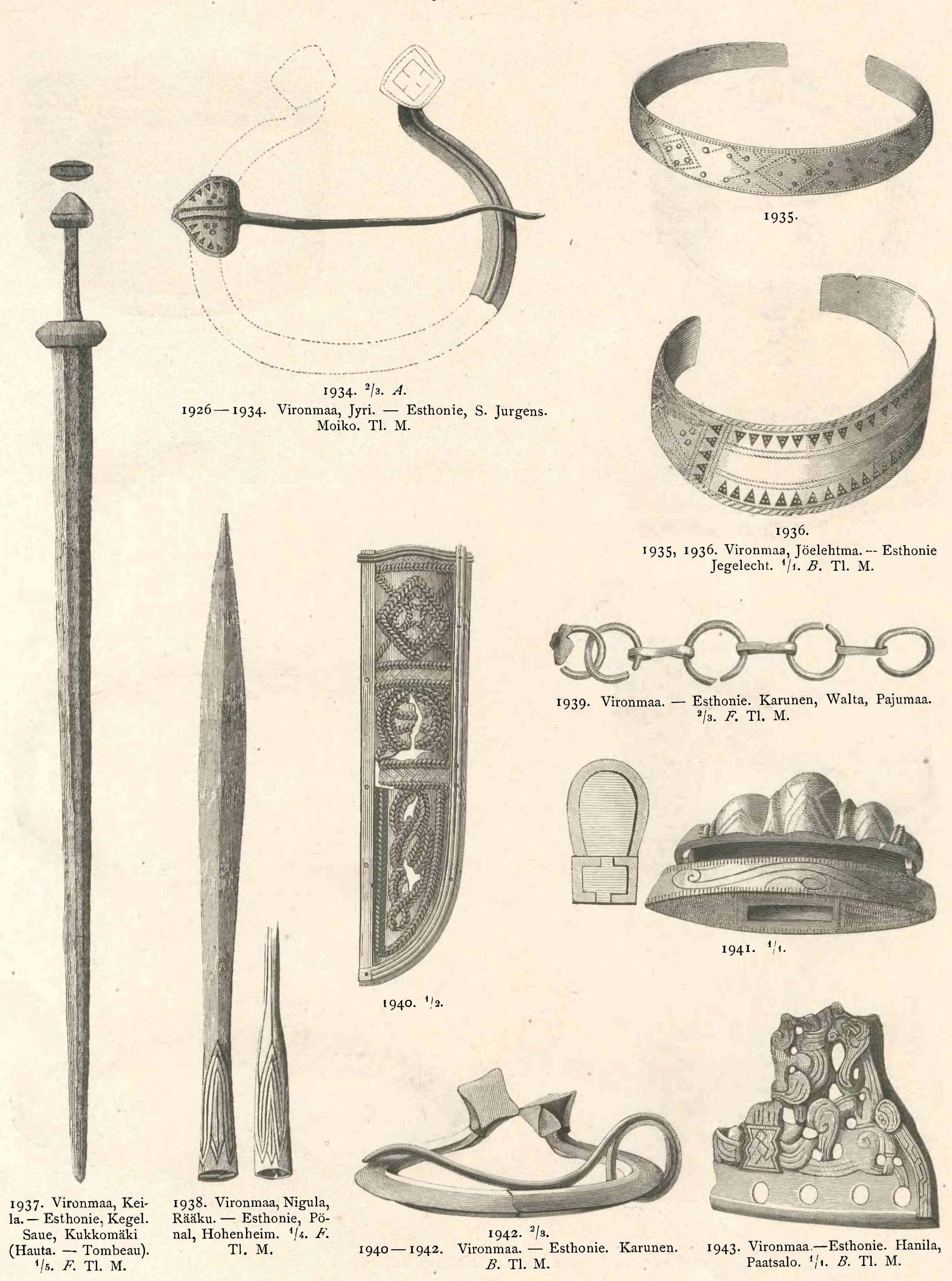
1932. 2/3. *A.*

1933. 1/2. *A.*

1926—1934. Vironmaa, Jyri. — Esthonie, S. Jurgens. Moiko. Tl. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1934. 2/3. *A.*

1926—1934. Vironmaa, Jyri. — Esthonie, S. Jurgens. Moiko. Tl. M.

1935.

1936.

1935, 1936. Vironmaa, Jöelehtma. — Esthonie Jegelecht. 1/1. *B.* Tl. M.

1939. Vironmaa. — Esthonie. Karunen, Walta, Pajumaa. 2/3. *F.* Tl. M.

1941. 1/1.

1940. 1/2.

1937. Vironmaa, Keila. — Esthonie, Kegel. Saue, Kukkomäki (Hauta. — Tombeau). 1/5. *F.* Tl. M.

1938. Vironmaa, Nigula, Rääku. — Esthonie, Pönal, Hohenheim. 1/4. *F.* Tl. M.

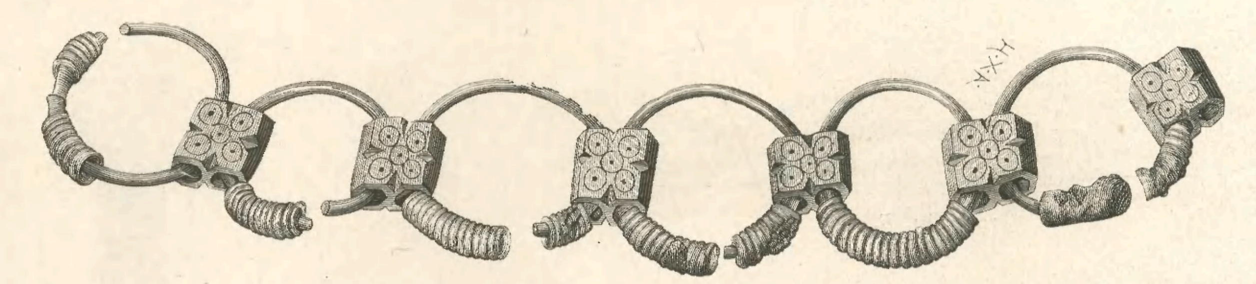
1942. 2/3.

1940—1942. Vironmaa. — Esthonie. Karunen. *B.* Tl. M.

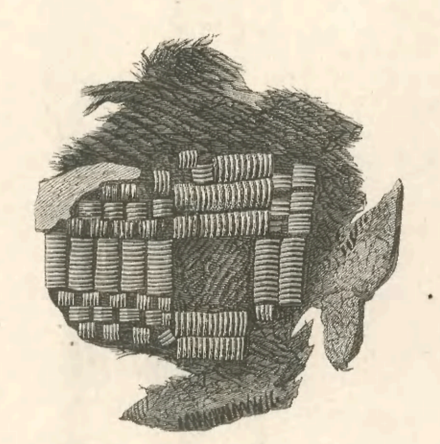
1943. Vironmaa.—Esthonie. Hanila, Paatsalo. 1/1. *B.* Tl. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

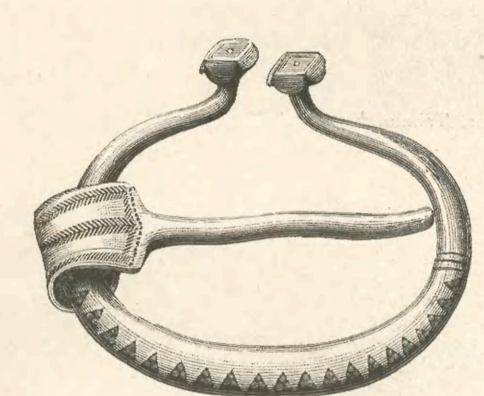
Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

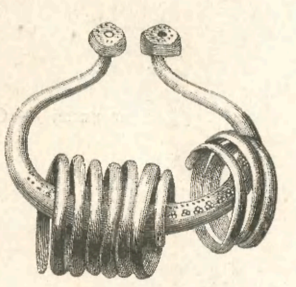
1944. Hiumaa. — Dagden. Pyhalepa. 2/3. *B.* Tl. M.

1945. Muhumaa. — Mohn. Virokyla. 1/1. *V. B.* D. M.

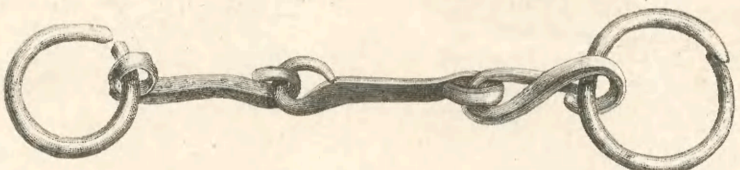

1946. 1/1. *B.*

1947. 1/1. *B.*

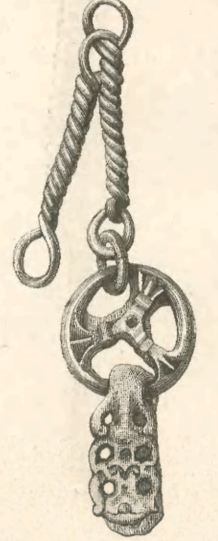

1948. 1/2. *F.*

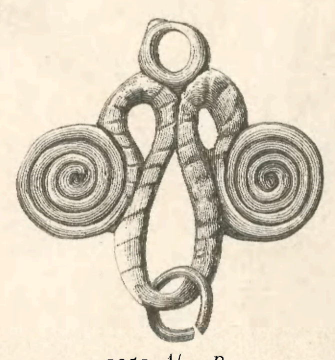
1949. 1/1. *B.*

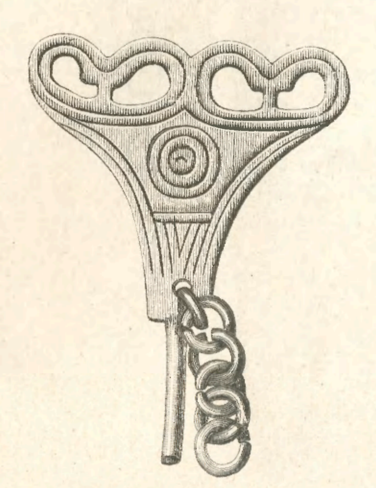
1946—1949. Muhumaa. — Mohn. Kantsi (Hauta. — Tombeau). K. M.

1950. 2/3. *B. F.*

1951. 1/1. *B.*

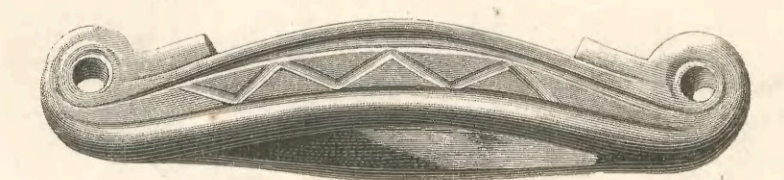

1952. 2/3. *B.*

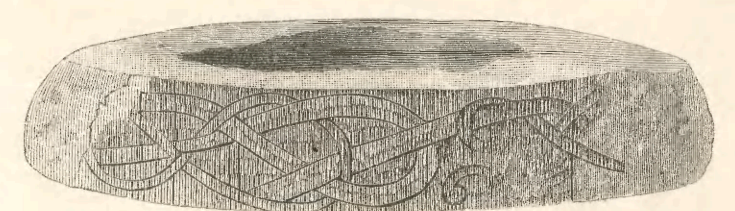
1950—1952. Saarenmaa. — Oesel. K. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

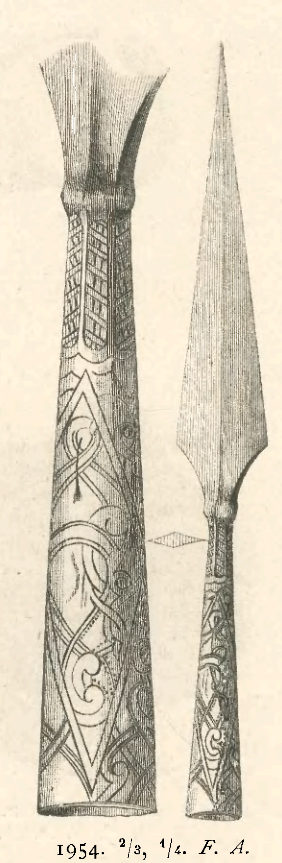
Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1953. 1/1. *B.*

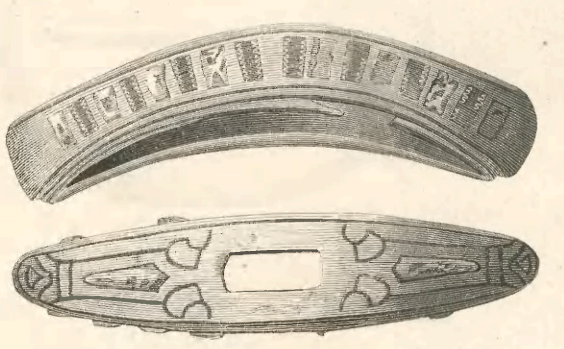

1955. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma, Tahula. 1/1. *F. A.* K. M.

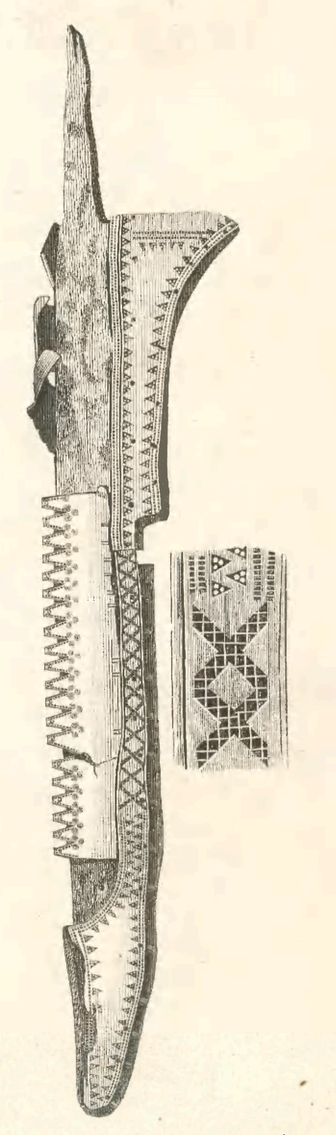

1954. 2/3, 1/4. *F. A.*

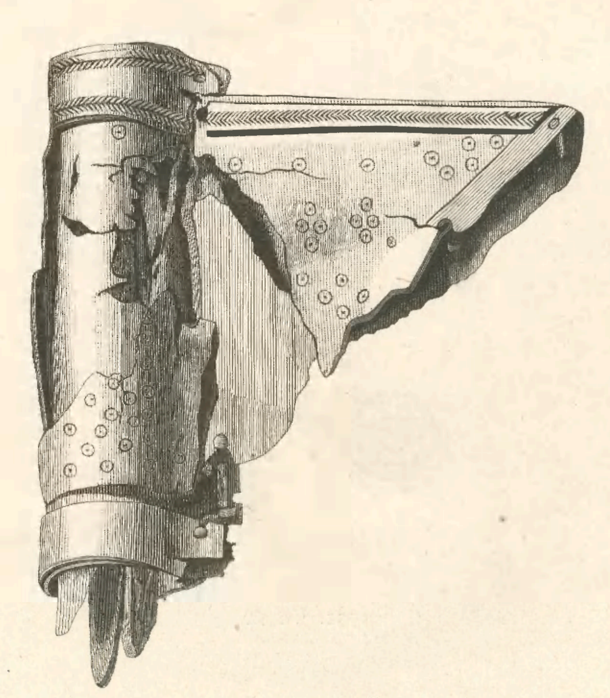
1953, 1954. Saarenmaa. — Oesel. Kihelkonda, Pajo. K. M.

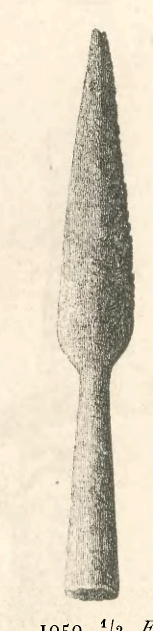
1956. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma, Randvere. 2/3. *B. A.* K. M.

1957. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma, Ladjala. 1/3. *B. F.* K. M.

1958. 2/3. *B. F.*

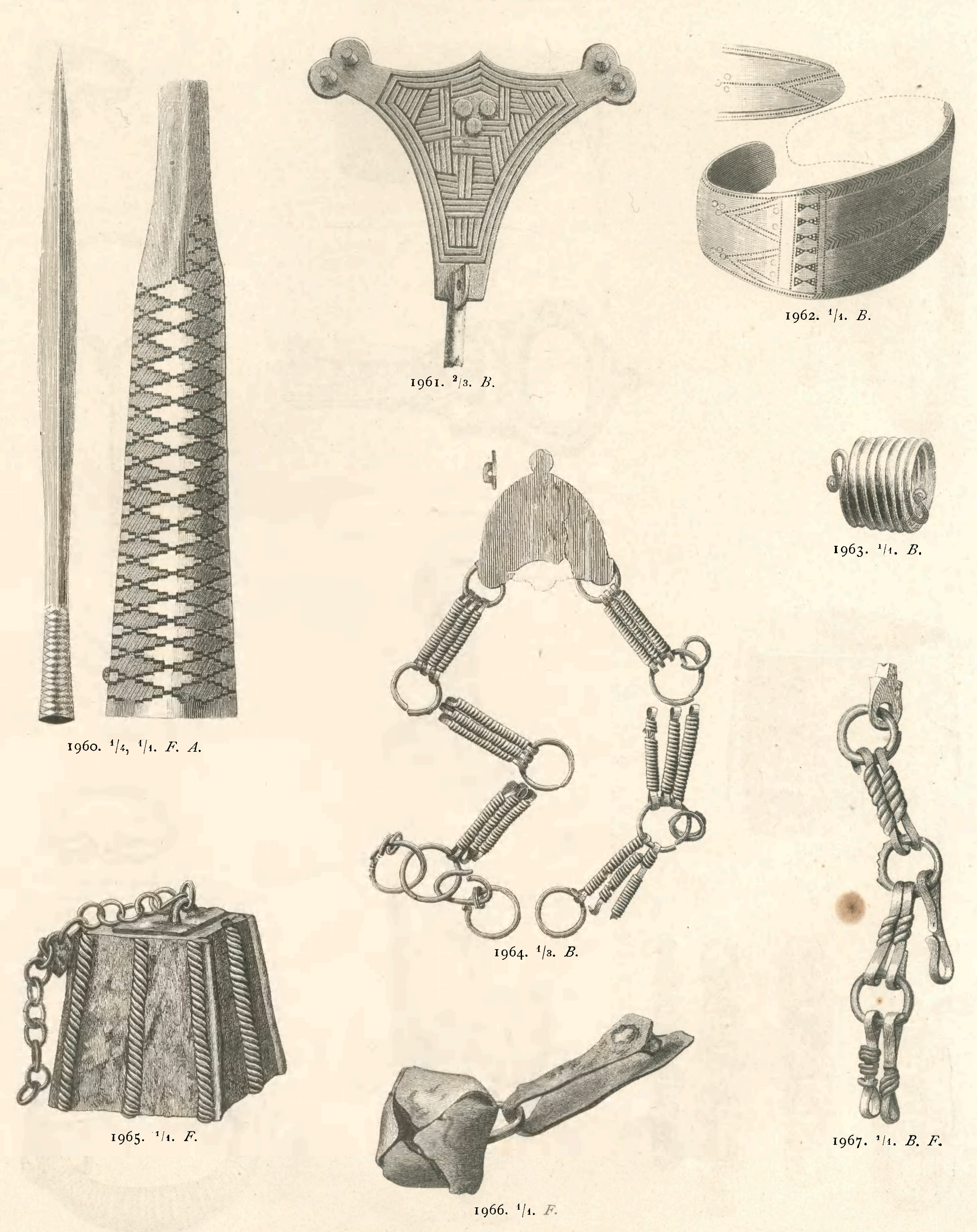

1959. 1/2. *F.*

1958—1967. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma. K. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1960. 1/4, 1/1. *F. A.*

1961. 2/3. *B.*

1962. 1/1. *B.*

1963. 1/1. *B.*

1964. 1/3. *B.*

1965. 1/1. *F.*

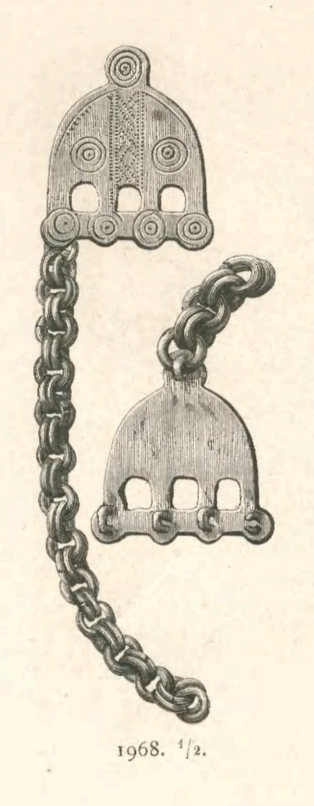
1966. 1/1. *F.*

1967. 1/1. *B. F.*

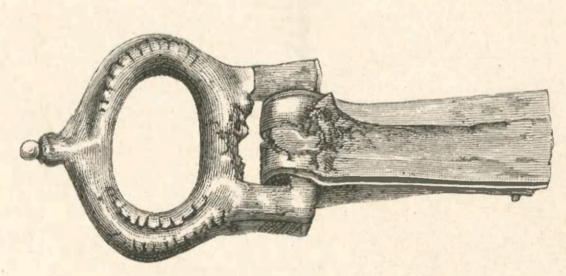
1958—1967. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma. K. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1968. 1/2.

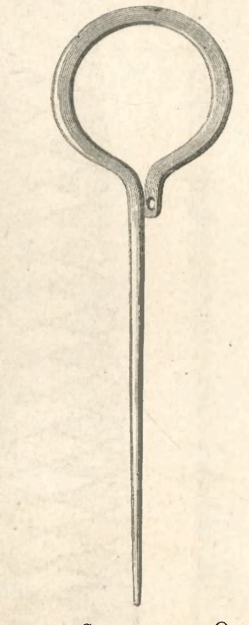
1969. 1/1.

1968, 1969. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma, Uduvere. *B.* K. M.

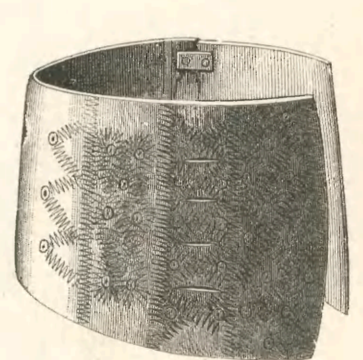
1970.

1971.

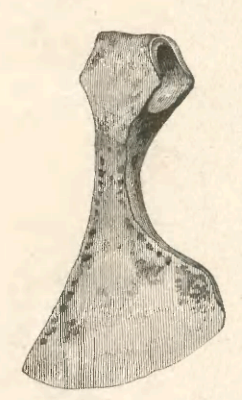
1970, 1971. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma, Loona (Hauta. — Tombeau). 1/1. *B.* K. M.

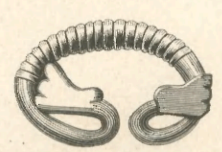
1972. Saarenmaa.—Oesel. Kaarma, Loona. 2/3. *B.* R. M.

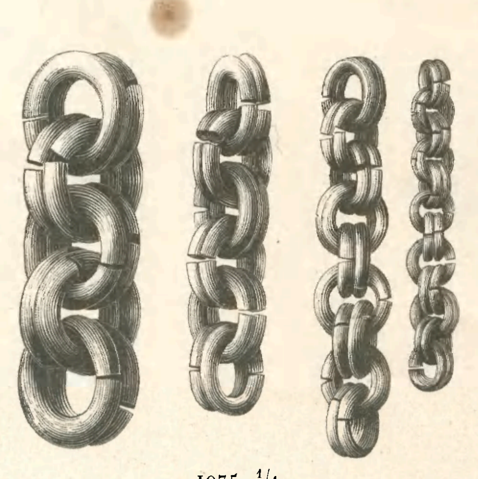
1974. 2/3.

1976. 1/3. *F.*

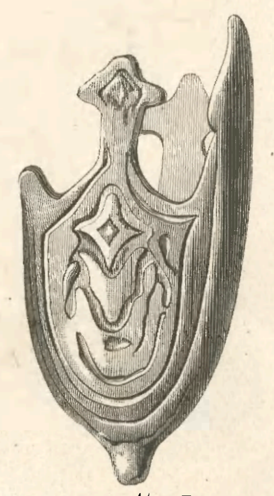

1973. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma. Loona. 1/1. *B.* R. M.

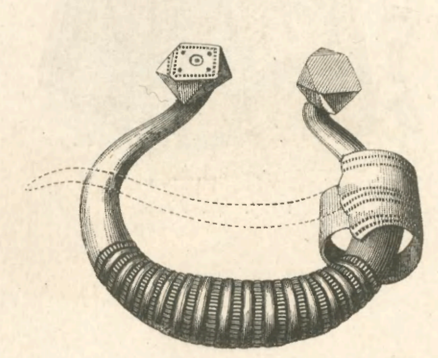
1975. 1/1.

1974, 1975. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma, Eikyla (Hautoja. — Tombeaux). *B.* R. M.

1977. 1/1. *B.*

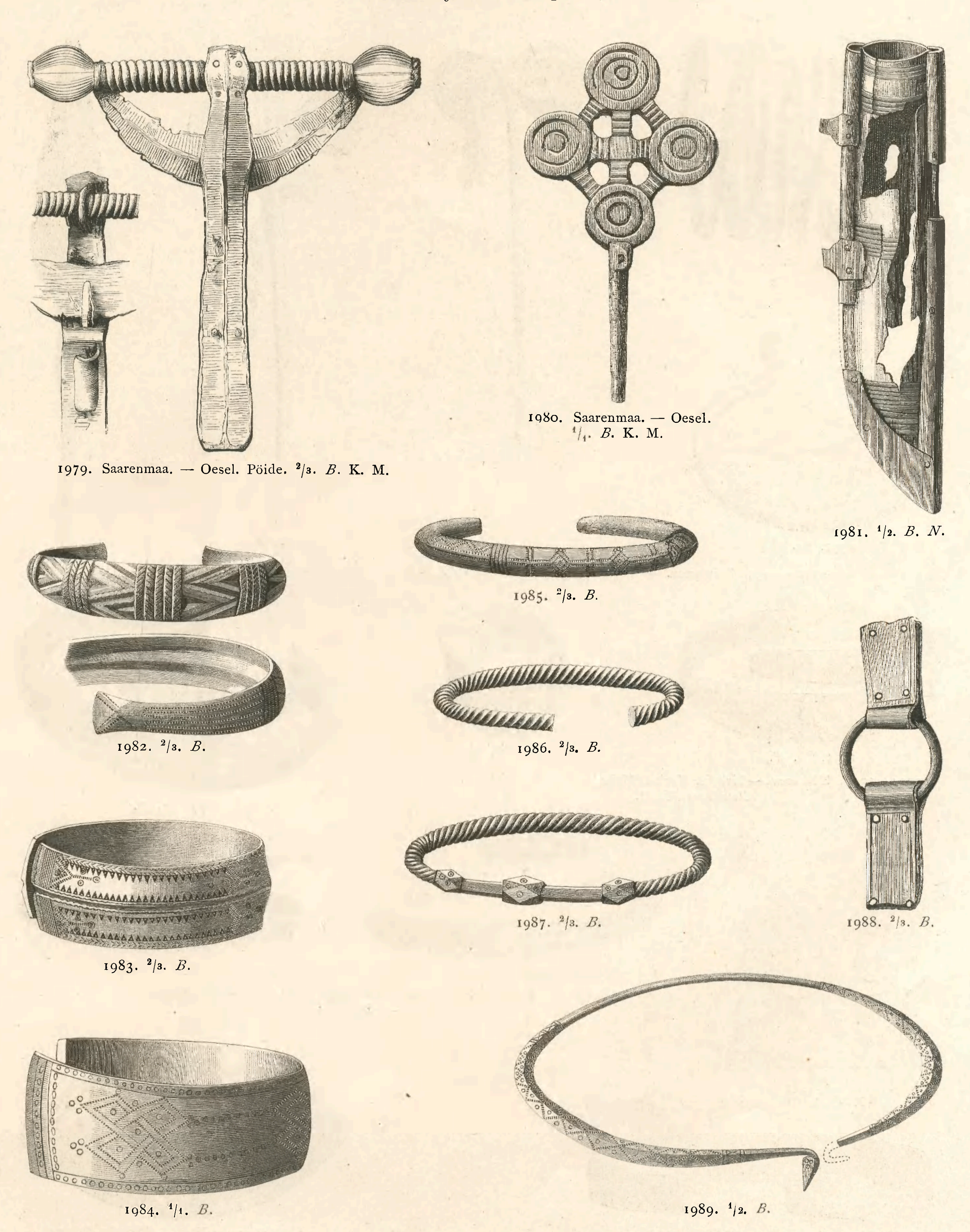
1976, 1977. Saarenmaa. — Oesel. Kaarma, Piila (Hauta.—Tombeau). K. M.

1978. Saarenmaa.— Oesel. Mustjala, Kydemaa, Kalmumäki. 1/1. *B.* R. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1979. Saarenmaa. — Oesel. Pöide. 2/3. *B.* K. M.

1980. Saarenmaa. — Oesel. 1/1. *B.* K. M.

1981. 1/2. *B. N.*

1982. 2/3. *B.*

1983. 2/3. *B.*

1984. 1/1. *B.*

1985. 2/3. *B.*

1986. 2/3. *B.*

1987. 2/3. *B.*

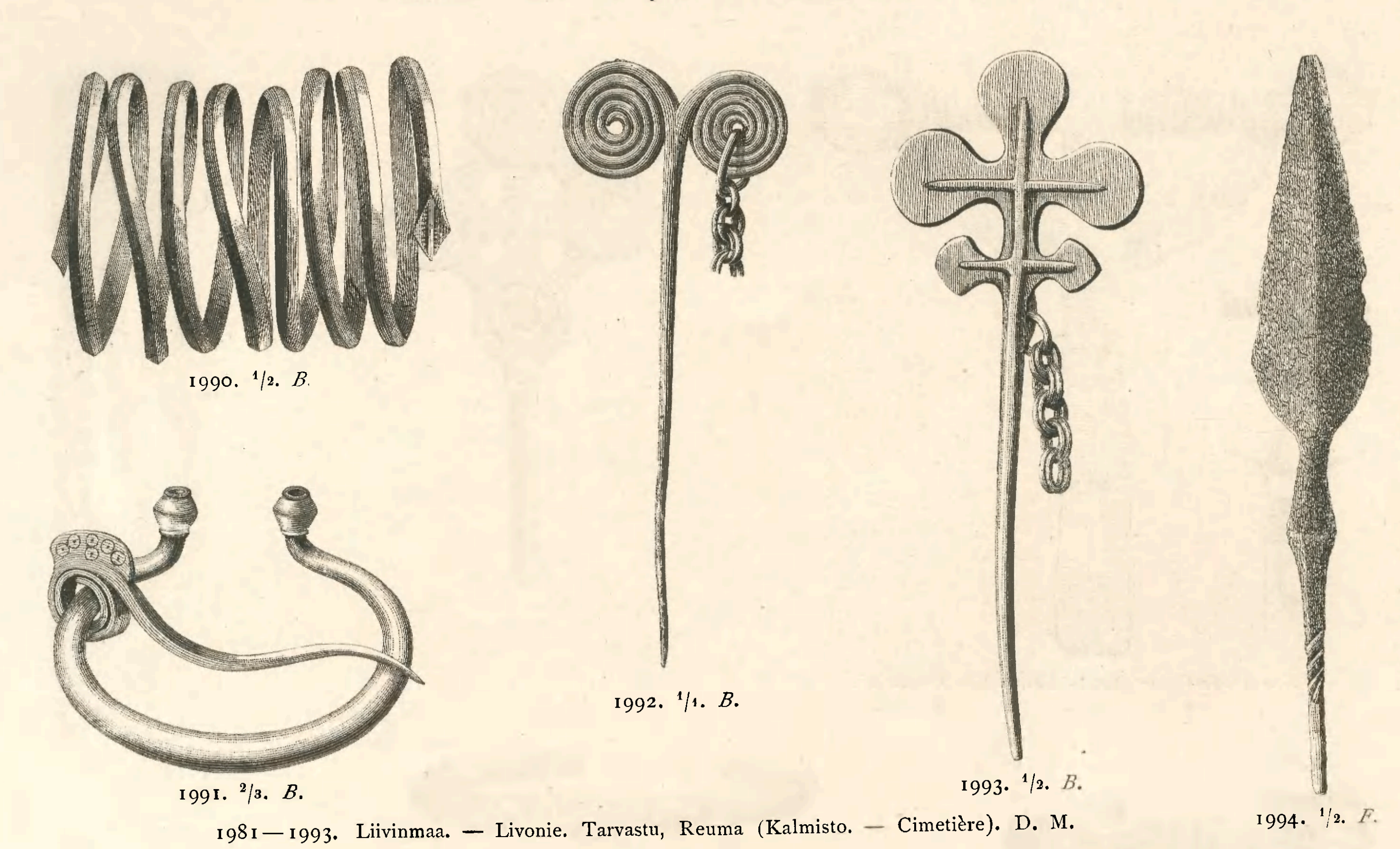
1988. 2/3. *B.*

1989. 1/2. *B.*

1981—1993. Liivinmaa. — Livonie. Tarvastu, Reuma (Kalmisto. — Cimetière). D. M.

Rauta-aika — L'âge du fer.

Virolaisia muinaiskaluja. — Antiquités esthoniennes.

1990. 1/2. *B.*

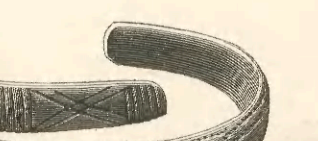
1992. 1/1. *B.*

1991. 2/3. *B.*

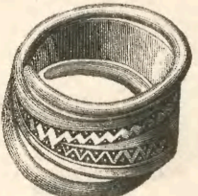
1993. 1/2. *B.*

1994. 1/2. *F.*

1981—1993. Liivinmaa. — Livonie. Tarvastu, Reuma (Kalmisto. — Cimetière). D. M.

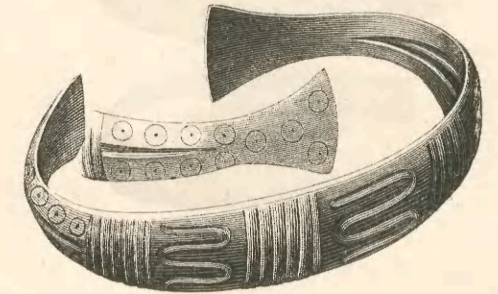

1995. 1/1. *B.*

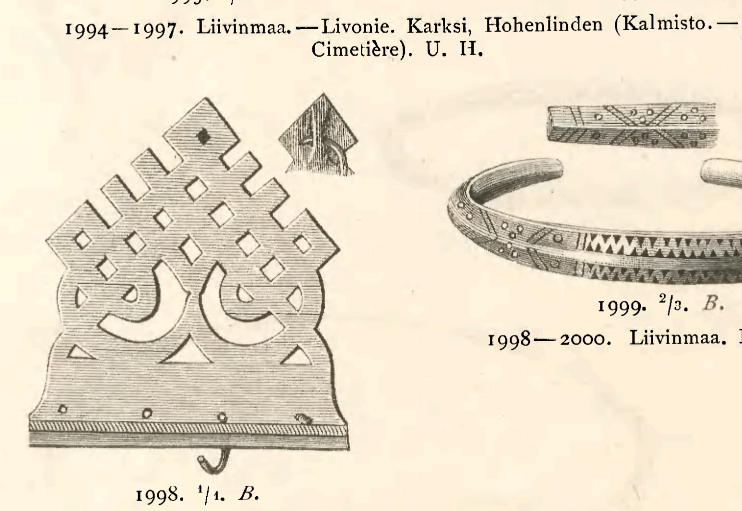

1996. 1/1. *B.*

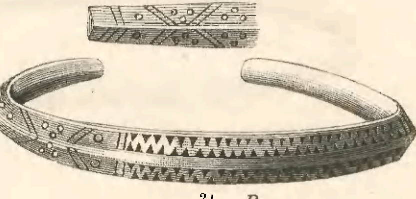
1994—1997. Liivinmaa.—Livonie. Karksi, Hohenlinden (Kalmisto.— Cimetière). U. H.

1997. 1/1. *B.*

1998. 1/1. *B.*

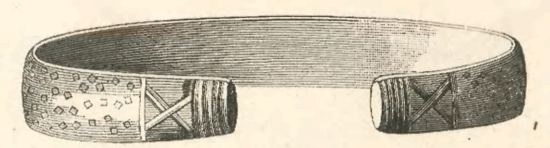

1999. 2/3. *B.*

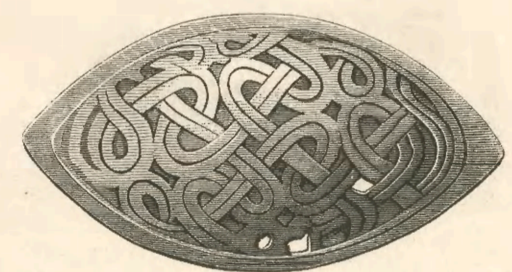

2000. 2/3. *B.*

1998—2000. Liivinmaa. Pöltsamaa. — Livonie. Oberpahlen. Sarapuumäki (Kalmisto. — Cimetière). D. M.

2001. Liivinmaa, Palamunen.—Livonie, S. Bartholomaei. Immovere. 1/1. *B.* Tl. M.

2002. Liivinmaa, Nöu. — Livonie, Nüggen. Killinen. 2/3. *B.* D. M.

RAUTA-AIKA.

X. LIIVILÄISIÄ MUINAISKALUJA.

L'âge du fer.

X. ANTIQUITÉS LIVONIENNES.

Liivinmaa, Kremni. — Livonie, Kremon (Hautakumpuja. — Tumuli).

Vasta historiallisella aikakaudella näkyy tulleen tavaksi jakaa liiviläinen heimokunta kahteen ryhmään, Liiviläisiin ja Kuurilaisiin, joiden välirajana oli Väinäjoki. Pakanuuden aikana oli nähtävästi koko heimokunta, jonka asumusaloina olivat Liivinmaan ja Kuurinmaan rintamaat Salatsenjoelta pohjosessa Memelin likiseuduille etelässä ja jonka itäisinä naapureina olivat Lättiläiset, tunnettu Kuurilaisten-nimellä.

Kaikista Suomen suvun muinaisjäännöksistä ovat liiviläiset herättäneet suurinta huomiota. V. 1837 näet paljasti mahtava vesitulva suuren joukon liiviläisiä hautoja Väinäjoen partailla. Niinpä joen oikealla rannalla keksittiin Ascheraden'in 1000:nen askeleen pituinen ja 400:n askeleen levyinen kalmisto. Sen pinta oli peitetty neliönmuotoisilla kivilateilla, joista kukin ympäröitsi neljä eli viisi niin ikään kivistä ladottua kehää erityisten hautojen merkkinä. Kehälateiden alla löyttiin parin kolmen jalan syvyydestä polttamattomia luurankoja, sekä vainajan ohelle hautoihin asetettuja rauta-aseita, pronssikoristuksia, saviastioita y. m. Haudoissa tavattujen lukuisten löytöjen ohella kerättiin myöskin arapialaisia, bysantinolaisia, saksalaisia ja anglosaksilaisia rahoja vuosilta 911—1040, osoittaen kalmiston myöhintä käytäntö-aika, jota ennen ei rahoja näy-olleen liikkeessä.

Ce n'est que dans les temps historiques qu'on a divisé habituellement les populations livoniennes en deux groupes, Lives et Coures, séparés par la Duna. A l'époque païenne on paraît avoir donné le nom de Coures à tout le peuple qui, voisin des Lettons à l'est, habitait les côtes de la Livonie et de la Courlande, depuis la rivière de Salis au nord jusqu'au voisinage de Memel au sud.

De toutes les antiquités finnoises, ce sont les livoniennes qui ont été le plus étudiées, grâce à l'inondation qui, en 1837, mit à découvert un grand nombre de sépultures livoniennes sur les rives de la Duna. C'est ainsi qu'on découvrit sur la rive droite du fleuve la nécropole d'Ascheraden, laquelle, sur une etendue de 1000 pas en longueur et 400 en largeur, était couverte de carrés de pierres comprenant chacun quatre ou cinq cercles, également formés de pierres juxtaposées et qui marquaient les différentes sépultures. On trouva sous ces cercles, à deux ou trois pieds de profondeur, des squelettes non calcinés, des armes de fer, des ornements de bronze, des vases d'argile, etc., qui avaient été déposés avec les morts dans les tombes. Parmi les nombreuses trouvailles qu'on y fit se trouvaient aussi des monnaies arabes, byzantines, allemandes et anglosaxonnes des années 911 à 1040.

Mutta myöskin toisin järjestettyjä kalmistoja tunnetaan liiviläisiltä aloilta Väinäjoen pohjoispuolella. Niissä ovat vainajien lepopaikat merkityt multakummuilla, jotka peittävät joko poltettuja tai polttamattomia ruumiita sekä liiviläiselle sivistykselle omituisia muinaiskaluja. Kuurilaiset kalmistot eteläpuolella Väinäjokea ovat sitä vastoin vielä varsin vaillinaisesti tunnetut. Ainoa, jota on tieteellisesti tutkittu, on kumpukalmisto, sisältävä sen mukaan kuin vastaiseksi tunnetaan polttamattomia ruumiita.

Niistä lukuisista ja muodoiltansa verratain keveistä ja soreista muinaiskaluista, joita on koottu mainituista kalmistoista voinemme päättää että Liiviläiset olivat ehtineet hiukan korkeammalle sivistysasteelle kuin muut länsisuomalaiset heimokunnat. Omituisimpia muotoja liiviläisessä muinaiskalustossa ovat muuten suuri pronssi-ketjuista koottu rintakoristus sekä sen ohella tavattavat soikeat kupurasoljet, puhkikoristeiset kannattimet, kelluttimet y. m. Kuurilaisten aloilta eteläpuolella Väinäjokea on valitettavasti vertailevan tutkimuksen varalla vasta vähän löytöjä tältä aikakaudelta.

Vertaillen liiviläistä ja lättiläistä muinaiskalustoa toisiinsa huomaamme näiden kansojen sivistyksessä suuren yhtäläisyyden, joka on mahtanut syntyä pitkällisestä naapurisuudesta ja yhtäläisen vaikutuksen alaisuudesta edellisellä aikakaudella. Vertailevan tutkimuksen helpoittamiseksi noiden naapurikansojen kalustojen kesken julkaisemme **Liitteessä** lättiläisiä muinaiskaluja. Vaikka omituinen tekolaatu enimmästi on tuntuva kummankin kansan muinaiskalustossa, on pesäjako löytöihin nähden kuitenkin tehty mainittujen kansojen historiallisten rajojen mukaan. Liiviläisestä kalustosta olemme kuitenkin toistamisen välttämiseksi jättäneet kuvaamatta muutamia edellisistä kuvateoksista tunnettuja muotoja, jotka siinä esiintyvät poikkeuksina, lättiläisissä löydöissä sitä vastoin enemmän tavallisina.

Tämän aikakauden vanhimmalta osalta ei tunneta mitään rahalöytöjä. Länsisuomalaisilta aloilta koottu muinaiskalusto itsessään ei ole ylimalkaan kyllin runsas, eikä niin järjestetty että kaluston aikakaudellinen muotokehitys astuisi silmiin. Vastaiselle tutkimukselle siis on jätettävä vanhempien ja myöhempien muotojen eroittaminen.

Mais on connait aussi des cimetières d'autre construction sur le territoire livonien au nord de la Duna. Les sépultures y sont distinguées par des monticules de terre recouvrant des squelettes, les uns calcinés, les autres non, et des antiquités caractéristiques de la civilisation livonienne. En revanche les cimetières coures au sud de la Duna sont encore très imparfaitement connus. Le seul qui ait été fouillé par des hommes de science, renferme des monticules de terre recouvrant, paraît-il, des squelettes non incinérés.

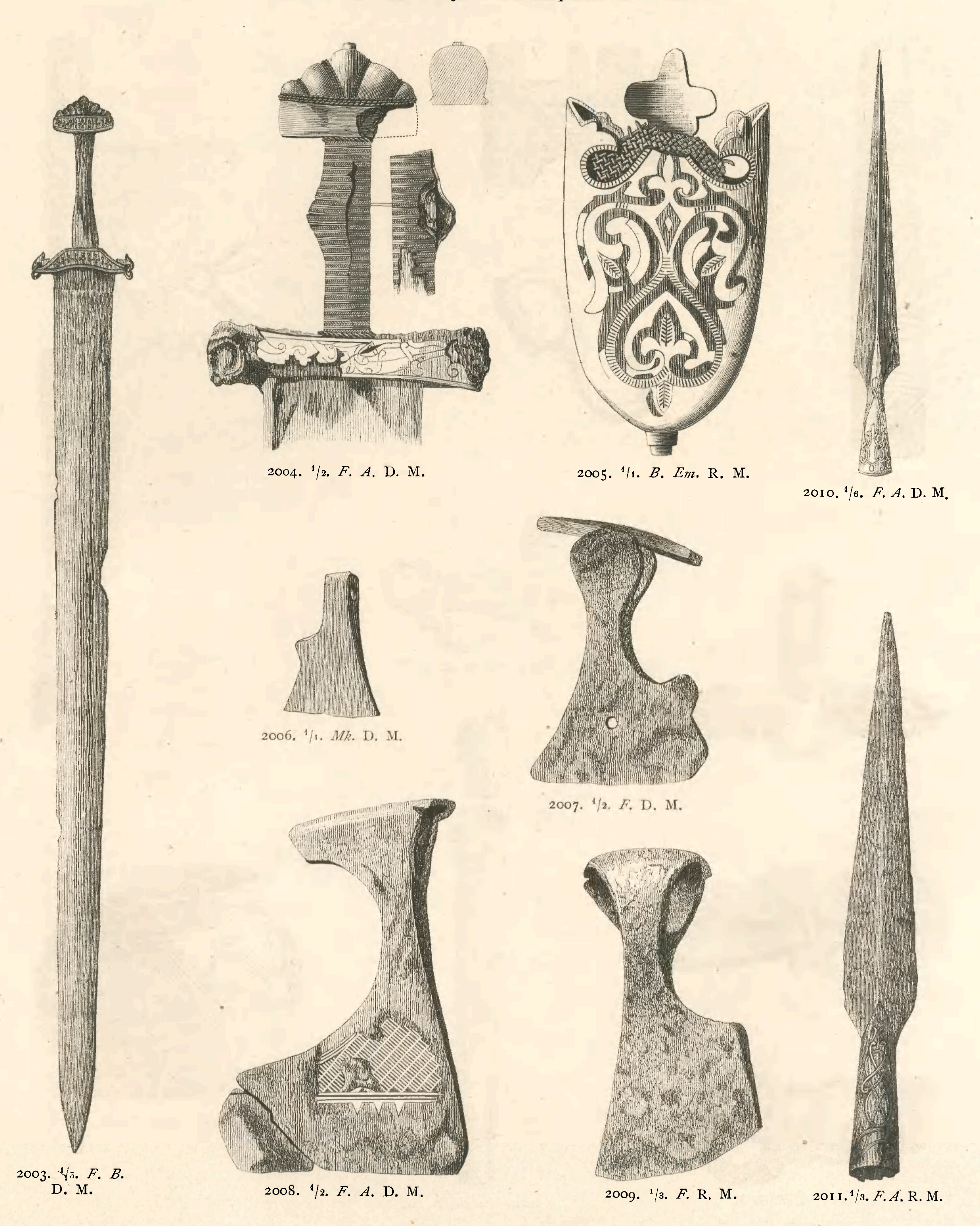
A en juger par les antiquités nombreuses, caractérisées par des formes relativement légères et élégantes, qu'on a recueillies dans ces nécropoles, les Lives doivent avoir atteint un degré de civilisation un peu plus élevé que les autres peuples ouest-finnois. Les plus caractéristiques de ces antiquités sont: un grand ornement de bronze, destiné à être placé sur la poitrine et composé de chaînes de bronze, puis les boucles ovales, les fermoirs à jour, les pendeloques, etc., qui accompagnaient cet ornement. On ne possède que peu de trouvailles de cette époque provenant du territoire des Coures, au sud de la Duna.

En comparant les antiquités livoniennes et lettonnes, on est amené à constater une grande similitude de civilisation entre les deux peuples, similitude provenant d'un long voisinage et d'impulsions semblables reçues pendant la période précédente. Pour faciliter une étude comparative, nous reproduisons dans un **supplément** les trouvailles lettonnes. Bien que dans la plupart des cas des différences de goût paraissent caractériser les antiquités des deux peuples, nous avons cependant distingué les trouvailles en prenant pour base la limite historique entre les deux territoires. Nous avont supprimé dans les antiquités livoniennes un petit nombre de formes qui nes'y présentent qu'exceptionnellement, tandis qu'elles sont plus fréquentes dans les trouvailles lettonnes, mais qui sont connues par des reproduction antérieures.

Il n'a été fait ancune trouvaille de monnaies parmi les antiquités les plus anciennes de cette période; de plus, les matériaux peu nombreux et non encore classifiés sont peu propres à une étude du développement chronologique des antiquités ouest-finnoises: aussi doit-on laisser à l'avenir la distinction en types anciens et récents de ces antiquités.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2004. 1/2. *F. A.* D. M.

2005. 1/1. *B. Em.* R. M.

2010. 1/6. *F. A.* D. M.

2006. 1/1. *Mk.* D. M.

2007. 1/2. *F.* D. M.

2003. 1/5. *F. B.* D. M.

2008. 1/2. *F. A.* D. M.

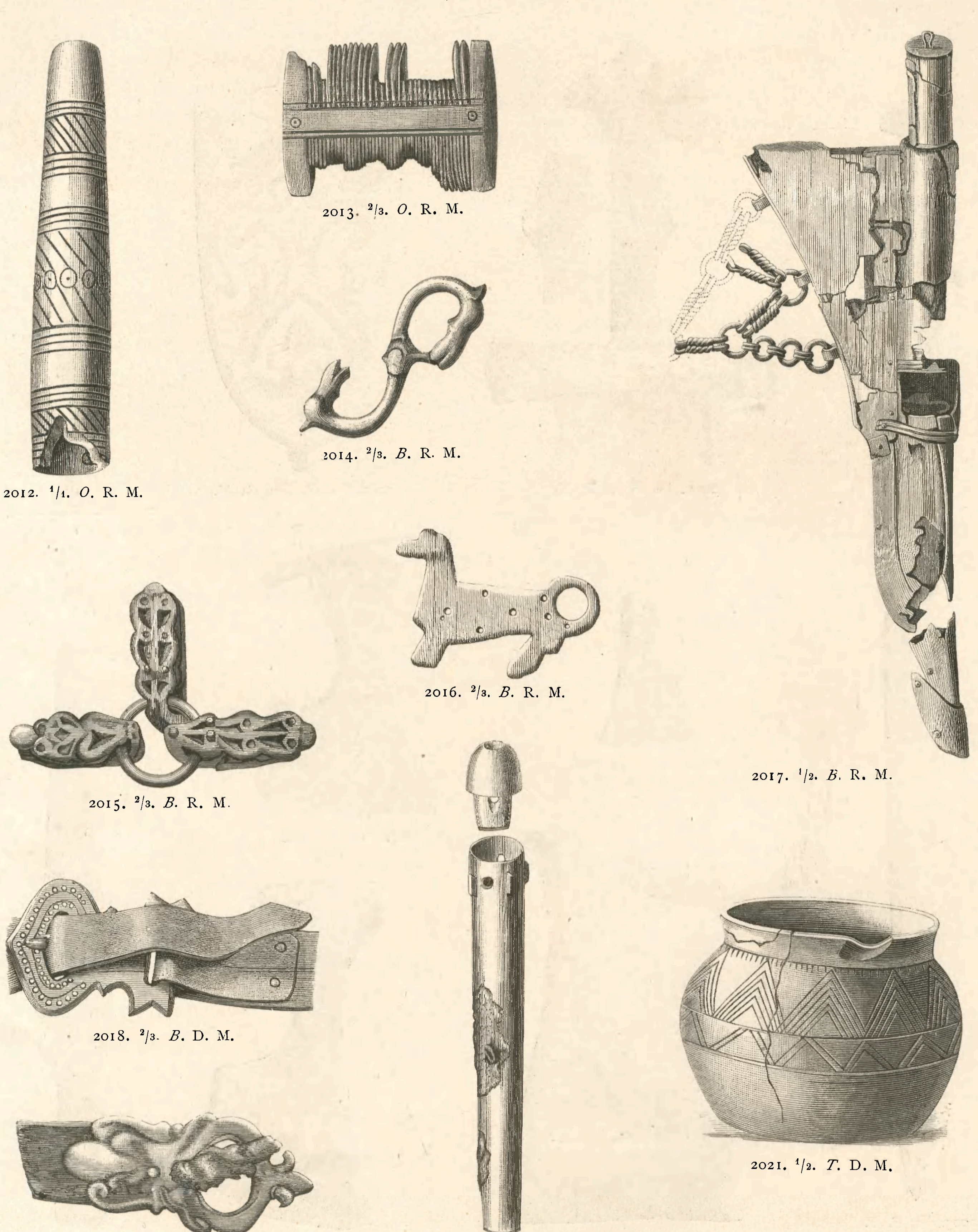
2009. 1/3. *F.* R. M.

2011. 1/3. *F. A.* R. M.

2003—2036. Liivinmaa, Kremni. — Livonie, Kremon (Hautakumpuja. — Tumuli).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2012. 1/1. *O.* R. M.

2013. 2/3. *O.* R. M.

2014. 2/3. *B.* R. M.

2015. 2/3. *B.* R. M.

2016. 2/3. *B.* R. M.

2017. 1/2. *B.* R. M.

2018. 2/3. *B.* D. M.

2019. 1/1. *B.* D. M.

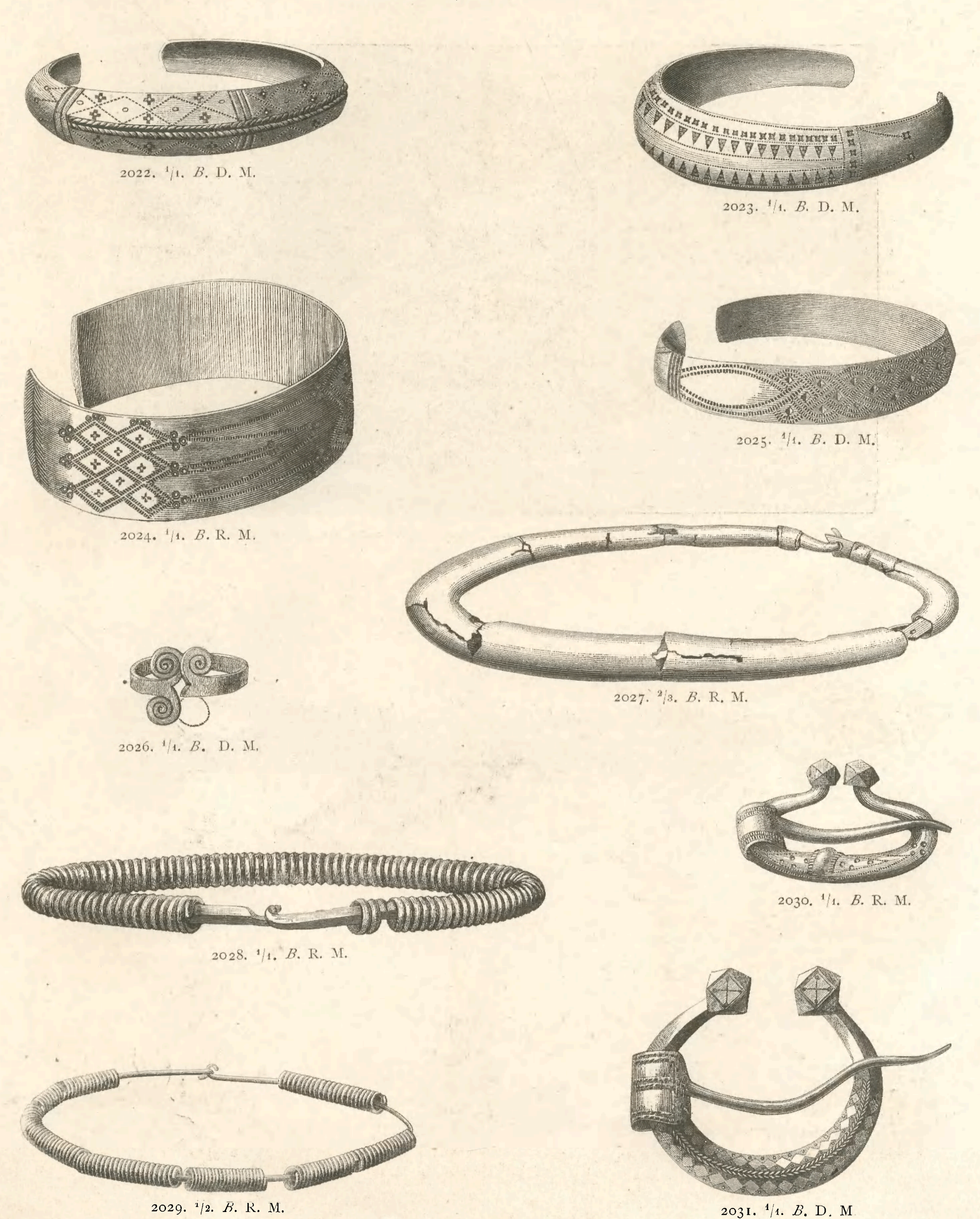
2020. 1/1. *B.* D. M.

2021. 1/2. *T.* D. M.

2003—2036. Liivinmaa, Kremni. — Livonie, Kremon (Hautakumpuja. — Tumuli).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2022. 1/1. *B.* D. M.

2023. 1/1. *B.* D. M.

2024. 1/1. *B.* R. M.

2025. 1/1. *B.* D. M.

2026. 1/1. *B.* D. M.

2027. 2/3. *B.* R. M.

2028. 1/1. *B.* R. M.

2029. 1/2. *B.* R. M.

2030. 1/1. *B.* R. M.

2031. 1/1. *B.* D. M

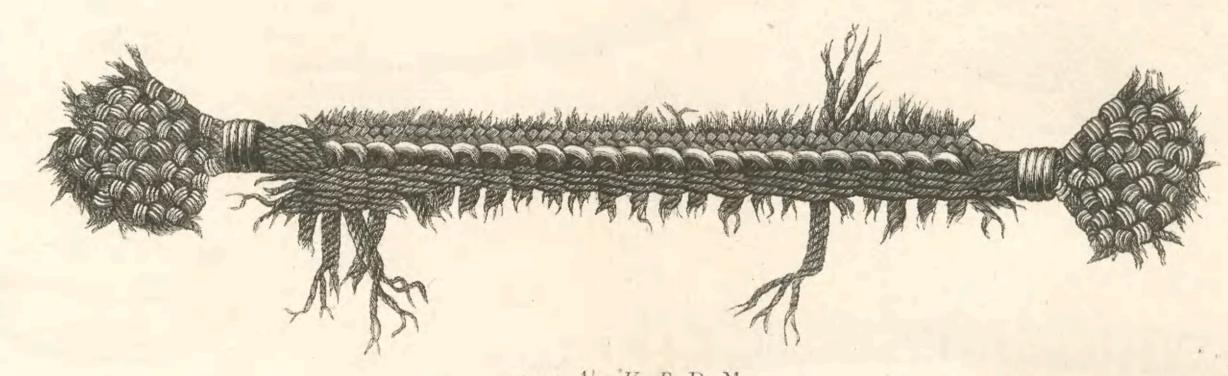
2003—2036. Liivinmaa, Kremni. — Livonie, Kremon (Hautakumpuja. — Tumuli).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

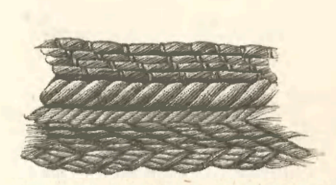
Liiviläisiä Muinaiskaluja — Antiquités Livoniennes.

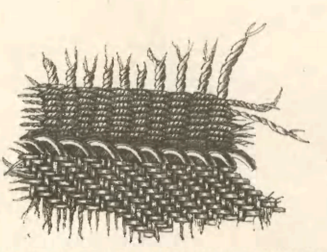
2032. Liivinmaa, Kremni. — Livonie, Kremon (Kalmisto. — Nécropole).

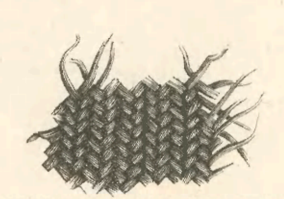
2033. 1/1. *V. B.* D. M.

2034. 1/1. *H. B.* R. M.

2035. 1/1. *V. B.* D. M.

2036. 1/1. *V.* D. M.

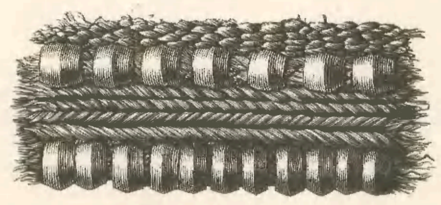
2003—2036. Liivinmaa, Kremni.—Livonie, Kremon (Hautakumpuja.—Tumuli).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

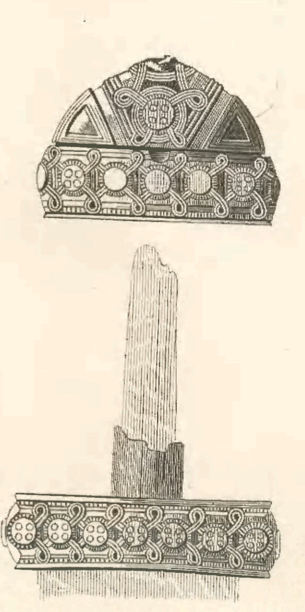
Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2037. Liivinmaa, Sigevaldi. — Livonie, Segewolde (Kalmisto. — Nécropole).

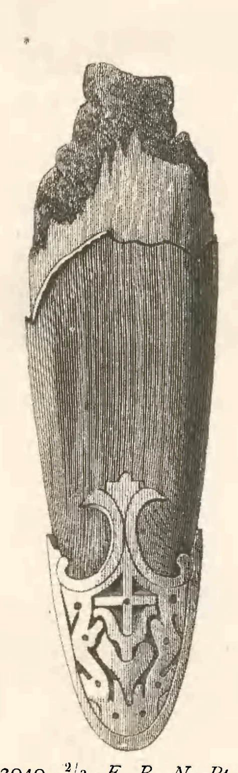

2038. $^1/_1$. *V. B.*

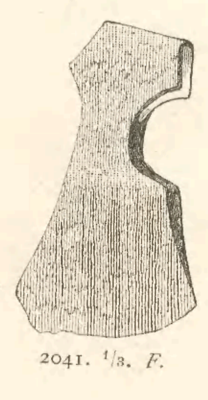
2039. $^2/_3$. *F. B.*

2038, 2039. Liivinmaa, Sigevaldi. — Livonie, Segewolde (Hautakumpuja. — Tumuli). R. M.

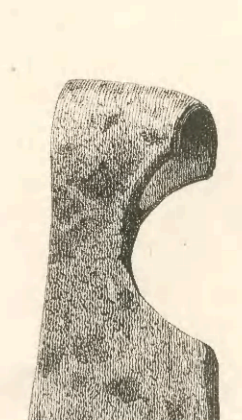

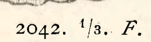
2040. $^2/_3$. *F. B. N. Pt.*

2040, 2041. Liivinmaa, Toraida. — Livonie, Treiden. D. M.

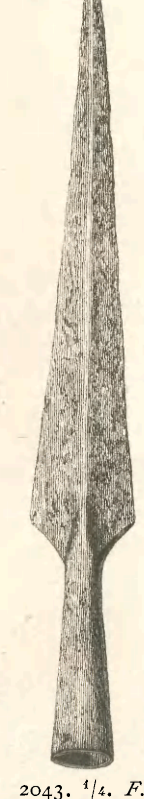

2041. $^1/_3$. *F.*

2042. $^1/_3$. *F.*

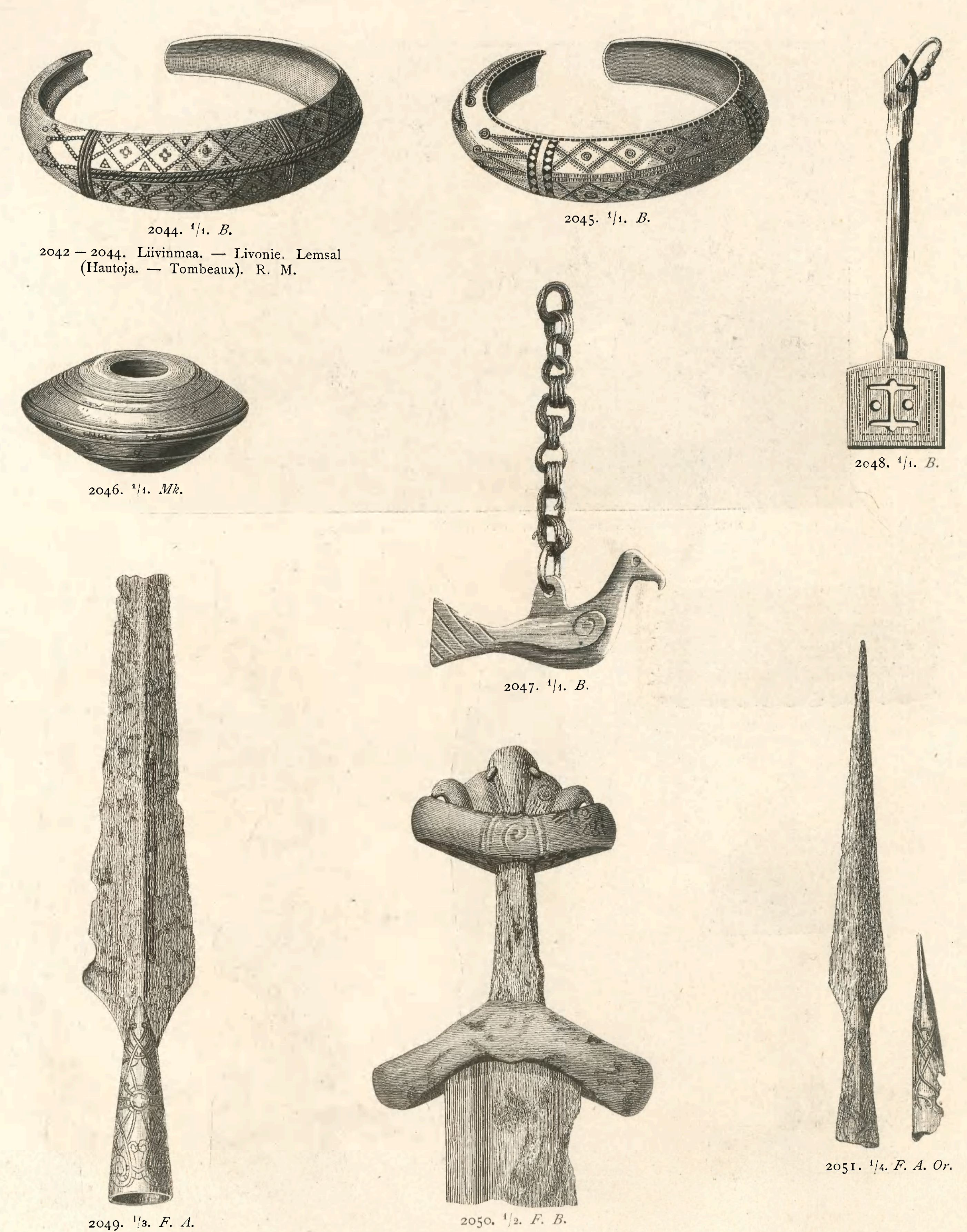

2043. $^1/_4$. *F.*

2042 — 2044. Liivinmaa. — Livonie. Lemsal (Hautoja. — Tombeaux). R. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Mninaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2044. 1/1. *B.*

2042 — 2044. Liivinmaa. — Livonie. Lemsal (Hautoja. — Tombeaux). R. M.

2045. 1/1. *B.*

2046. 1/1. *Mk.*

2047. 1/1. *B.*

2048. 1/1. *B.*

2049. 1/3. *F. A.*

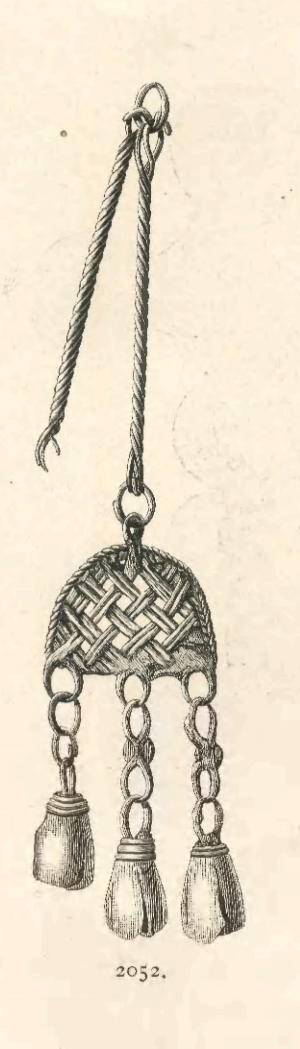
2050. 1/2. *F. B.*

2051. 1/4. *F. A. Or.*

2045 — 2051. Liivinmaa. Salaspils. — Livonie. Kirchholm. R. M.

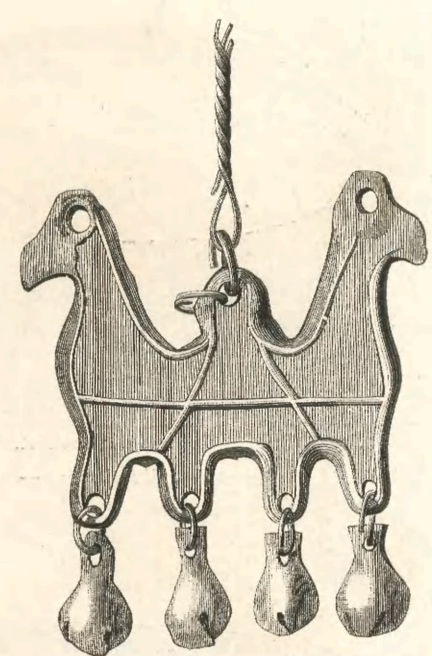
Rauta-aika. — L'âge du fer.

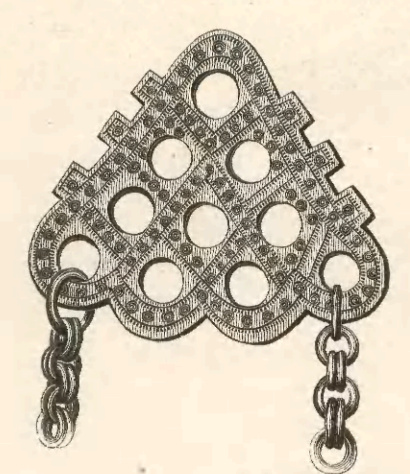
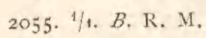
Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

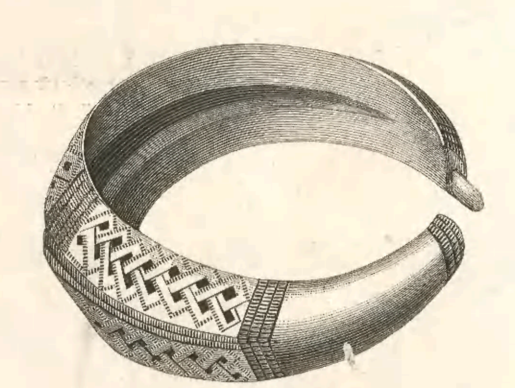

2052.

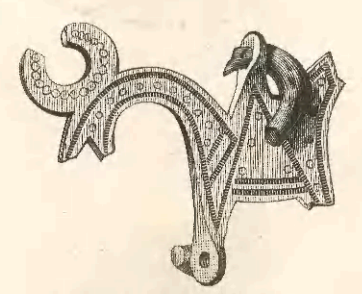

2053.

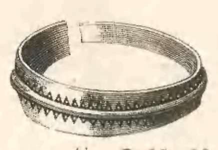
2052, 2053. Liivinmaa, Ikeskyla. — Livonie, Üxküll. ²/₃. *B.* R. M.

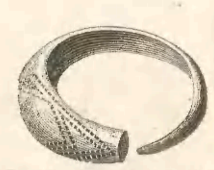

2054. Liivinmaa, Lenevaadi. — Livonie, Lennewaden. ¹/₁. *B.* D. M.

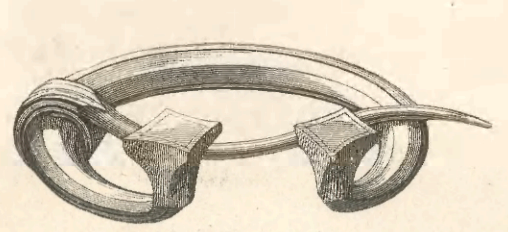

2055. ¹/₁. *B.* R. M.

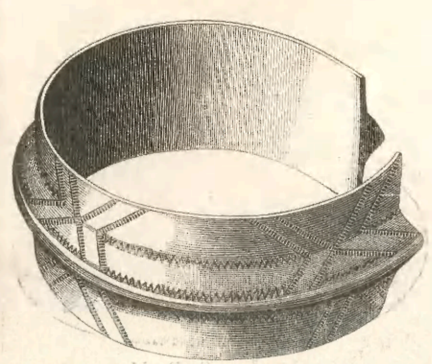

2058. ¹/₁. *B.* Mt. M.

2056. ¹/₁. *B.* Mt. M.

2057. ¹/₁. *B.* Mt. M.

2060. ¹/₁. *B.* Mt. M.

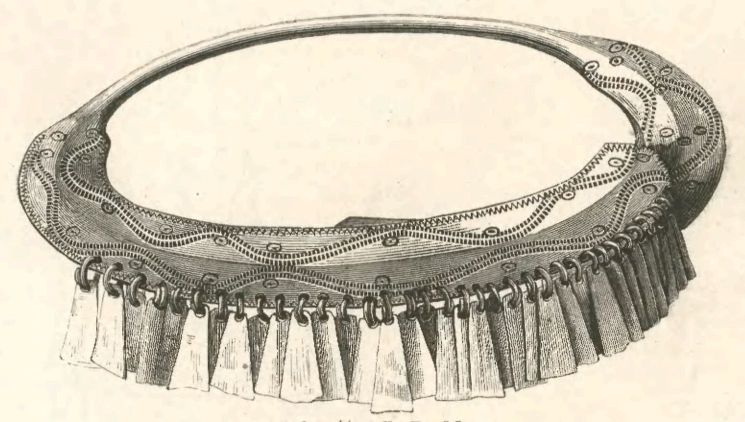

2059. ²/₃. *B.* R. M.

2061. ¹/₁. *B.* R. M.

2055—2063. Kuurinmaa. — Curonie. Dünhof.

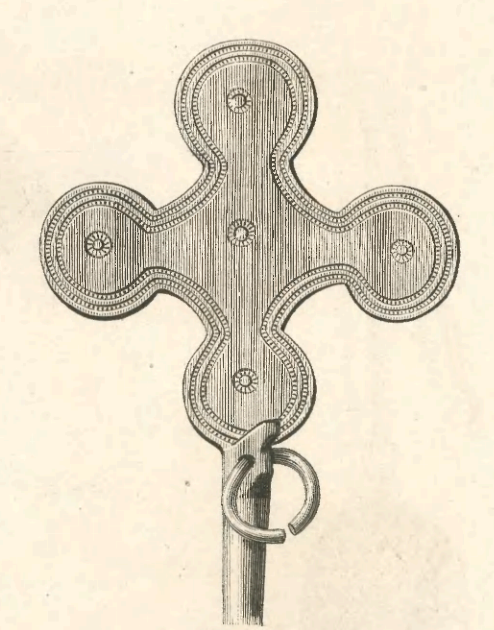
Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

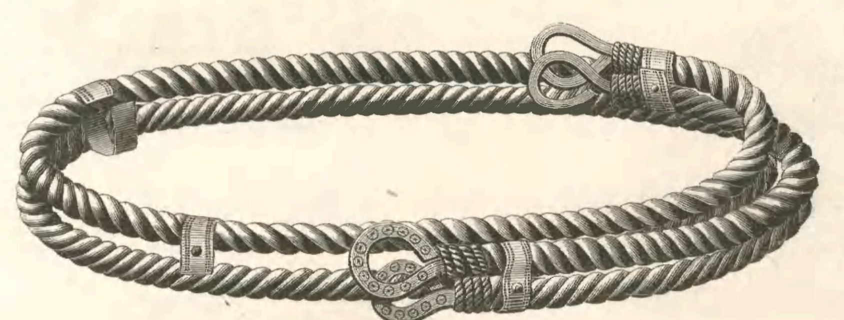

2062. 1/2. *P.* R. M.

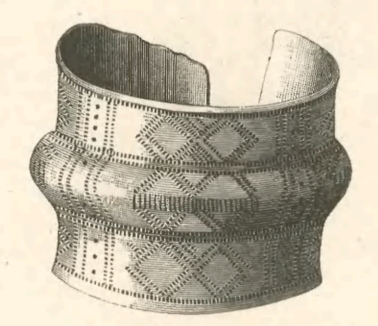
2055 — 2063. Kuurinmaa. — Curonie. Dünhof.

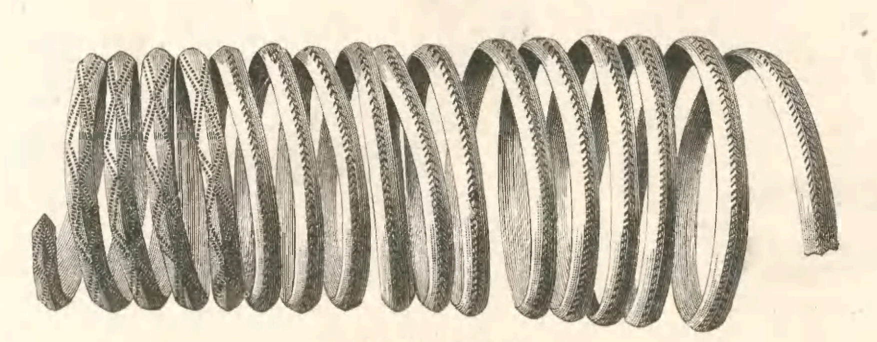
2063. 2/3. *B. A.* Mt. M.

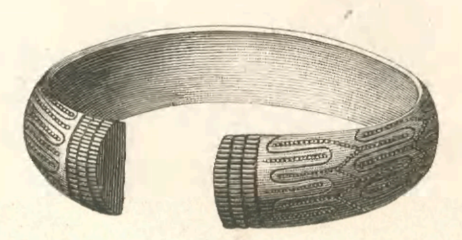
2064. 1/2. *B.* R. M.

2065. 2/3. *B.* R. M.

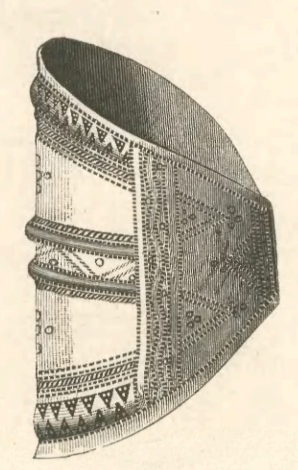
2066. 1/2. *B.* R. M.

2067. 2/3. *B.* R. M.

2068. 1/1. *B.* R. M.

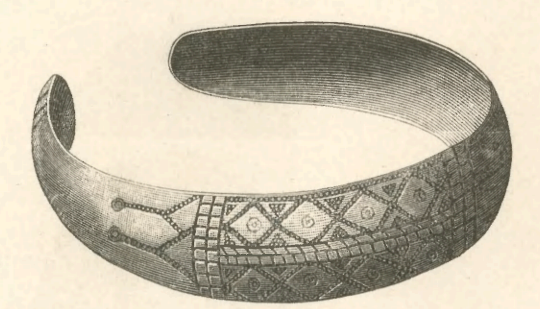

2069. 2/3. *B.* R. M.

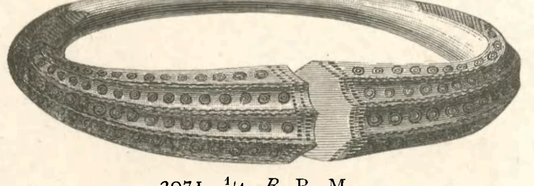
2064 — 2094. Liivinmaa. Aiskraukle. — Livonie. Ascheraden (Kalmisto. — Cimetière).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

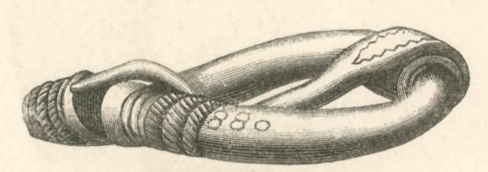
Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

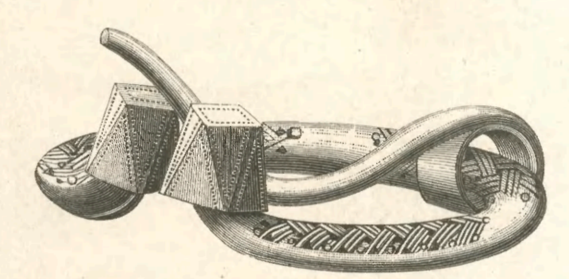
2070. 1/1. *B.* R. M.

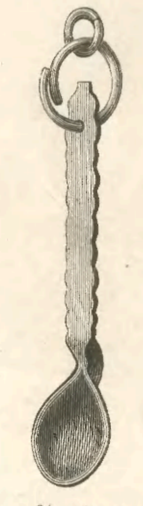
2071. 1/1. *B.* R. M.

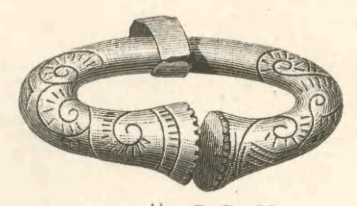
2072. 1/1. *B.* R. M.

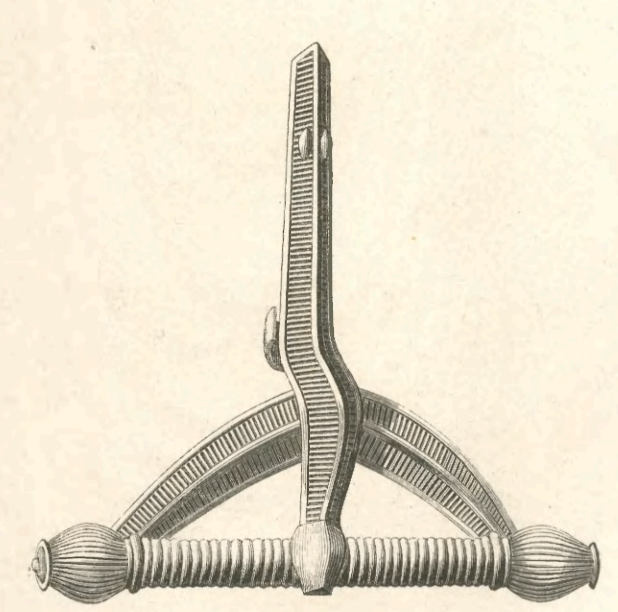
2073. 1/1. *B.* R. M.

2075. 2/3. *B.* R. M.

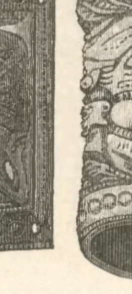

2074 1/1. *B.* R. M.

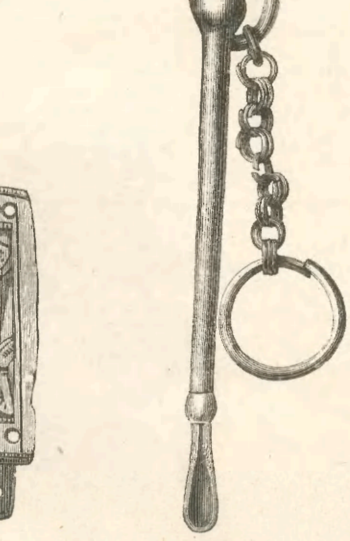

2076. 2/3. *B.* R. M.

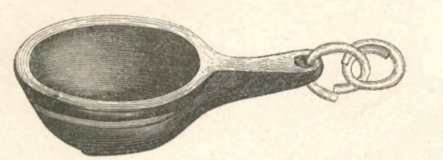

2077. 1/1. *B. Or.* R. M.

2078. 1/1. *B.* R. M.

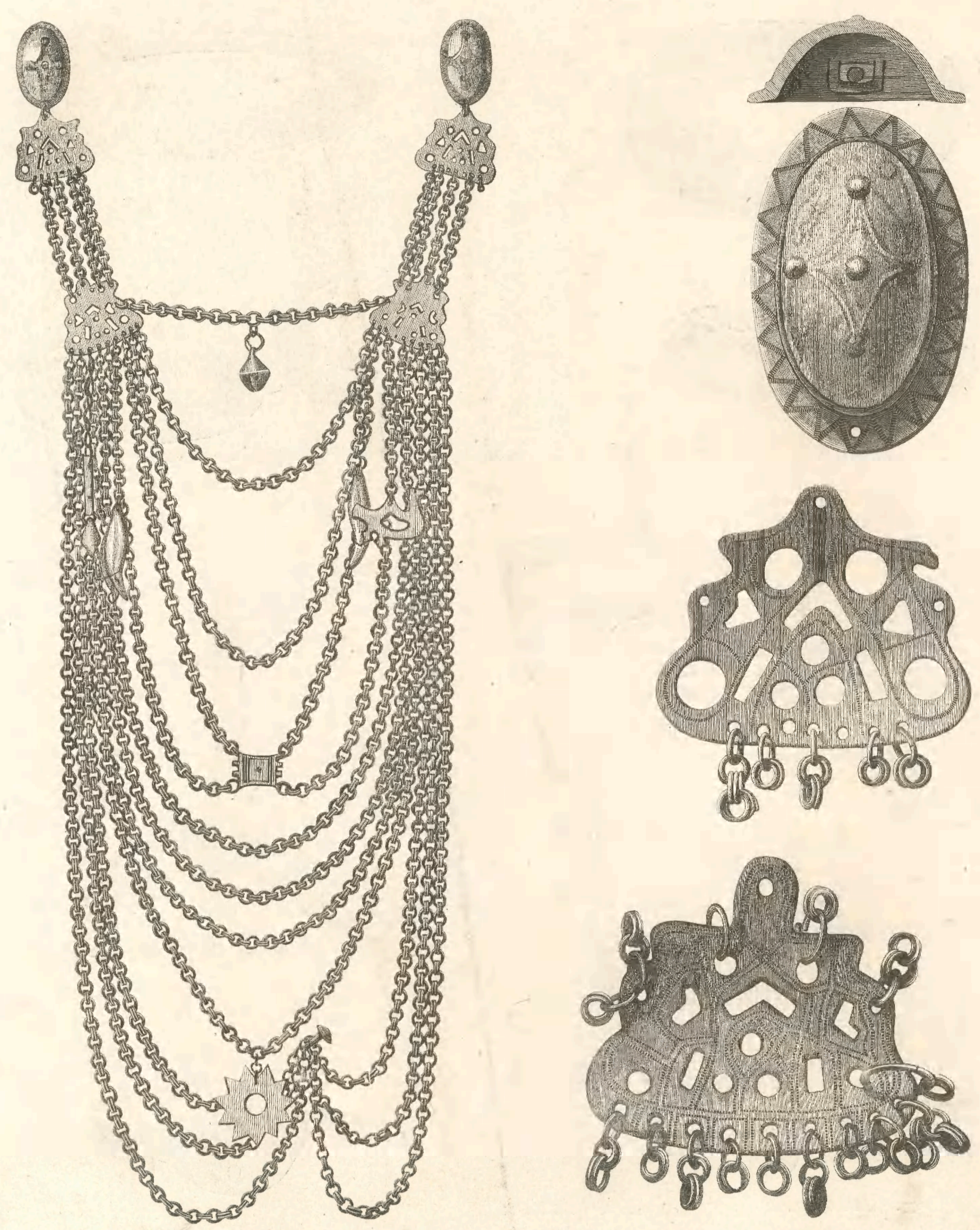

2079. 1/1. *B.* R. M.

2064—2094. Liivinmaa. Aiskraukle. — Livonie. Ascheraden (Kalmisto. — Cimetière).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

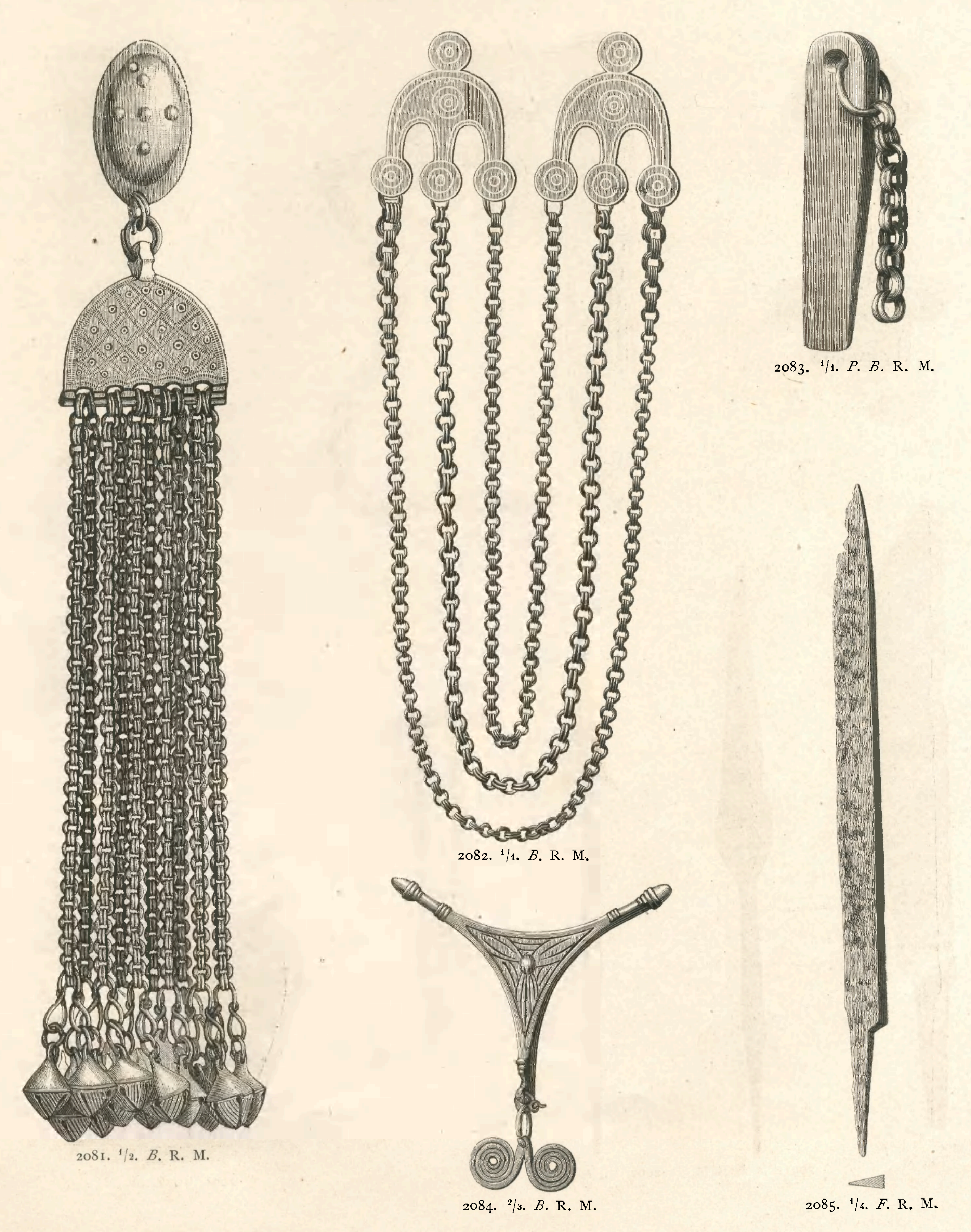

2080. 1/4, 1/1. *B. O.* Mt. M.

2064—2094. Liivinmaa. Aiskraukle. — Livonie. Ascheraden (Kalmisto. — Cimetière).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2081. 1/2. *B.* R. M.

2082. 1/1. *B.* R. M.

2083. 1/1. *P. B.* R. M.

2084. 2/3. *B.* R. M.

2085. 1/4. *F.* R. M.

2064—2094. Liivinmaa. Aiskraukle. — Livonie. Ascheraden (Kalmisto. — Cimetière).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2086. 1/3. *F. V.* R. M.

2087. 1/2. *B.* R. M.

2088. 1/3. *F.* R. M.

2089. 1/3. *F.* R. M.

2090. 1/3. *F.* R. M.

2091. 1/3. *F.* R. M.

2092. 1/4. *F.* R. M.

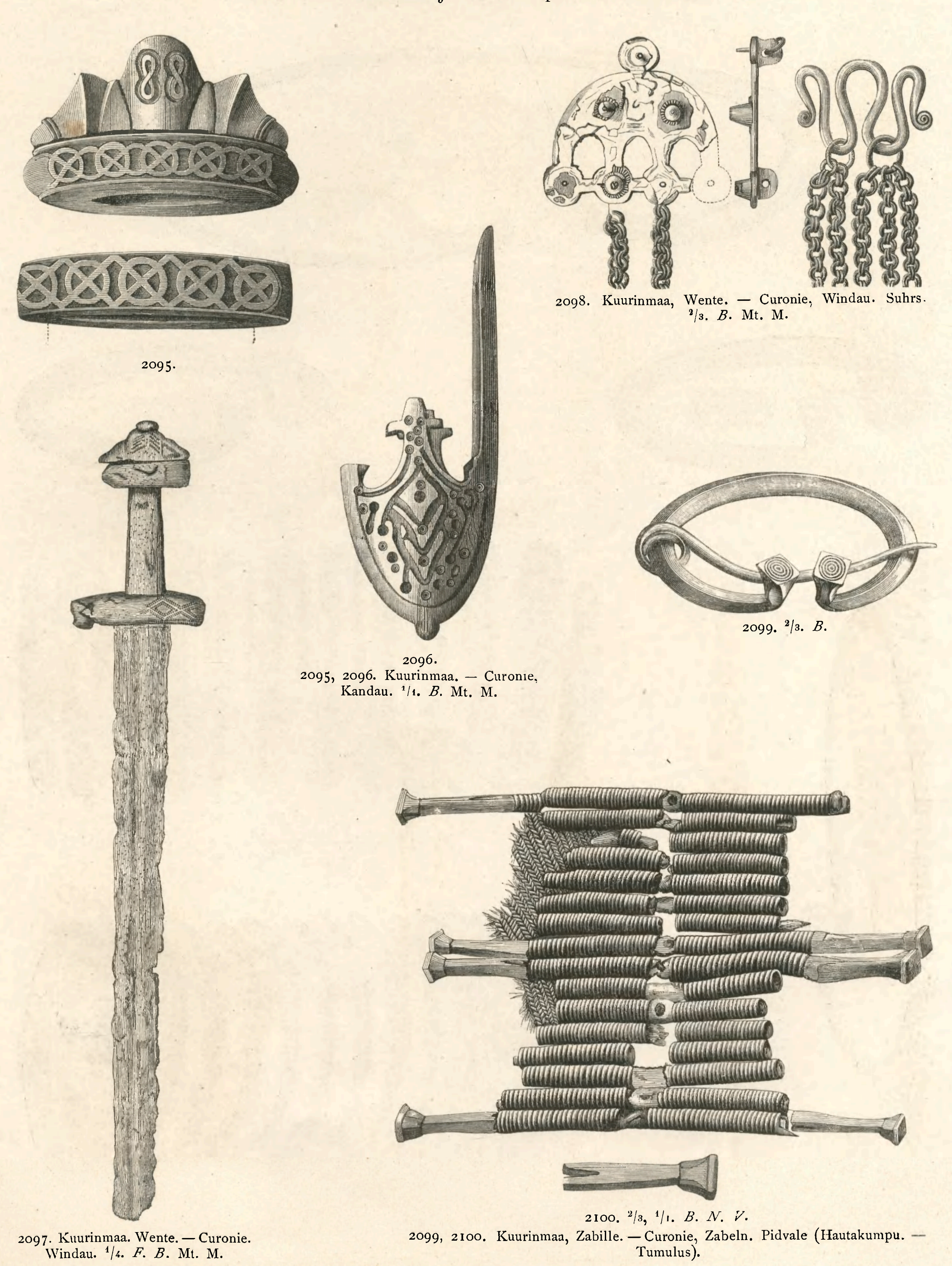
2093. 1/3. *F.* R. M.

2094. 1/2. *T.* Mt. M.

2064—2094. Liivinmaa. Aiskraukle. — Livonie. Ascheraden (Kalmisto. — Cimetière).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2095.

2096.

2095, 2096. Kuurinmaa. — Curonie, Kandau. 1/1. *B.* Mt. M.

2097. Kuurinmaa. Wente. — Curonie. Windau. 1/4. *F. B.* Mt. M.

2098. Kuurinmaa, Wente. — Curonie, Windau. Suhrs. 2/3. *B.* Mt. M.

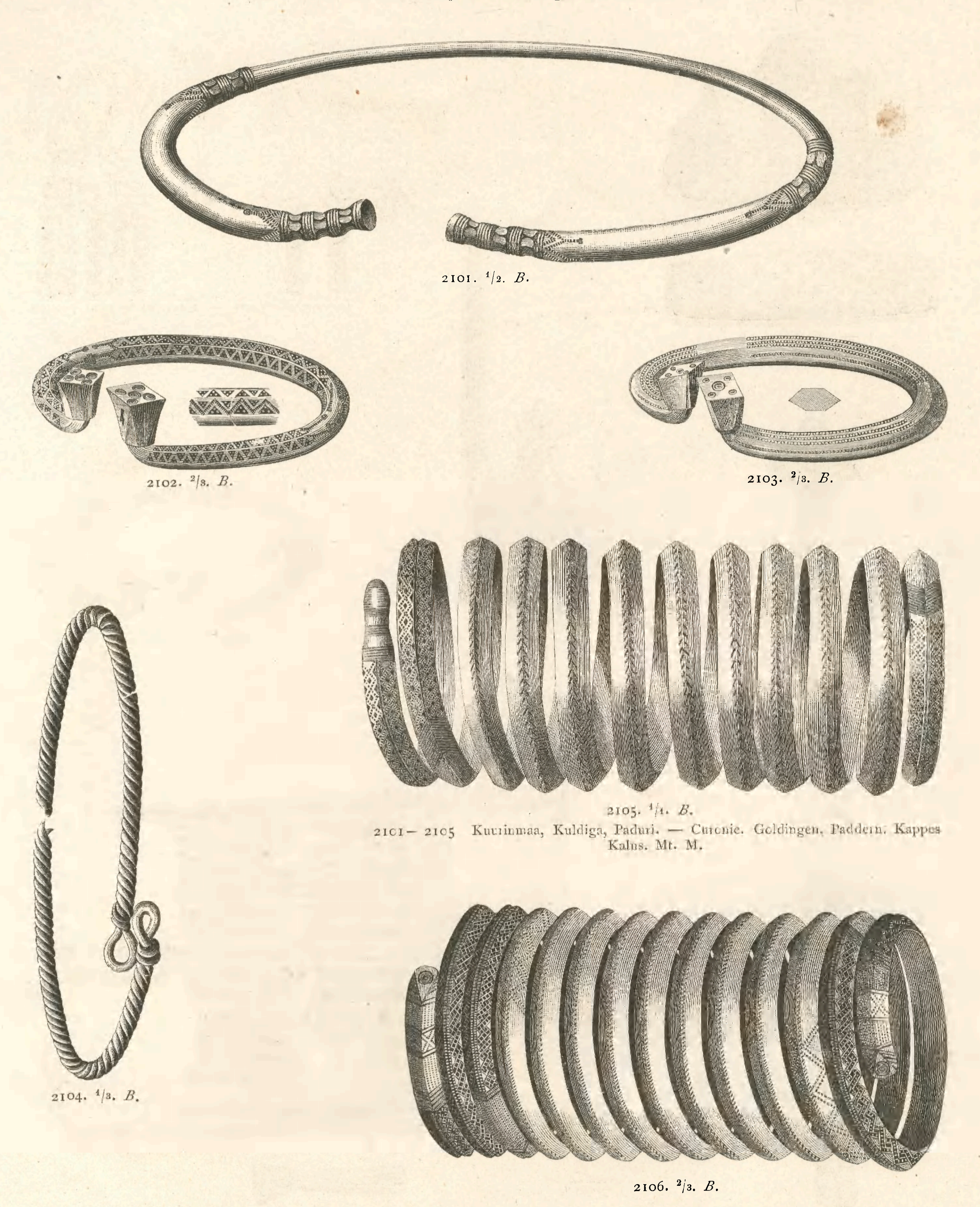
2099. 2/3. *B.*

2100. 2/3, 1/1. *B. N. V.*

2099, 2100. Kuurinmaa, Zabille. — Curonie, Zabeln. Pidvale (Hautakumpu. — Tumulus).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2101. 1/2. *B.*

2102. 2/3. *B.*

2103. 2/3. *B.*

2104. 1/3. *B.*

2105. 1/1. *B.*

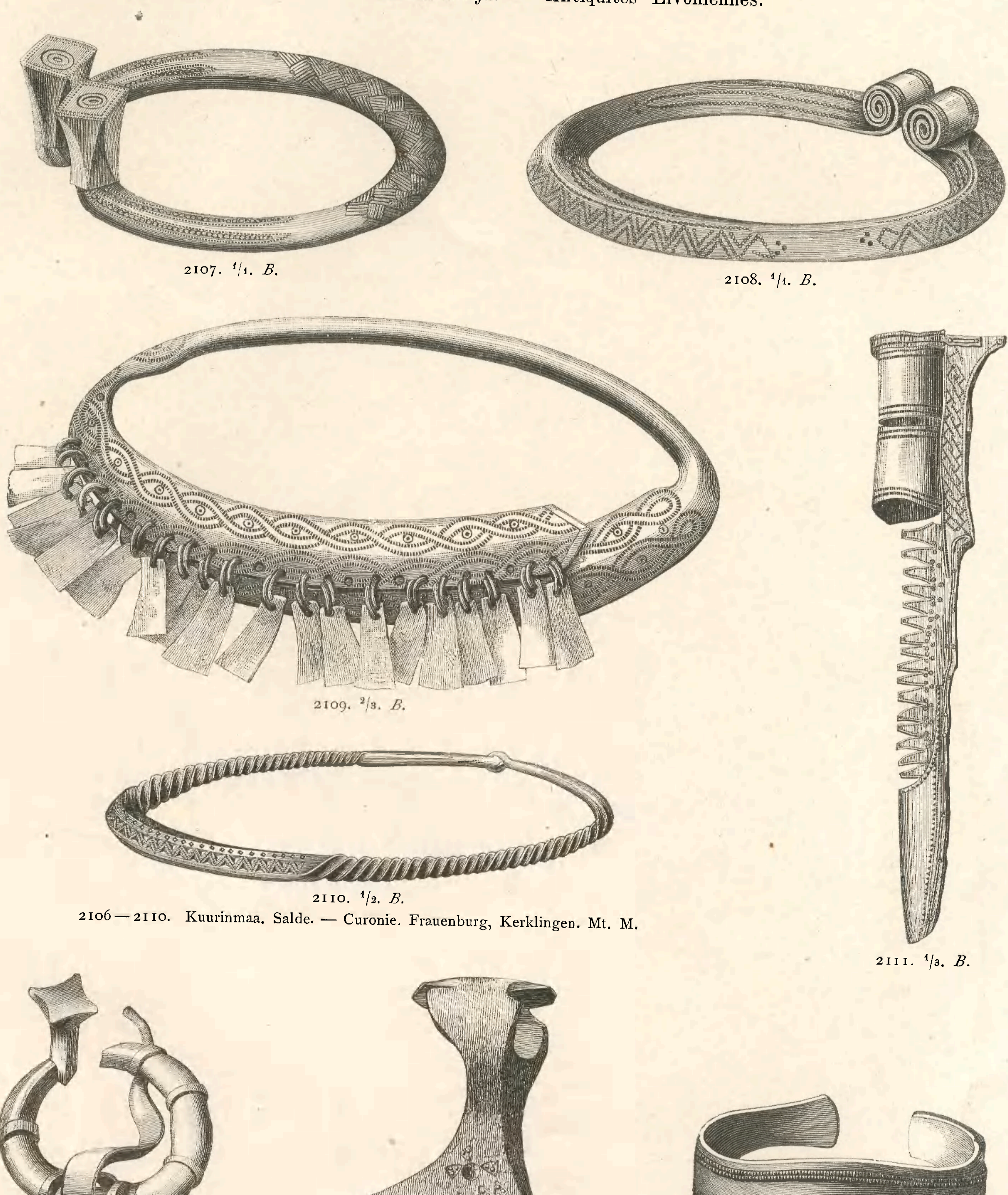
2101—2105 Kuurinmaa, Kuldiga, Paduri. — Curonie. Goldingen, Paddern. Kappes Kalns. Mt. M.

2106. 2/3. *B.*

2106—2110. Kuurinmaa. Salde. — Curonie. Frauenburg, Kerklingen. Mt. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2107. 1/1. *B.*

2108. 1/1. *B.*

2109. 2/3. *B.*

2110. 1/2. *B.*

2106—2110. Kuurinmaa. Salde. — Curonie. Frauenburg, Kerklingen. Mt. M.

2111. 1/3. *B.*

2112. 1/1. *B.*

2114. 2/3. *B.*

2113. 1/3. *F.*

2111—2114. Kuurinmaa. — Curonie. Preekule, Strohke. Mt. M.

LIITE.

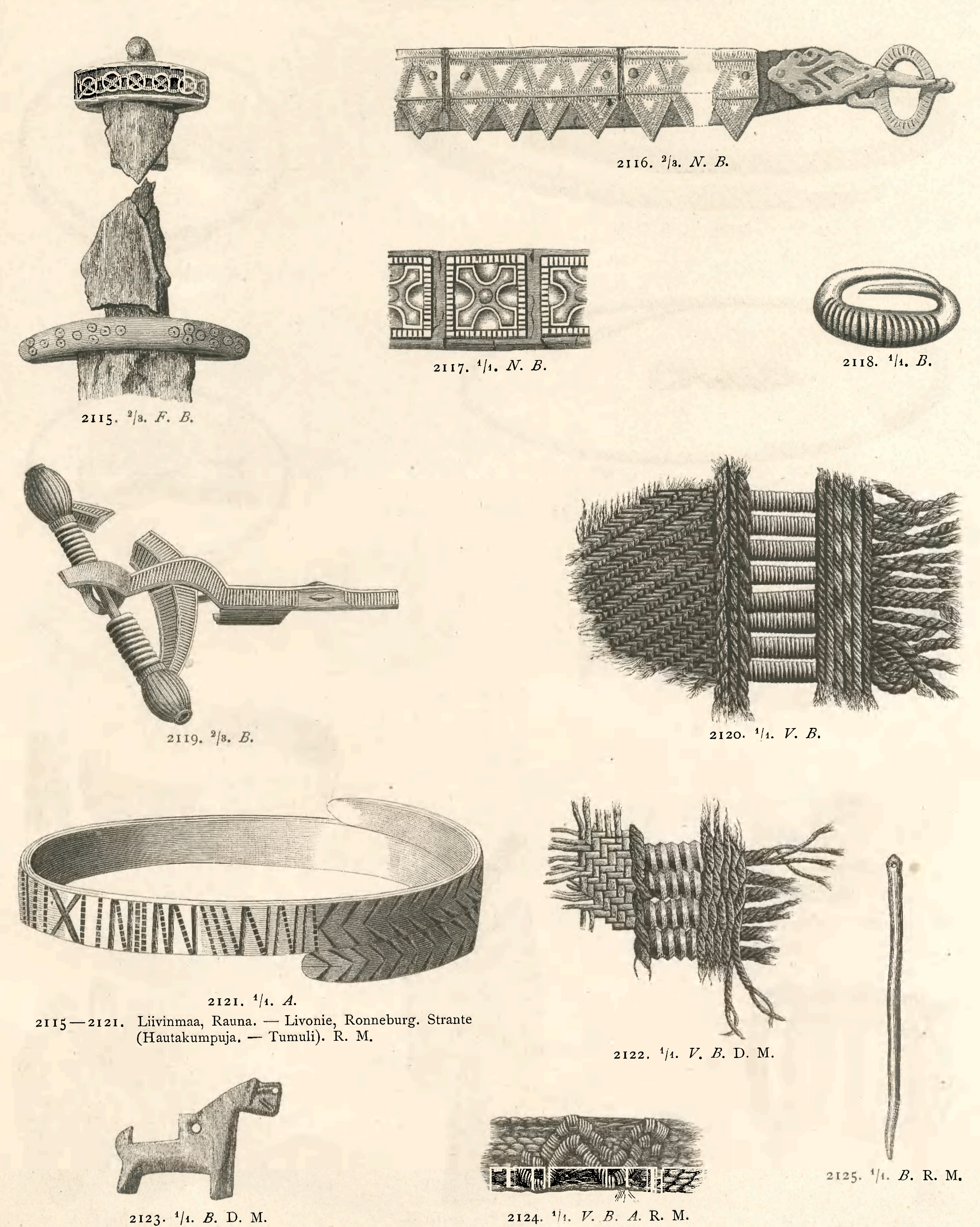
LATTILÄISIÄ MUINAISKALUJA.

Supplément.

ANTIQUITÉS LETTONNES.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Lättiläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Lettonnes.

2116. 2/3. *N. B.*

2115. 2/3. *F. B.*

2117. 1/1. *N. B.*

2118. 1/1. *B.*

2119. 2/3. *B.*

2120. 1/1. *V. B.*

2121. 1/1. *A.*

2115—2121. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Strante (Hautakumpuja. — Tumuli). R. M.

2122. 1/1. *V. B.* D. M.

2123. 1/1. *B.* D. M.

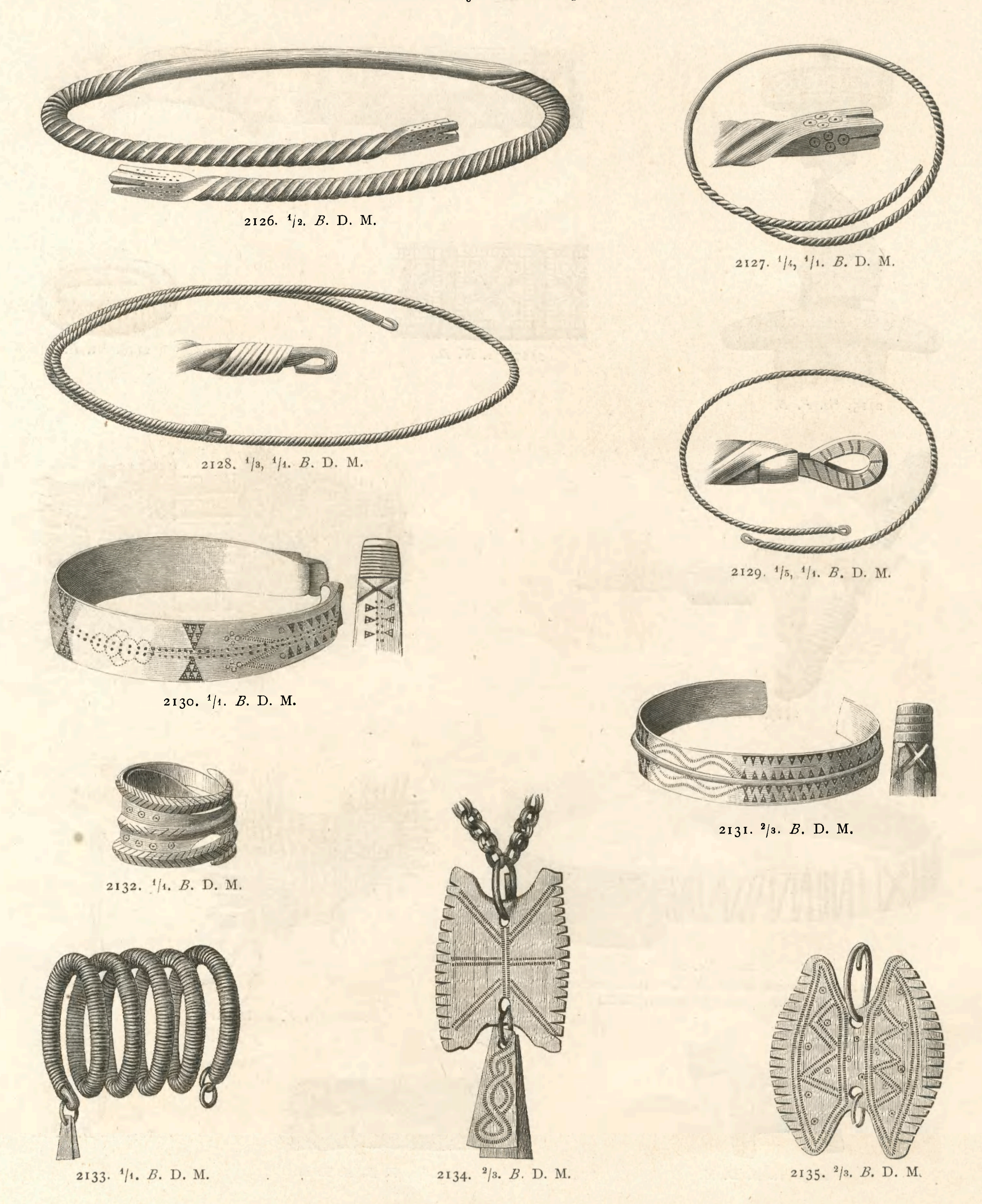
2124. 1/1. *V. B. A.* R. M.

2125. 1/1. *B.* R. M.

2122—2135. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Wihksne, Kappusils (Hautoja — Tombeaux).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Lättiläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Lettonnes.

2126. 1/2. *B.* D. M.

2127. 1/4, 1/1. *B.* D. M.

2128. 1/3, 1/1. *B.* D. M.

2129. 1/5, 1/1. *B.* D. M.

2130. 1/1. *B.* D. M.

2131. 2/3. *B.* D. M.

2132. 1/1. *B.* D. M.

2133. 1/1. *B.* D. M.

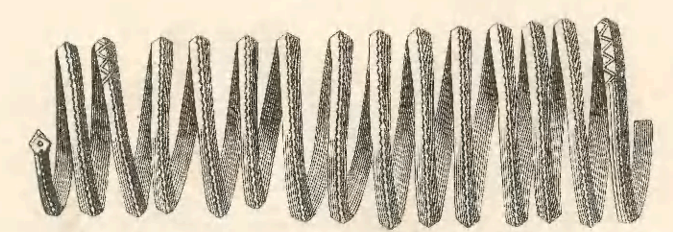
2134. 2/3. *B.* D. M.

2135. 2/3. *B.* D. M.

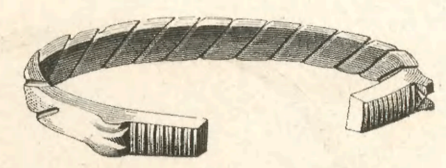
2122—2135. Liivinmaa, Rauna. — Livonie, Ronneburg. Wihksne, Kappusils (Hautoja. — Tombeaux).

Rauta-aika — L'âge du fer.

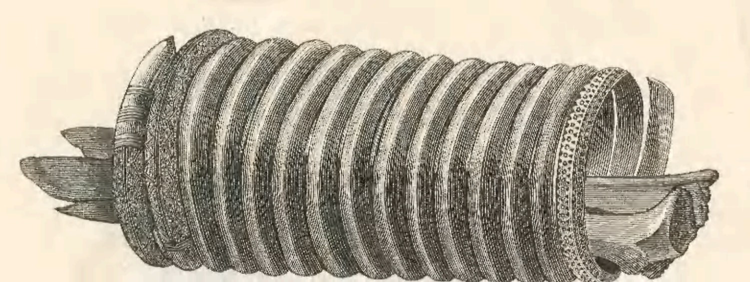
Lättiläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Lettonnes.

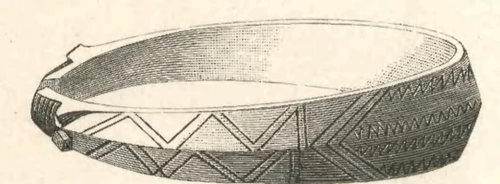
2136. Liivinmaa. Dsehrbene, Drustu-Aula. — Livonie, Serben. Aulenberg. 1/2. *B.* D. M.

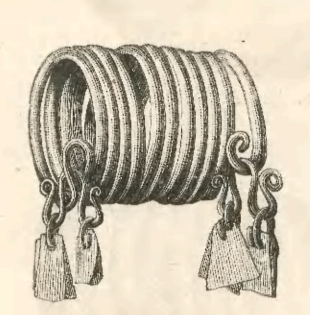
2137. 2/3. *B.* D. M.

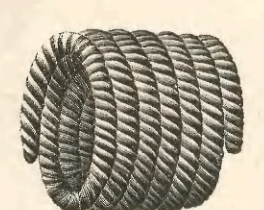
2139. 1/2. *B.* D. M.

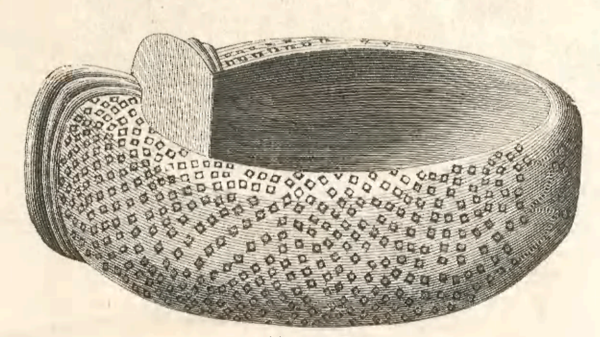
2138. 1/1. *B.* D. M.

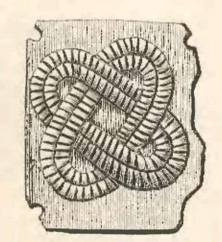
2140. 1/1. *B.* R. M.

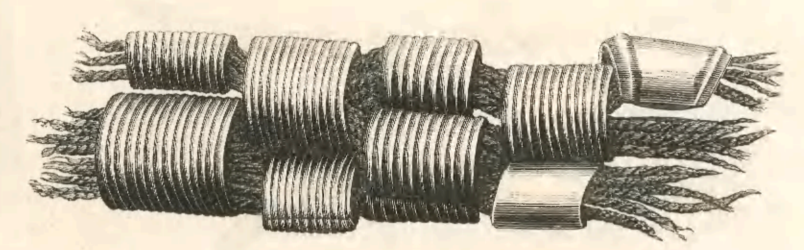
2141. 1/1. *B.* R. M.

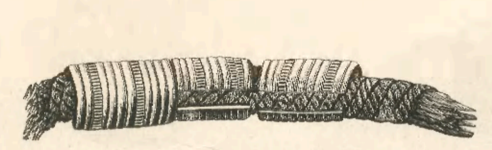
2142. 1/1. *B.* D. M.

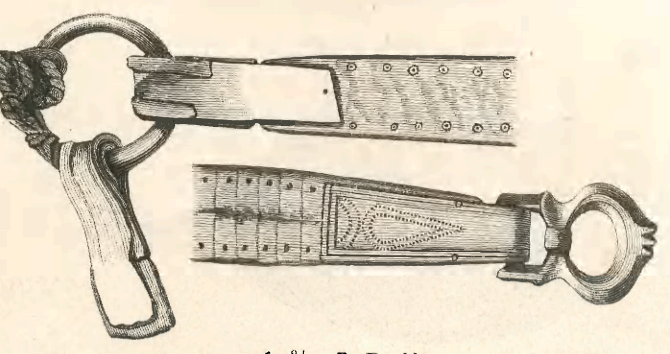
2143. 1/1. *B.* D. M.

2144. 1/1. *H.* *B.* D. M.

2145. 1/1. *H.* *B.* D. M.

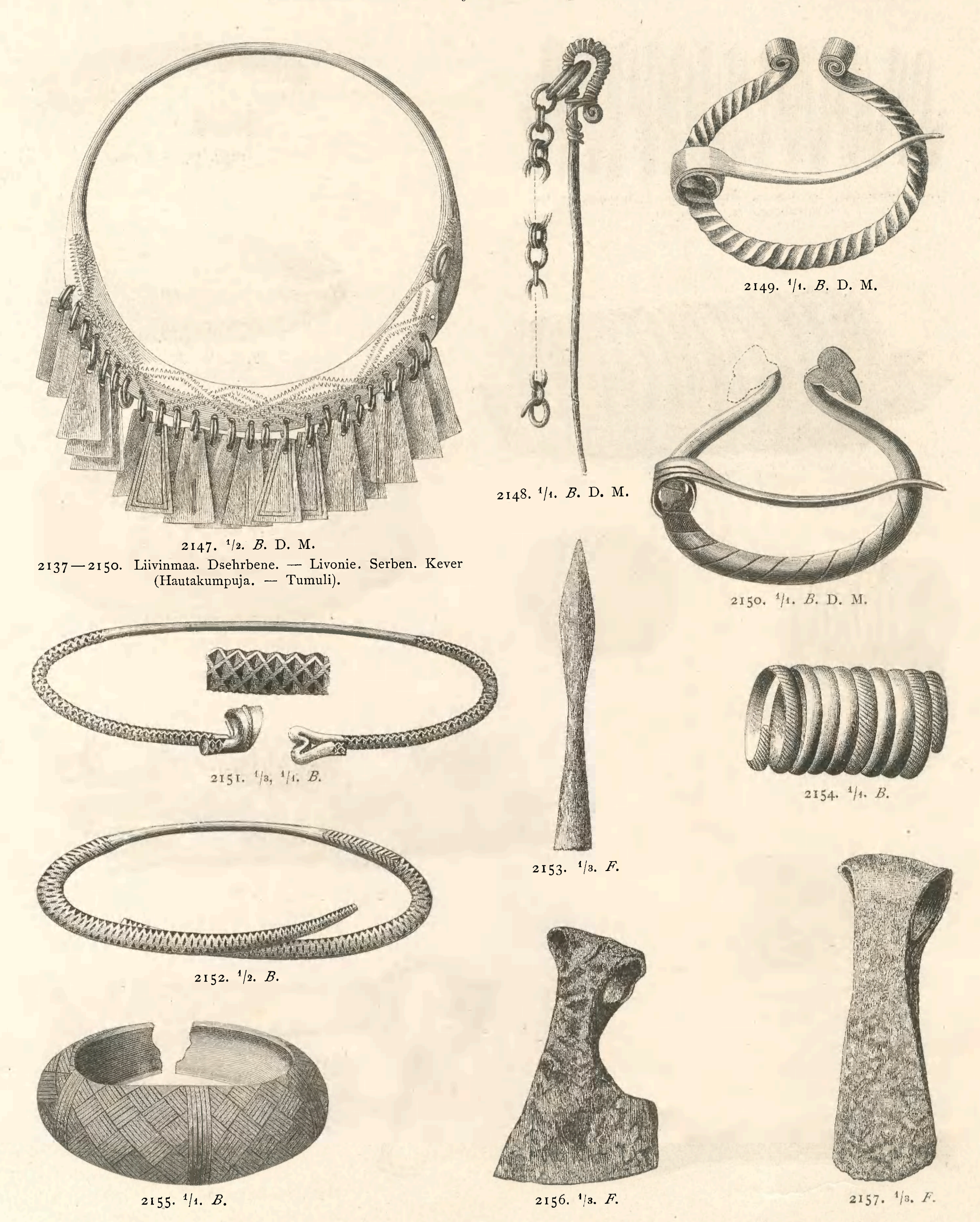

2146. 2/3. *B.* D. M.

2137—2150. Liivinmaa. Dsehrbene, Drustu-Aula. — Livonie. Serben, Aulenberg. Kever (Hautakumpuja. — Tumuli).

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Lättiläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Lettonnes.

2147. 1/2. *B*. D. M.

2148. 1/1. *B*. D. M.

2149. 1/1. *B*. D. M.

2137—2150. Liivinmaa. Dsehrbene. — Livonie. Serben. Kever (Hautakumpuja. — Tumuli).

2150. 1/1. *B*. D. M.

2151. 1/3, 1/1. *B*.

2153. 1/3. *F*.

2154. 1/1. *B*.

2152. 1/2. *B*.

2155. 1/1. *B*.

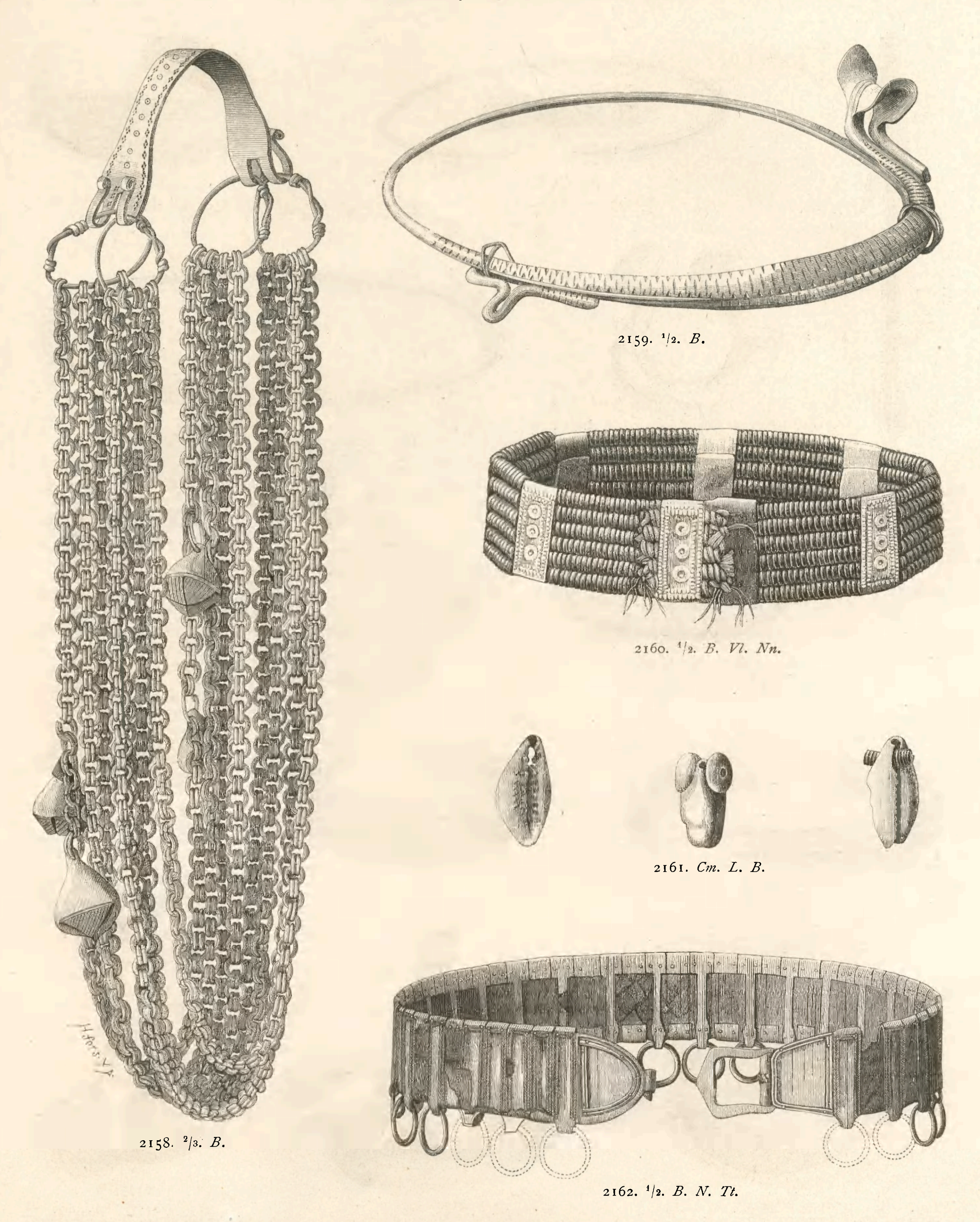
2156. 1/3. *F*.

2157. 1/3. *F*.

2150—2157. Liivinmaa. Dsehrbene. — Livonie. Serben. R. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Lättiläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Lettonnes.

2158. 2/3. *B.*

2159. 1/2. *B.*

2160. 1/2. *B. Vl. Nn.*

2161. *Cm. L. B.*

2162. 1/2. *B. N. Tt.*

2158—2162. Liivinmaa, Leeser. — Livonie, Löser. Gulber (Hautoja. — Tombeaux). D. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

Lättiläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Lettonnes.

2164. 1/4, 1/1. *B.*

2165. 2/3. *B.*

2163 — 2165. Liivinmaa, Wez-Peebalga. — Livonie, Pebalg-Orisar. Peebalga (Hautoja.— Tombeaux). R. M.

2166. Liivinmaa, Madaleene.—Livonie, Sissegal. Wehrene (Hauta.—Tombeau). D. M.

2167. 1/4.

2167, 2168. Liivinmaa, Ehrglu. — Livonie, Erlaa. *B.* R. M.

2163. 1/3. *F.*

2168. 1/1.

2169. 1/1.

2172. 1/1.

2170. 2/3.

2173. 2/3.

2171. 2/3, 1/1.

2169 — 2171. Liivinmaa, Madaleene. — Livonie, Sissegal. Aderkas (Hautoja. — Tombeaux). *B.* D. M.

2174. 1/1.

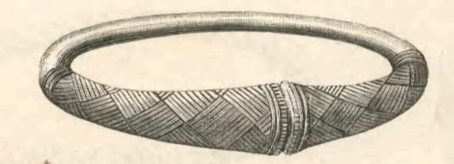
2172 — 2174. Liivinmaa. — Livonie. Kalzenaue, Odsen (Hautoja. — Tombeaux). *B.* R. M.

2175. 1/1.

2175 — 2177. Liivinmaa. — Livonie. Laudon, Odsen. *B.* Tl. M.

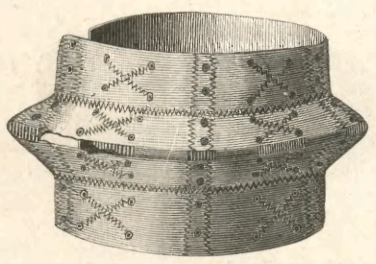
Rauta-aika. — L'âge du fer.

Lättiläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Lettonnes.

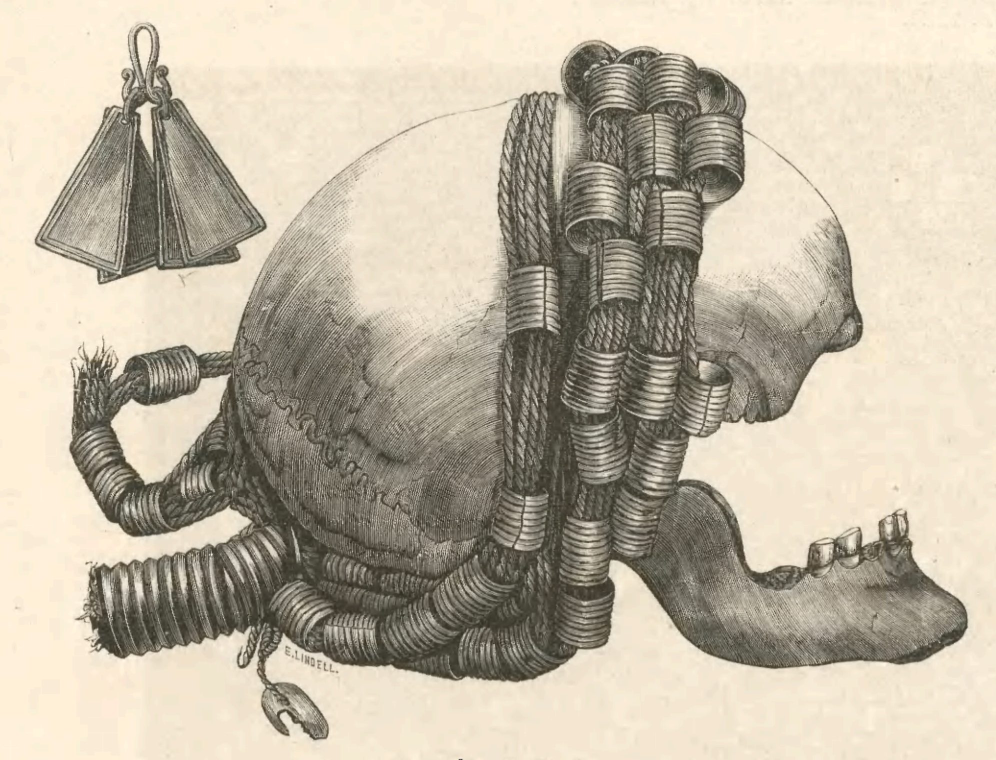

2176. 2/3.

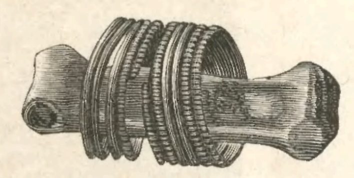
2175—2177. Liivinmaa. — Livonie. Laudon, Odsen. *B.* Tl. M.

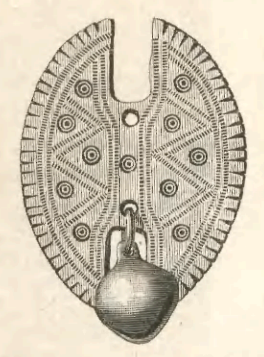
2177 2/3.

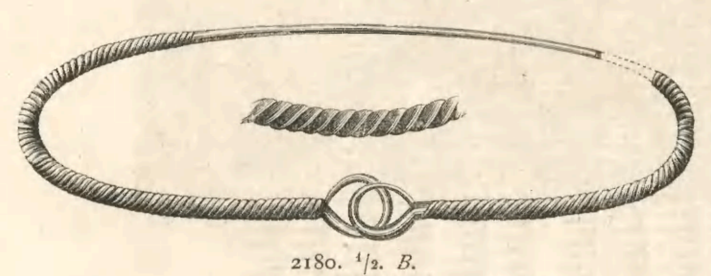
2179. 2/3. *B. H. Cm.*

2178. Kuurinmaa.—Curonie. Selburg, Altona. 1/1. *B.* Mt. M.

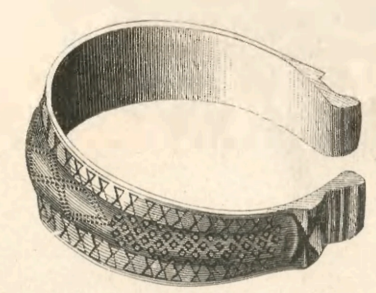

2182. Liivinmaa, Aluksne, Lahsberge.— Livonie, Marienburg, Fianden. 2/3. *B.* R. M.

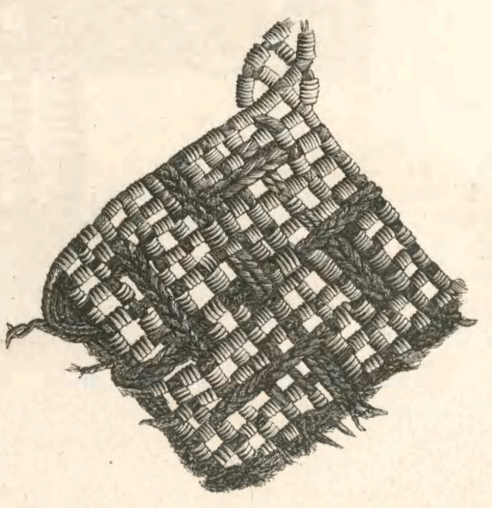

2180. 1/2. *B.*

2179, 2180. Kuurinmaa. — Curonie. Selburg, Stabben (Hauta. — Tombeau). Mt. M.

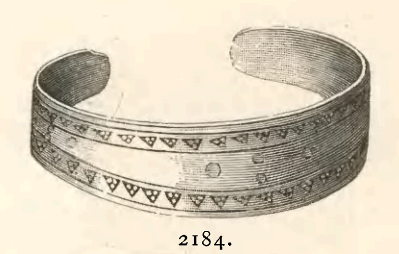
2181. Witebsk, Dynaburg, Szpongi. 2/3. *B.* R. M.

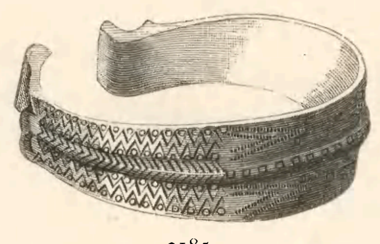
2183. Liivinmaa, Aluksne, Lahsberge. — Livonie, Marienburg, Fiandeu. 1/1. *B. H.* Mt. M.

Rauta-aika. — L'âge du fer.

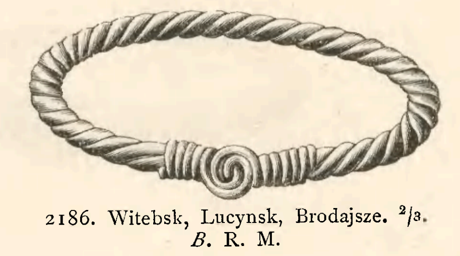
Liiviläisiä Muinaiskaluja. — Antiquités Livoniennes.

2184.

2185.

2186. Witebsk, Lucynsk, Brodajsze. 2/3. *B.* R. M.

2184, 2185. Liivinmaa. Aluksne, Lahsberge. — Livonie, Marienburg, Fianden. 2/3. *B.* R. M.

2187. Liivinmaa, Aluksne. — Livonie, Marienburg, Annenhof. 1/1. *V. B.* R. M.

Selitys tässä teoksessa käytettyihin lyhennyksiin.

Explication des abréviations contenues dans cet ouvrage.

A. K.	Herra Aleksandrovin muinaiskalusto Krasnojarskissa, sisältävä pronssikaluja, jotka ovat löyttyjä pelloista ja hietavalleista Torgoschinan, Ladeikin ja Beresovkan kylien mailta Jenisein oikealla rannalla. Keisarillisen Muinaistieteellisen Kommissionin arkistossa säilytettyjen piirtokuvien mukaan.	Collection de M. Alexandroff, à Krasnoïarsk, d'objets de bronze trouvés dans les champs et dans les collines sablonneuses près des villages de Torgoschina, de Ladeiki et de Beresovka, sur la rive droite du Iénisséi. D'après les reproductions conservées dans les archives de la Commission Impériale d'Archéologie, à St.-Pétersbourg.
A. M.	Moskovan Yliopiston Antropologiallinen Museo.	Musée anthropologique de l'Université de Moscou.
A. P.	Keisarillisen Tiede-akademian Kansatieteellinen Museo Pietarissa.	Musée ethnographique de l'Académie Impériale des sciences à St.-Pétersbourg.
B. D.	*Brovallius, Joh.* Observatiunculæ circa artem antiquarum gentium numismata adornandi, in specie numi Sabinæ expositio. Dissertatio Academica. Aboæ 1745.	Brovallius, Joh. Observatiunculæ circa artem antiquarum gentium numismata adornandi, in specie numi Sabinæ expositio. Dissertatio Academica. Aboæ 1745.
B. H.	Maamittari C. G. Holmi'n käsikirjoitus Helsingin Yliopiston kirjastossa.	Manuscrits de C. G. Holm, conservés à la Bibliothèque de l'Université à Helsingfors.
B. L.	*J. K. Bähr.* Die Gräber der Liven. Dresden 1850.	*J. K Bähr.* Die Gräber der Liven. Dresden 1850.
C. H.	M. A. Castren'in käsikirjoitukset Helsingin Yliopiston kirjastossa.	Manuscrits de M. A. Castrén, conservés à la Bibliothèque de l'Université à Helsingfors.
C. M	Moskovan Muinaistieteellisen Kokouksen Toimitukset. Moskova 1872 (Venäjäksi).	Compte rendu du Congrès archéologique de Moscou. Moscou 1872 (En russe).
C. P.	Herra Podczaszynski'n muinaiskalusto Varsovassa.	Collection de M. Podczaszynski, à Varsovie.
D. M.	«Das Vaterländische Museum» Tartossa.	«Das Vaterländische Museum», à Dorpat.
E. H.	Herra D. E. D. Europæus'en muinaiskalusto Helsingissä. Säilytetään nyt osittain Helsingin Yliopiston museossa, osittain Parisissa, hra Ujfalvy'n kokoelmissa.	Collection de M. D. E. D. Europæus, à Helsingfors. Cette collection est actuellement en partie réunie au musée de l'Université d'Helsingfors, en partie à la collection de M. Ujfalvy à Paris.
E. P.	Keisarillinen Eremitagi Pietarissa.	Musée Impérial de l'Hermitage à St.-Pétersbourg.
E. T.	*Eust. Tyszkiewicz.* Badania Archeologiczne. Wilna 1850.	*Eust. Tyszkiewicz.* Badania Archeologiczne. Wilna 1850.
Ew. P.	Professori Ed. von Eichwald vainajan muinaiskalusto Pietarissa.	Collection du professeur Ed. von Eichwald, à St.-Pétersbourg.
G. H.	Lehtori Gottlund vainajan muinaiskalusto Helsingissä; nyt Helsingin Yliopiston Museossa.	Collection archéologique de M. Gottlund à Helsingfors; actuellement au musée de l'Université d'Helsingfors.
G. M.	Ruhtinas Gagarinin muinaiskalusto Moskovassa.	Collection du prince Gagarine, à Moscou.
G. P.	Keisarillisen Venäl. Maantieteellisen Seuran Museo Pietarissa.	Musée de la Société Impériale de Géographie, à St.-Pétersbourg.
H. M.	Moskovan Historiallisen ja Muinaistieteellisen Seuran muinaiskalusto.	Collection de la Société d'histoire et d'archéologie de Moscou.
H. O.	*J. B. Holzmayer.* Das Kriegswesen der alten Oeseler. Kurensaari 1867.	*J. B. Holzmayer.* Das Kriegswesen der alten Oeseler. Arensburg 1867.
I. P.	Vuoriopiston Museo Pietarissa.	Musée de l'Ecole des mines, à St.-Pétersbourg.
Iv. P.	Professori L. K. Ivanovskin muinaiskalusto Pietarissa. Erinäiset haudat ovat tässä samoin numeroidut, kun tuossa muinaiskalustossa.	Collection de M. le professeur L. K. Ivanovski, à St.-Pétersbourg. La numération des sépultures correspond à celle des antiquités dans la collection.
K. M.	Saarenmaan muinaistieteellinen museo Kurensaaressa.	Musée archéologique d'Oesel, à Arensburg.
K. P.	Keisarillinen Muinaistieteellinen Kommissioni Pietarissa.	Commission Impériale d'archéologie à St.-Pétersbourg.
K. T.	*Konst. Tyszkiewicz.* O Kurhanach na Litwie. Z XVI tablicami. Berlin 1868.	*Konst. Tyszkiewicz.* O Kurhanach na Litwie. Z XVI tablicami. Berlin 1868.
L. K.	Herra Lichatzev'in muinaiskalusto Kasanissa.	Collection de M. Lichatzev, à Kasan.
L. P.	Herra P. Lerch'in muinaiskalusto Pietarissa.	Collection de M. Lerch, à St.-Pétersbourg.
M. D.	Kts. **D. M.**	Voir **D. M.**
M. E.	Ylioppilaskunnan Kansatieteellinen Museo Helsingissä.	Musée ethnographique du corps des étudiants, à Helsingfors.

M. L. «British Museum» Lontoossa.

M. M. Julkinen ja Rumäntsov'in Museo Moskovassa. Numerot ovat G. D. Filimonov'in tekemän luettelon mukaan v:lta 1873.

M. N. Musée Napoléon, par A. de Longpérier III, pl. 2.

M. P. Herra Messerschmidt'in käsikirjoitukset keisarillisen Tiedeakademian arkistossa Pietarissa.

M. St. Ruotsin Historiallinen Museo Tukholmassa.

Mt. M. «Das Kurländische Provincial-Museum» Mitovassa.

P. P. *Pallas.* Reise durch verschiedene Provinzen des russischen Reichs. Pietari 1776.

P. S. «Permalainen Keräilijä». Osat I ja II (Venäjäksi).

R. K. Herra W. Radlov'in muinaistieteelliset kuvakokoelmat ja käsikirjoitukset Kasanissa.

R. M. «Museum der Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde» Riiassa.

R. P. Rouva A. Rajevska'n muinaiskalusto Pietarissa.

S. M. Moskovan Keisarillisen Muinaistieteellisen Seuran Museo.

S. O. Odessan Historiallisen ja Muinaistieteellisen Seuran Toimituksia III, VIII ja IX (Venäjäksi).

S. P. Pietarin Keisarillisen Muinaistieteellisen Seuran Museo. Numerot kuvien ohella Herra D. I. Prosorovskin luettelon mukaan v:lta 1869.

Sav. P. Originalit omisti v. 1874 Herra Savvaitov Pietarissa; nyt Moskovan Historiallisessa Museossa.

Sl. P. Ruhtinas P. D. Saltikov'in muinaiskalusto Parisissa. Herra G. D. Filimonov'illa Moskovassa olevien piirtokuvien mukaan.

Sp. G. G. Spassky'n kuvaukset sipirialaisista muinaisjäännöksistä Keisarillisen Maantieteellisen Seuran Toimituksissa XII (Venäjäksi).

Sp. I. *G. Spassky*, Inscriptiones Sibiriacæ. Pietari 1822.

St. A. *Ph. I. von Strahlenberg.* Der nördliche und östliche Theil von Europa und Asia. Tukholma 1730.

St. C. Kreivi G. Stroganovin muinaiskalusto Pietarissa.

St. M. Suurellainen (12 ℔ painava) kokoelma Permassa löyttyjä hopeisia muinaiskaluja, jonka kauppias Herra Sirotinin Moskovassa oli ostanut Nischnei- Novgorodissa ja möi (jälk en v. 1872) osaksi kreivi G. Stroganoville, osaksi antikvariolle Herra Tognolatti'lle Pietariin. Tuossa muinaiskalustossa oli myöskin melkoinen joukko kauniita, helmillä ja kivillä koristettuja filigraniteoksia joltakulta myöhemmältä (historialliselta) aikakaudelta.

St. P. Kreivi S. Stroganovin muinaiskalusto Pietarissa.

T. I. Herra A. Tjeplouchov'in muinaiskalusto Iljinsk'in kylässä Obvajoella Perman läänissä. Kuvatut joko originaleista tai valokuvien mukaan.

T. M. I-sessä vihossa: A. D. Tschertkovin muinaiskalusto Moskovassa; Moskovan julkisessa Museossa olivien kipsivalelmien mukaan. — III-nessa vihossa: Taideteollisuus-museo Stroganovin piirustuskoulussa teollisuuden tarpeita varten Moskovassa.

Tl. M. «Das Estländische Provincial-Museum» Tallinnassa.

U. H. Helsingin Yliopiston Historiallinen Museo.

U. K. Kasanin Yliopiston Kansatieteellinen Museo.

U. M. Moskovan Yliopiston Muinaistieteellinen Museo.

U. P. Pietarin Yliopiston Paleontologillinen Museo.

W. P. Herra Wolegov'in käsikirjoitus ja piirtokuvat permalaisista muinaisjäännöksistä Muinaistieteellisen Kommissionin arkistossa Pietarissa.

Kaikki originalit IV: nessä vihossa julaistuihin kuviin, joiden säilytyspaikka ei ole merkitty, ovat Helsingin yliopiston historiallisessa museossa.

«British Museum», à Londres.

Musée public et Musée Roumaintzov, à Moscou; D'après le catalogue du musée (1873) par G. D. Filimonoff. Les numéros correspondent à ceux du catalogue.

Musée Napoléon, par A. de Longpérier, III, pl. 2.

Manuscrits de M. Messerschmidt, dans les archives de l'Académie des sciences de St.-Pétersbourg.

Musée des antiquités nationales à Stockholm.

«Das Kurländische Provincial-Museum», à Mitau.

Pallas. Reise durch verschiedene Provinzen des russischen Reichs. St.-Pétersbourg 1776.

«Le Collectionneur Permien», I et II (En russe).

Dessins et manuscrits archéologiques sur la Sibérie de M. W. Radlow, à Kasan.

«Museum der Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde», à Riga.

Collection de M-me A. Raïevska, à St.-Pétersbourg.

Musée de la Société Impériale d'archéologie de Moscou.

Actes de la Société Impériale d'histoire et d'archéologie d'Odessa. III, VIII et IX (En russe).

Musée de la Société Impériale d'archéologie de St.-Pétersbourg. D'après le catalogue du musée (1869) par D. I. Prosorovsky.

Les originaux appartenaient, en 1874, à M. Savvaïtov, à St.-Pétersbourg.

Collection archéologique du prince P. D. Saltikoff, à Paris. D'après des dessins appartenant à M. G. D. Filimonoff, à Moscou.

Reproductions. par G. Spassky, d'antiquités sibériennes, dans les Actes de la Société Impériale de Géographie de St. Pétersbourg. Vol. XII (En russe).

G. Spassky, Inscriptiones Sibiriacæ. St. Pétersbourg 1822.

Ph. I. von Strahlenberg. Der nördliche und östliche Theil von Europa und Asia. Stockholm 1730.

Collection du Comte G. Stroganoff, à St.-Pétersbourg.

Collection considérable (pesant 12 ℔) d'antiquités permiennes en argent, achetée à Nichni-Novgorod par M. Sirotinin, marchand à Moscou, et vendue par lui (depuis 1872) en partie à M. le comte G. Stroganoff, en partie à M. Tognolatti, antiquaire, à St.-Pétersbourg. La Collection comprenait aussi un assez grand nombre d'objets en filigrane, d'un travail exquis, ornés de perles et de pierres et datant d'une époque plus récente, déjà historique.

Collection du comte S. Stroganoff, à St. Petersbourg.

Collection de M. Tieplouchoff, à Ilinsk, village sur l'Obva, gouvernement de Perm. Dessinés, les uns d'après les originaux, les autres d'après des photographies.

Dans la 1-ère livraison: Collection de A. D. Tschertkoff, à Moscou; d'après des empreintes en gyps, au Musée public de Moscou. — Dans la III-ème livraison: Musée des arts industriels dans l'Ecole Stroganoff de dessin industriel, à Moscou.

«Das Estländische Provincial-Museum», à Reval.

Musée historique de l'Université d'Helsingfors.

Musée Ethnographique de l'Université de Kasan.

Musée ethnographique de l'Université de Moscou.

Musée paléontologique de l'Université de St.-Pétersbourg.

Manuscrit et reproductions d'antiquités permiennes de M. Wolegoff, dans les Archives de la Commission Archéologique à St.-Pétersbourg.

Tous les originaux reproduits dans la 4-ème livraison, dont l'origine n'est pas designée, se trouvent dans le musée historique de l'Université d'Helsingfors.

A.	Hopeaa.	*O.*	Luuta.
Am.	Aquamarinia.	*Or.*	Kultaa.
B.	Pronssia tai vaskea.	*P.*	Kiveä.
C.	Kalsedonia.	*Pt.*	Puuta.
Cm.	Cypræa moneta.	*S.*	Limsiötä.
E.	Tinaa.	*T.*	Savea.
Em.	Emaljia.	*Tt.*	Tuohta.
F.	Rautaa.	*V.*	Vaatetta.
H.	Hamppua.	*Vl.*	Villaa.
K.	Karniolia.	*k.*	Keltainen.
L.	Lasia.	*p.*	Punainen.
M.	Mosaikia.	*s.*	Sininen.
Mk.	Merikiveä.	*v.*	Valkoinen.
N.	Nahkaa.	*vr.*	Vehriä.
Nn.	Niiniä.		

Liiteenä I:seen vihkoon annamme tässä useiden muinaistutkijain kehoituksesta muutamia selityksiä siinä kuvattujen muinaiskalujen aineesta.

Kiviaikaan nähden ovat löytyvät tiedot aseaineista valitettavasti vaan osalta luotettavia; monessa kokoelmassa ei ole aseaineita ensinkään tutkittu. Viittaamme sen vuoksi niihin tyleisiin muistutuksiin aseaineista, jotka annetaan kuhunkin ryhmään kuuluvassa tekstissä. Tässä ainoastaan huomautamme että, paitse kuvia 57, 90—95. 116—129, joissa originalit ovat limsiöstä, kuvat 88, 134 ja 135, jotka esittelevät saviteoksia, pedonhampaat (130—133). joista yksi (kuv. 132) on pronssiha'alla varustettu, sekä pääkallot (kuv. 136 ja 137), kaikki muut kuvat kiviajan osastossa esittelevät muinaiskaluja erinäisistä liuskamatai muista kivilajista.

Pronssiajan osastossa kuvatuista esineistä ovat kaikki pronssista tai vaskesta, paitsi kuvia 146, 322, 328, 330—335, 363, 367, 368, 370 ja 372—375, joiden originalit ovat kivestä tai kalliopiirroksia, kuvia 282, 376—386, jotka esittelevät luuesineitä, sekä kuvia 319—321, 355, 356 ja 387—389, joiden originalit ovat savesta. Kuv. 397 esittelee kadotettua originalia; se sanotaan jälellä olevassa käsikirjoituksessa olleen raudasta, jota tietoa emme katso uskottavaksi.

Originalit tekstien yllä oleviin kuviin ovat: johdannossa pronssista, balto-liettualaisessa ryhmässä kivestä, Suomenniemen kiviajassa merikivestä ja altai-uralilaisessa pronssiajassa alabasterista.

A.	Argent.	*O.*	Os.
Am.	Aigue-marine.	*Or.*	Or.
B.	Bronze ou cuivre.	*P.*	Pierre.
C.	Calcédoine.	*Pt.*	Bois.
Cm.	Porcelaine cauris.	*S.*	Silex.
E.	Etain.	*T.*	Argile.
Em.	Email.	*Tt.*	Ecorce de bouleau.
F.	Fer.	*V.*	Etoffe.
H.	Chanvre.	*Vl.*	Laine.
K.	Cornaline.	*k.*	Jaune.
L.	Verre.	*p.*	Rouge.
M.	Mosaïque.	*s.*	Bleu.
Mk.	Ambre jaune.	*v.*	Blanc.
N.	Cuir.	*vr.*	Vert.
Nn.	Tille.		

Nous donnons ici, comme appendice à la première livraison, quelques explications sur la matière des antiquités. qui s'y trouvent reproduits

Nous ne possédons des données sûres que pour une partie des antiquités de *l'âge de la pierre.* C'est pourquoi nous renvoyons aux observations générales données dans le texte qui accompagne chaque groupe, et nous ajouterons seulement que, à l'exception des fig. 57, 90—95, 116—129, dont les originaux sont en silex, des fig. 88, 134 et 135, qui représentent des poteries, excepté encore les dents d'animaux (fig. 130—133), dont l'une (fig. 132) porte à une extrémité une agrafe de bronze, et les crânes (fig. 136 et 137), toutes les autres figures représentent des objets de différentes espèces d'ardoise et de pierre, autres que le silex.

Tous les objets que nous donnons comme appartenant à *l'âge du bronze* sont en bronze ou en cuivre. à l'exception des fig. 146, 322, 328, 330—335. 363. 367. 368, 370, 372—375, qui représentent des objets de pierre ou des pierres gravées, des fig. 282, 376—386. dont les originaux sont en os et des fig 319—321, 355. 356, 387—389, qui représentent des poteries. On prétend que l'original de la fig. 397, lequel est perdu, était de fer, mais nous regardons ce fait comme peu probable.

Quant aux originaux des vignettes placées en tête du texte, ils sont, pour l'introduction. en bronze, pour le groupe balto-lithuanien en pierre et pour l'âge du bronze dans l'Altai-Oural. en albâtre.

LISÄYKSIÄ.

Myöhemmin saatujen tietojen mukaan ovat seuraavien kuvien originalit löytöpaikkojensa puolesta merkittävät:

Kuv. s. V: Smeinogorsk.
» 154, 178 ja 253: Santasch ja Dschenaul joet Kirgisien aroilla.
» 147 ja 226: Abakan.
» 168 ja 171: luultavasti Jenissei.
» 173, 198, 199, 205, 208, 209, 214 ja 217: pellot Jenissein varrella Minussinskin pohjoispuolella.
» 201—203: hautakummut Abakanin ja Jenissein varsilla Minussinskin seuduilla.
» 213 ja 529: Tschingirsk Kirgisien aroilla.
Kuv. 243: Filatovsk, Beloscheiek.
» 319—321: Hautakummusta Kirgisien aroilla.
» 323: Buchtarminsk.
» 325: Jenissei.
» 330 ja 332 ovat erehdyksestä numeroitut 340 ja 342.
» 358: Tschertomlytskin hautakummusta.
» 582: Lomovatovka, Sobatschevo.
» 583—603 Kuvaavat kaikki muinaiskaluja satunnaisesta löydöstä Issetjoella Uralin itävierteellä, 10 virstaa lännempänä Jekaterinenburgia.

ADDITIONS.

Voici, d'après des renseignements récents, les lieux ou ont éte trouvés les objets représentés aux figures suivantes:

Fig. p. V: Smeinogorsk.
» 154, 178 et 253: les rivières de Santasch et de Dschenaul, dans les steppes kirghizes.
» 147 et 226: Abakan.
» 168 et 171: probablement le Iénisséi.
» 173, 198, 199, 205, 208, 209, 214 et 217: des champs sur les bords du Iénisséi, au nord de Minoussinsk.
» 201—203: des tumulus près d'Abakan et du Iénisséi, dans les environs de Minoussinsk.
» 213 et 529: Tschingirsk. dans les steppes kirghizes
» 243: Filatovsk, Bélocheiek.
» 319—321: d'un tumulus dans les steppes kirghizes.
» 323: Bouchtarminsk.
» 325: le Iénisséi.
» 330 et 332 ont été, par erreur, numérotées 340 et 342.
» 358: le tombeau de Tschertomlytsk.
» 582: Lomovatovka, Sobatschevo.
» 583—603 proviennent toutes d'une trouvaille fortuite faite près du fleuve d'Isset à 10 verstes à l'ouest de Ekatherinenbourg.

Hueck, A. F. Ein Esthengrab an der Ewst. Inland 1836, n. 21.

Ueber ein zu Innis bei Wesenberg aufgedecktes Grab. (Mit Abbildungen.) Inland 1861, n. 52.

Grewingk, C. Heidnische Grabstätte am Sarapuumägi. Sitzungsber. d. gel. estn. Ges. 1873, s. 42—45.

Boubrig, J. S. Fr. v. Notizen über alte Gräber in der Umgegend Werros, Ausgrabungsversuche etc. Verh. d. gel. estn. Ges. (1844). Bd. I, H. III, s. 87 ff.

Kreutzwald, Fr. Mittheilung über alte Gräber in der Umgegend von Werro. Archiv fur Gesch. Est-, Liv- und Kurlands. Bd. VI (1851), s. 80—99.

Kreutzwald, Fr. Kriegsgräber unter Salishof. Verh. der gel. estn. Ges. Bd. I, H. 3, s. 90 ff.

Wuhner. Ueber den Steinplatz von Reuma. Sitzungsber. der gel. estn. Ges. 1876, s. 212—4.

Kreutzwald, Fr. Ueberreste alter Kirchen und Grabhügel im Neuhausenschen Kirchspiele. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. I, H. 3, s. 96—8.

Schwartz, J. G. Alterthümliches aus dem Pölweschen Kirchspiele in Livland. Inland 1836, n. 31.

Pabst, Ed. und **Russwurm, C.** Die Burg Rotala in der Wiek. Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands. Bd. I, H. 1 (1868), s. 53—61.

Smissen, J. v. d. Ueber König Yngwars Zug nach Esthland und das angebliche Königsgrab zu Kiwidepäh. Archiv. fur die Gesch. Est-, Liv- und Kurlands IV (1845), s. 146—59.

Wendt. Untersuchung der alten estnischen Bauerburg Soontagana im Juli 1853, nebst einem Plane, mit einigen Anmerkungen von Prof. Dr. Kruse. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. III, H. I (1854), s. 48—79.

Busse, K. H. v. Die Burg Odenpäh und ihre frühere Bedeutung. Ein historischer Versuch. Mitth. der Ges. für Gesch. Bd. VI, H. I (1852), s. 323—54.

Andreæ, J. A. Beschreibung einer noch vorhandenen alten estnischen Burg, vermuthlich Warbola. Nord. Miscell. IX, X (1785), s. 318—22.

Mellin, L. A. Graf. Nähere Beschreibung der alten estnischen Burg Warbola. Mit Karte. Nord. Misc. XV—XVII (1788), s. 735—43.

Kreutzwald, Fr. Allo-Linn, ein Denkmal aus der estnischen Vorzeit. Inland 1838, s. 36.

Hasselblatt, Fr. Beschreibung eines Fundortes (Karusen) von Alterthümer. Sitzungsber. der gel. estn. Ges. 1863, s. 26—7.

Jung, J. Ueber die alte Estenburg in Lehova. Sitzungsber. d. gel. estn. Ges. 1880, s. 136—42.

Die Bauerburg bei Wattel. Inland 1863, n. 20.

Stackelberg, R. Graf. Nachricht von einem Burgwall bei Allazkiwi im Dörptschen. Mittheil. Bd. III, H. II (1844), s. 372—4.

Russwurm, C. Allimägi im Pönalschen. Beiträge zur Kunde Est-, Liv- und Kurlands. Bd. I, H. I (1868), s. 61—2.

Hansen, A. Recensio XLIII Numorum Arabicorum, quorum maior pars in agro Dorpatensi reperta est. Dorpati 1838.

Hansen, A. Ueber einige bei Oberpahlen gefundene Kufische Münzen. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. I, H. I, s. 68—72 (1840).

Hansen, A. Nachrichten von gefundenen arabischen Münzen. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. I, H. II (1843).

Hansen, A. Kufische Münzen bei Dorpat gefunden. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. II, H. I (1847).

Hansen, A. Kufische Münzen aus dem Estenlande. Verh. d. gel. estn. Ges. Bd. II, H. II (1848).

Frähn, Chr. M. v. Der orientalische Münzfund von Essemägi in Ehstland. Bull. hist.-philol. de l'Acad. des Sc. de St. Petersbourg V (1848), n. 8.

Bähr, J. K. Die Gräber der Liven. Ein Beitrag zur nordischen Alterthumskunde und Geschichte. Mit 21 lithogr. Tafeln und 2 Holzschnitten. Dresden 1850.

Grewingk, C. Ueber die Gräberstätte bei Cremon und über Bestattungsgebräuche bei den Liven und Letten. Sitzungsber. der gel. estn. Ges. 1874. s. 159—70; 1875, s. 46—70.

Grewingk, C. Die heidnische Grabstätte beim Mase-Petsch-Gesinde (Lennewaden). Sitzungsber. d. gel. estn. Ges. 1874. s. 112—123.

Buchholtz, A. Grabalterthumer von Kirchholm. Sitzungsber. der Ges. fur Gesch. u. Alterth. 1877—81, s. 137—48.

Hartmann, H. E. Ueber das Museum vaterländischer Alterthümer in Wolmar. Sitzungsber. der gel. estn. Ges. 1871, s. 78—9.

Napiersky, C. E. v. Notiz über einen alten Begräbnissplatz in Livland (Segewolde). Sendungen d. kurl. Ges. (1840). Bd. I, s. 81—3.

Hagemeister, H. v. Ueber die pilskalni oder sogenannten Batterien in Livland. Mittheil. Bd. II, H. I (1840), s. 133—9.

Bielenstein, A. Bericht über die Heidengräber bei Kandau und Zabeln in Kurland. Sitzungsber. d. Kurl. Ges. 1868, s. 42—6.

Kallmeyer, Th. Ueber einen heidnischen Begräbnissplatz bei Hasau. Mitth. aus d. Gesch. Liv-, Est- und Kurlands. Bd. IV, H. I (1847), s. 165—8.

Raison, A. v. Bericht über antiquarische Nachforschungen 1868 (Die Pilskalne im nordwestl. Kurland). Sitzungsber. d. kurl. Ges. 1869, s. 13—17; 1870, s. 30—2.

Gutzeit, W. v. Eine alte Grabstätte unter Schloss Kokenhusen. Rigasche Stadtblätter 1870. n. 29.

Keussler. Beschreibung der Gräberstelle beim Kewer-Gesinde, Gut Aulenberg. Sitzungsber. d. Ges. für Gesch. 1874, s. 61—63.

Neus, H. Grabhügel in Sawensee an der Ewst in Livland. Schleichers Esthona II, n. 12.

Bielenstein, A. Bericht über die Steinringe von Gross-Autz-Elisenhof und den Götzenberg am Sebbersee. Magasin d. lett. Ges. XIII, H. III, s. 1—14.

Bornhaupt, C. Beschreibung der Alterthümer von Mattkuln. Sitzungsber. der Ges. für Gesch. u. Alt. 1877—81, s. 104—5.

Bielenstein, A. Bericht über die Lokaluntersuchung auf Terweten und Heiligenberg bei Hofzumberge. Sitzungsber. der kurl. Ges. f. Lit. u. K. 1866, s. 51—5.

Busse, K. H. v. Eine Meinung über die Lage der lettischen Burg Gercike. Inland 1854, n. 38.

Döring, J. Ueber das vermeintliche Gercike bei Stockmannshof. Balt. Monatsschr. N. F. Bd. V (1874), s. 422—42; Sitzungsber. der Kurl. Ges. 1874; 1878, s. 56—66.

Bielenstein, A. Die altlettischen Burgberge Kurlands. Magasin der lett.-lit. Ges. Bd. XIV, St. 2, s. 12—142 (1869).

Kraus, J. W. Grundriss von Pilliskaln, einer alten Burg unter dem Gute Smilten, nebst einigen Profilen, gestochen von J. G. Klinger in Nürnberg 1794. Neue Nord. Misc. IX, X.

Döring, J. Die Heidengräber bei Ihlen. — Der Götzenberg und die Heidengräber bei Schlagunen. Sitzungsber. der kurländ. Ges. 1868, s. 49—50.

Mellin, L. A. Graf. Nachricht von der alten lettischen Burg Pilliskaln und von mehreren ehemaligen festen Plätzen der Letten und Esten, wie auch von etlichen andern liv- und estländischen Merkwürdigkeiten. Neue Nord. Misc. IX, X (1794), s. 519—45.

Woldemar, J. H. Wo lag die alte Lettenburg Ratten oder Racken? Inland 1846, n. 41.

Döring, J. Die Bauernburg am Spahrne-See bei Ihlen, die muthmassliche Burg Racken der heidnischen Semgallen. Sitzungsber. d. Kurl. Ges. f. Lit. u. Kunst. 1868, s. 50 ff.; 1878, s. 29—51.

Vierhuff, G. Ueber die von ihm am 6 December 1876 übergebenen Alterthümer. Sitzungsber. der Ges. für Gesch. u. Alterth. 1876, s. 42—65.

Bornhaupt, C. Archäologischer Reisebericht. Sitzungsber. der Ges. fur Gesch. u. Alt. 1877—81, s. 27—31.

Sievers, C. G. Graf. Forschungstour während der Monate Juli und August 1878 im lettischen Gebiete an der Oger und Ewst. Sitzungsber. der Berliner Ges. für Anthropol. 1879 den 15 März, s. 26—36.

Muinaisjäännöksiä Suomen Suvun Asumus-Aloilta

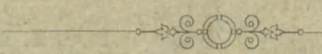
julkaissut

J. R. Aspelin.

Kuvastolla, josta tämä on viimeinen vihko, on tekijä tahtonut korvata yleismuseon puutetta Suomen suvun pohjoisilla asumusaloilla. Kuudennessa teosta valmistavassa vihossa on tekijä vihdoin antava laveampia tietoja löytöseikoista, kiinteistä muinaisjäännöksistä ynnä muista muinaistieteellisistä sekä mninaishistoriallisista havannoista mainitulla tutkimusalalla.

Teoksen hinta, 12—15 markkaa kustakin vihosta, on laskettu niin matalaksi, kun on ollut mahdollista. Sen vuoksi teos ei tule olemaan kaupaksi muilla kirjakauppiailla, kun nimilehdellä mainituilla. Sen sijaan lähettää allekirjoittanut, rahallisen tilauksen saatua, jokaisen vihon maksutta tilaajille. Jokaisen uuden vihon ilmaantuessa saavat tilaajat siitä erityisen ilmoituksen.

G. W. Edlund,
Helsinki.

Antiquités du Nord Finno-Ougrien

par

J. R. Aspelin.

Dans cet ouvrage, dont nous publions ici le dernier fascicule, l'auteur a voulu compenser l'absence d'un grand musée central des antiquités du Nord finno-ougrien. Dans une sixième livraison, qui servira de complément à cet ouvrage, l'auteur compte donner des renseignements détaillés sur les trouvailles d'antiquités et sur les monuments stables, ainsi que des observations archéologiques et historiques sur cette région.

Le prix de cette publication a été fixé au taux le plus bas possible, 12 à 15 francs par livraison. Pour cette raison, l'ouvrage ne sera mis en vente que chez les libraires dont le nom figure sur le titre. En revanche, chaque fascicule sera expédié franco par le soussigné à toute personne qui lui en fera la demande accompagnée du prix; les souscripteurs seront en outre avisés de l'époque de la mise en vente de la livraison suivante.

G. W. Edlund,
Helsingfors.

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 25 Сентября 1884 г. Типографія Эдуарда Гоппе, Вознесенскій просп., № 53.

BIBLIOTEKA
I H K M
IV 55/5